

TASARRUFUN İPTALİ DAVALARININ UYGULAMADA TARTIŞILAN YÖNLERİ

ÖZET: Tasarrufun iptali davalarında, ‘borçlunun mali durumunu bilebilecek durumda olma’, ‘parasal (mali) güç’, ‘alacağın doğum tarihi’, ‘gerçek satış bedeli ile satın alınan taşınır/taşınmaza ödenen bedel arasında aşırı oransızlık (fark) bulunması’ ve ‘yapılan işlemde hayatın olağan akışına aykırılık bulunması’ koşullarının hangi durumlarda ‘tasarrufun iptaline’ neden olacağı yarattığı sorunlar...

*

Hakkında «haciz» işlemine girilen (iflâsta; «iflâs kararı verilen» (İİK. mad. 165, 191/I) borçlunun *tasarruf yetkisi*, bu tarihten itibaren kısıtlanır.

I - «Malları üzerine haciz konulması»ndan (veya haklarında iflâs kararı verilmesi)nden) önce, malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular, henüz alacaklıların -haciz ve iflâs yolu ile- takibine hedef olmadan, onlardan «mal kaçırmak» (yani, onların haklarında yapacağı takibi semeresiz bırakmak) amacı ile, malvarlığının tamamını ya da bir kısmını, bir takım «hileli» işlemlerle (yani, bedelsiz olarak ya da çok ucuz bedelle) başkalarına (özellikle, yakınlarına, kendilerinin bu amacını bilen veya bilebilecek durumda bulunan arkadaşlarına/tanıdıklarına) devredebilirler ya da bedelini kendileri ödeyerek yakınları üzerine taşınır/taşınmaz mal satın alarak malvarlığını azaltabilirler...

İşte, bu gibi kötü niyetli borçluların «alacaklarından mallarını kaçırmak kasdı ile» yaptıkları bu tür işlemlerden zarar gören alacaklıları korumak amacı ile, onlara «tasarrufun iptali davası» denilen bir ‘dava açma hakkı’ tanınmıştır.

«Tasarrufun iptali davası»nı «bir borçlunun, alacaklarına zarar vermek kasdıyla, mallarının haczinden veya hakkında iflâs kararı verilmeden önce, yani henüz tasarruf yetkisinin kısıtlanmadığı dönemde, alacaklarından mallarını kaçırmak için yapmış olduğu tüm tasarrufların, sadece davacı-alacaklı bakımından hükümsüz sayılmasını sağlamak için, ‘kural olarak’ kesin ya da geçici aciz vesikasına sahip alacaklılarca kanunda öngörülen sebeplere dayanarak, 5 yıllık hak düşürücü süre içinde açılabilen, ‘borçlunun malvarlığından çıkardığı’ dava konusu mal ve haklar üzerinde davacı-alacaklıya ‘cebri icra yetkisi’ tanıyan, şahsi nitelikte bir eda davası»dır ş e k l i n d e tanımlayabiliriz.

Bu davanın amacı; borçluların henüz tasarruf yetkilerinin kısıtlanmamış olduğu dönemde (yani; «malları üzerine haciz konulmadan» veya «hakkında iflâs kararı verilmeden» önce) alacaklılarından mal kaçırmak kasdı ile, kötü niyetle yapmış oldukları hukukî işlemleri, davacı alacaklı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun malvarlığından uzaklaştırdığı (çıkardığı) dava konusu mal ve haklar üzerinde, alacaklının -sanki, bu mal ve haklar halâ borçluya aitmiş gibi- cebri icra yolu ile alacağını elde etmesini -bu malın haciz ve satışını isteyerek- sağlamaktır.¹

¹ MUŞUL T. Tasarrufun İptali Davaları, 2. Baskı, 2017, s: 23 – EROĞLU, O. Açıklamalı-İçtihatlı Tasarrufun İptali Davası ile Muvazaa Davası ve Karşılaştırılması, 2019, s: 28 - ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. İcra ve İflâs Hukuku, 5. Baskı, 2019, s: 531 - KURU, B. El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s: 1397 - ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. İcra ve İflas Hukuku, 2. Baskı, 2019, s: 726 - PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, S.M./ÖZEKES, M. İcra ve İflas Hukuku, 11. Baskı, 2013, s:

Yüksek mahkeme, çeşitli içtihatlarında «tasarrufun iptali davasının amacı» hakkında;

√ «İcra ve İflas Kanunu'nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarındaki amacın, borçlunun haciz yada iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların geçersiz ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»²

√ «Tasarrufun iptali davalarının amacının, borçlunun haciz yada iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların geçersiz ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasına ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»³

√ «Tasarrufun iptali davalarının amacının, borçlunun haciz yada iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların geçersiz ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»⁴

√ «İptal davasının amacının iptali istenilen işlem hiç yapılmamış gibi, borçlunun malvarlığından çıkan malın, iptali isteyen davacı bakımından, tekrar iadesini temin ederek alacaklının hakkını elde etmesini mümkün kılmak olduğu; eş söyleyişle, iptal davası ve iptal kararının, devir alanın borçludan yaptığı iktisaba etkisi bulunmayıp, dava sonunda mülkiyetin el değiştirmiş olmasının söz konusu olmadığını- Bu itibarla iptal davasının alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte yasadan doğan bir dava olduğunu- Davacının bu tür davalardaki amacının elde edemediği alacağını tahsil edebilmek için hukuksal işlemin kendisi yönünden geçersizliğini sağlamak olduğunu- dolayısıyla, davacının amacı belirlenerek, takip hukuku alanında borçlunun tasarrufları için, İcra ve İflas Kanunu'nun 277 ve devamı maddelerinde öngörülen tasarrufun iptali kurallarının uygulanması gerekeceğini»⁵

√ «Tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz yada iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların geçersiz ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»⁶

√ «Tasarrufun iptali davasında, davacının davalılardan Ali H. adına takip yaptığı, davalının ise adına kayıtlı taşınmazları 01.04.2011 tarihinde hacizli olarak davalı 3. kişi Fikri A.'e devrettiği, 3. kişinin ise taşınmazları hacizli olarak aldığı kabul ettiği, davacının taşınmazları üzerinde haczin devam ettiği, 3. kişi tarafından da 07.04.2011 tarihinde hacizli olarak satın aldığı anlaşıldığından İİK.'nin 277. ve devamı maddelerine dayalı olarak açılan davalardaki amaç tasarrufun iptali ile davacı alacaklıya haciz ve satış isteme yetkisi vermek

857 - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. İcra ve İflas Hukukunda, 2016, s: 5 - ÇETİN, H.E. Tasarrufun İptali, Muvazaa, İnançlı İşlem ve Nam-ı Müstear, 2016, s: 17

² Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

³ Bknz: 17. HD. 19.11.2018 T. 946/10870 (www.e-uyar.com)

⁴ Bknz: 17. HD. 05.11.2018 T. 6517/10079 (www.e-uyar.com)

⁵ Bknz: Ankara BAM. 26. HD. 02.11.2018 T. 2167/1536 (www.e-uyar.com)

⁶ Bknz: 17. HD. 15.10.2018 T. 4016/9049 (www.e-uyar.com)

olduğuna göre, davacının hacizli taşınmazları usulüne uygun olarak sattırarak alacağını alma imkanına sahipken, bu davayı açmakta hukuki yararının olmadığını»⁷

√ *«İcra ve İflas Kanunu'nun 277 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davalarında amacın, borçlunun haciz yada iflasından önce yaptığı ve aslında geçerli olan bazı tasarrufların geçersiz ya da 'iyiniyet kurallarına aykırılık' nedeniyle alacaklıya karşı sonuçsuz kalmasını ve dolayısıyla o mal üzerinden cebri icraya devamla alacağın tahsilini sağlamak olduğunu»⁸*

belirtmiştir.

II - Yapılan açıklamalardan anlaşıldığı gibi iptal davası, «*dava konusu malın aynına ilişkin bir dava olmayıp kişisel bir dava*»dır.⁹ Yani bu dava sonunda, tasarrufa konu mal, alıcı (veya devir alan)nın malvarlığından çıkarılarak, tekrar borçlunun malvarlığına geri verilmez. Tasarrufa konu mal, yine alıcı (veya devir alan)ın malvarlığında kalmakla beraber, davayı kazanan davacı-alacaklı, o malı haciz ettirip sattırma ve satış bedelinden alacağını alma imkanını elde etmiş olur. Davanın konusunun *taşınmaz* olması halinde, dava sonunda verilen hükümlerle, taşınmazın tapu kaydında bir değişiklik yapılmaz... «*Davanın kabulüne*» karar verilmesi halinde, bu hükümden sadece 'davacı-alacaklı' yararlanır. 'Davalı-borçlu'dan alacaklı olan diğer alacaklılar, bu hükümden yararlanmazlar. Zaten «*davanın kabulüne*» karar veren mahkeme «*...dava konusu şey üzerinde, davacı-alacaklıya 'aciz vesikasında belirtilen - eğer mahkemeye kesin aciz vesikası sunulmamışsa; icra dosyasındaki alacak ve fer'ileri ile sınırlı olarak- cebri icra yetkisi tanınmasına*» ş e k l i n d e karar verir...

Yüksek mahkeme, iptal davalarının bu *niteliğini*, çeşitli içtihatlarında;

√ *«İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»¹⁰*

√ *«İptal davası, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»¹¹*

√ *«İptal davası, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığını»¹²*

⁷ Bknz: 17. HD. 10.10.2018 T. 4073/8933 (www.e-uyar.com)

⁸ Bknz: 17. HD. 09.10.2018 T. 8503/8819 (www.e-uyar.com)

⁹ **UMAR, B.** Tür İcra-İflas Hukukunda İptal Davası, 1963,. s: 19 - **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 664 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 1997, s: 3409 - **KURU, B.** El Kitabı, s: 1397 - **BERKİN, N.** İflâs Hukuku Rehberi, 1980, s: 111 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2009, s: 300 - **ÖNEN, T.** İptal Davaları (Ank. İk. Tic. İl. Ak. D. 1969/1) s: 39 - **KURTOĞLU, S.** İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776 vd.) - **GÜRDOĞAN, B.** İflâs Hukuku Dersleri, 1966, s: 223 - **EROĞLU, O.** age. s: 32 vd. - **ESENER, T.** Türk Hususi Hukukunda Muvazaalı Muameleler, 1956, s: 105 - **BÖRÜ, L.** İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal «İİK. m. 280» (AÜHFD. 2009, S: 3, s: 486) - **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** age. s: 537 - **YILMAZ, E.** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2016, s: 1252 - **UYAR, T.** «Muvazaa» Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının Koşul ve Sonuçları (ABD. 2017/3, s: 266 vd.) - **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s: 726 vd.

¹⁰ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230 (www.e-uyar.com)

¹¹ Bknz: 17. HD. 15.10.2018 T. 13062/9065 (www.e-uyar.com)

¹² Bknz: 17. HD. 04.10.2018 T. 5240/8614 (www.e-uyar.com)

√ «Tasarrufun iptali, davaları mutlak ticari dava niteliğinde olmayıp şahsi nitelikte ve borçlunun tasarruflarına yönelik bulunduğundan asliye hukuk mahkemelerinin görevine girdiğini»¹³

√ «İptal davasının, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan, nisbi nitelikte yasadan doğan bir dava olup; tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığı- Kredi sözleşmesinin tanzim tarihi alacağın doğum tarihi sayılacağından, tasarrufun bu tarihten sonra gerçekleştiği, işin esasına girilerek İİK'nun 278. 279. ve 280. madde koşullarının somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılması gerektiğini»¹⁴

belirtmiştir.

III - İİK mad. 277/I'de iptal davasının “İİK. 278,279 ve 280. maddelerinde yazılı tasarruflar nedeniyle açılacağı” belirtilmiştir. (İİK mad. 277).

Dava dilekçesinde, dava konusu iptale tabi tasarrufun ne olduğu belirtilir. Ancak, bu tasarrufun İİK. mad. 278, 279 ve 280'den hangisinin kapsamına girdiği ve hangi hukukî sebeple iptal edileceğini saptamak hakimnin görevi olduğundan (HMK. mad. 33), dava dilekçesinde belirtilen hukukî sebeple hakim bağlı olmadığından, davacının «dava konusu tasarrufun iptal nedenini» yanlış belirtmiş olması ya da hiç belirtmemiş olması önem taşımaz.^{15 16}

Yüksek mahkeme¹⁷ «borçlunun iptale tabi tasarruflarının üç grup altında ve İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerinde düzenlenmiş olduğunu, ancak, bu maddelerde iptal edilebilecek bütün tasarrufların sınırlı olarak sayılmamış olduğunu, kanunun iptale tabi bazı tasarruflar için genel bir tanımlama yaparak, hangi tasarrufların iptale tabi olduğu hususunun tayinini hakimnin takdirine bırakmış (İİK. md. 281) olduğunu, bu yasal nedenle de, davacı tarafından İİK.nun 278, 279 ve 280. maddelerden birine dayanılmış olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmayıp, diğer maddelerden birine göre iptal kararı verilebileceğini» belirtmiştir...

IV - Tasarrufun iptali davasının esasına girebilmesi için gerçekleşmesi gereken «dava şartları»¹⁸;

¹³ Bknz: 17. HD. 09.04.2018 T. 8983/3951 (www.e-uyar.com)

¹⁴ Bknz: 17. HD. 05.04.2018 T. 17130/3875 (www.e-uyar.com)

¹⁵ **UYAR, T.** İcra ve İflas Hukukuna İlişkin Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:51-86; s:877-010 – **UYAR, T.** İcra ve İflas Hukukuna İlişkin Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:139 vd.; s:767-772; s:1534-1536 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S:177, s:4449-4513)

¹⁶ **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C: 4, s: 3546 - **KURU, B.** El Kitabı, s:1398; 1414 – **KURU, B.** İstinaf, s:665 - **ERDÖNMEZ, G.** age. s:12 - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 3, 2014, s: 4508 – **EROĞLU, O.** age. s:125, 140 – **MUŞUL, T.** age. s: 450

¹⁷ Bknz: 17 HD 09.06.2020 T. 708/3260; 09.06.2020 T. 3699/3269; 03.03.2020 T. 4073/2449; 15.01.2019 T. 5727/104; 15.10.2018 T. 13062/9065; 04.10.2018 T. 2379/8613; 17.07.2018 T. 12561/7254; 25.05.2015 T. 1821/7610; 16.03.2015 T. 18016/4287 (www.e-uyar.com)

¹⁸ **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018 s:4729-4801) – **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında Borcun Doğum Tarihi Nasıl Belirlenir? Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. 283/II) Halinde, Tazminata Esas «Gerçek Değer»in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. 2018,

- a) *Takip konusu alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olması*
- b) *Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması*
- c) *Borçlu hakkında yapılmış olan icra takibinin ve alacağın kesinleşmiş olması*

ç) *Borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi (niteliğinde haciz tutanağı) düzenlenmiş olmalıdır.*

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak; ‘hangi durumlarda’ «iptal davasının önkoşul yokluğu nedeniyle reddine» karar verileceğini;

√ «*Borcun doğum tarihinin, davacı alacaklı banka ile davalı-borçlunun kefil olarak imzaladığı kredi sözleşmesinin imzalandığı ve aynı gün keşide edilen takibe dayanak olan bononun keşide tarihi olduğu- Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi açısından ön koşul ve özel dava şartı niteliğindeki “tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılması” koşulunun gerçekleşmediği benimsenerek, davanın, “dava şartı yokluğu” nedeniyle usulden reddine karar verilmesinin isabetli olduğunu»¹⁹*

√ «*Davanın İİK. mad. 277 vd uyarınca açılmış tasarrufun iptali davası olması durumunda, geçici aciz vesikası veya kesin aciz vesikası ibraz edilmediğinden, davanın ‘dava şartı yokluğu’ndan reddine karar verilmesi gerektiğini»²⁰*

√ «*Tasarrufun iptali davalarının görülebilmesi için diğer genel dava koşullarının yanında borçlunun aciz halinin var olduğunun sabit olması gerektiği, ancak somut olayda, davacı alacaklı tarafından aciz belgesi sunulmadığı gibi, borçlu adresinde düzenlenmiş İİK’nun 105. maddesi niteliğinde bir haciz tutanağı da bulunmadığından, davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini»²¹*

√ «*Tasarrufun iptali davalarının, diğer genel dava koşullarının yanında, borçlunun aciz halinin var olduğunun sabit olması gerektiğini ancak somut olayda, davacı alacaklı tarafından aciz belgesi sunulmadığı gibi, borçluların adresinde düzenlenmiş İİK’nun 105. maddesi niteliğinde bir haciz tutanağı da bulunmadığından, davanın ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiğini»²²*

√ «*Verilen kesin süreye rağmen davacı vekili tarafından aciz vesikasının sunulmadığı ve delil de ibraz edilmediğinden, tasarrufun iptali davasının ‘dava şartı yokluğu’ndan reddine karar verilmesinin isabetli olduğunu»²³*

√ «*TBK. mad. 19’a dayalı tapu iptal ve tescil davası olarak görülen davanın, tüm dosya içeriği gözetildiğinde, ‘İİK. mad. 277 vd. uyarınca açılan tasarrufun iptali isteğine davası olarak görülmesi gerektiğine’ ilişkin bozma ilamı üzerine, ‘geçici ya da kesin aciz vesikası bulunmadığı, düzenlenen haciz tutanağının da geçici aciz vesikası kapsamında kabul*

S:184, s:1739-1758) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının «Usul»den ve «Esas»dan Reddine Neden Olan Durumlar (Nevşehir Barosu Dergisi’nde yayımlanacak)

¹⁹ Bknz: 17. HD. 24.02.2020 T. 1477/1994 (www.e-uyar.com)

²⁰ Bknz: 17. HD. 19.02.2020 T. 3916/1693 (www.e-uyar.com)

²¹ Bknz: 17. HD. 28.01.2020 T. 2939/122 (www.e-uyar.com)

²² Bknz: 17. HD. 28.01.2020 T. 4991/128 (www.e-uyar.com)

²³ Bknz: 17. HD. 27.01.2020 T. 4270/44 (www.e-uyar.com)

edilemeyeceği' gerekçesiyle 'dava şartı yokluğundan davanın reddine' karar verilmesinin isabetli olduğunu»²⁴

√ *«Yapılan keşif sonrasında alınan bilirkişi raporuna göre davalıların hissesine düşen miktar sebebiyle davalı-borçlunun aczinin gerçekleşmediği anlaşıldığından, 'dava şartı yokluğu' nedeniyle tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesi gerektiğini»²⁵*

√ *«Davaya dayanak yapılan takibin kesinleşmemiş olduğunu ve böylece tasarrufun iptali davasının ön koşulunun gerçekleşmediğini»²⁶*

√ *«Tasarrufun iptali davasında beş yıllık hak düşürücü süre, dava şartı olduğundan, bu şartın gerçekleşmemiş olması nedeni ile davanın reddi halinde, dava şartı yokluğu nedeniyle reddi ile kendisini vekille temsil ettiren davalı yararına "maktu" vekalet ücreti takdir edileceğini»²⁷*

√ *«Borçlunun aciz halinin var olduğu sabit olmadığından, tasarrufun iptali davasının ön koşul yokluğundan reddine karar verilerek davalılar vekili lehine maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini»²⁸*

√ *«Davanın ön koşul yokluğundan reddi halinde, davalı lehine maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini»²⁹*

belirtmiştir.

V - Bir tasarrufun İİK. mad. 277 vd. göre iptal davasına konu olabilmesi için, «davacı-alacaklının alacağından doğumundan sonra yapmış olması» gerekir mi?³⁰

İptal davasının dinlenebilmesi için ayrıca, «davacı-alacaklının alacağından, dava (iptal) konusu tasarruftan önce doğmuş olması» gerekli midir? Başka bir deyişle, davacı-alacaklı, «kendi alacağından doğum tarihinden önce yapılan tasarrufların iptalini» isteyemez mi?

²⁴ Bknz: 17. HD. 25.12.2019 T. 4895/12478 (www.e-uyar.com)

²⁵ Bknz: 17. HD. 25.12.2019 T. 5243/12479 (www.e-uyar.com)

²⁶ Bknz: 17. HD. 04.11.2019 T. 3664/10095 (www.e-uyar.com)

²⁷ Bknz: 17. HD. 24.10.2019 T. 17484/10009 (www.e-uyar.com)

²⁸ Bknz: 17. HD. 08.10.2019 T. 989/9054 (www.e-uyar.com)

²⁹ Bknz: 17. HD. 11.06.2019 T. 11566/7261 (www.e-uyar.com)

³⁰ **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:505-535; s:536-554; s:570-586 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:1080-1084; s:1394-1396; s:1398-1401; s:1511-1513; s:1519-1521 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Tasarrufun İptaline Karar Verilebilmesi» Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S:135, s:517-575) – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S:190, S:4729-4801) – **UYAR, T.** Kefile Karşı veya Kefil Tarafından Açılan Tasarrufun İptali Davalarında «Borcun Doğum Tarihi» Hangi Tarihtir? (İBD. 2019/4, s:15-37) – **UYAR, T.** Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin «Kıdem Tazminatı», «İhbar Tazminatı» ve «Diğer Sosyal Haklar» Davalı Olarak Açılan Tasarrufun İptali Davalarında, Bu Alacakların Doğum Tarihinin «İş Akdinin Feshedildiği Tarih» Değil «İşe Giriş Tarihi» Olduğuna Dair Yeni İçtihatlarının (Görüşünün) Düşündükleri (İBD. 2017/1, s:42/46) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasının "Usul"den ve "Esas"dan Reddine Neden Olan Durumlar (Nevşehir Bar. Dergisi'nde yayımlanacak) – **UYAR, T.** Birden Fazla Kredi Sözleşmesinden Kaynaklanan Borç İçin Açılan Tasarrufun İptali Davalarında «Borcun Doğum Tarihi» Nasıl Belirlenir? Tasarrufun İptali Davasının «Bedele Dönüşmesi» (İİK. 283/II) Halinde, Tazminata Esas «Gerçek Değer»in Hesaplanma Yöntemi (Legal Huk. Der. 2018, S:184, s:1739-1758) – **UYAR, T.** İİK'nun 280. Maddesi Uyarınca İptal Tabi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448)

Hemen belirtelim ki, **İsviçre (ve Alman)**³¹ **Hukukunda** «*alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğması*» tasarrufun iptali davasının bir ‘ön şartı’ olarak öngörülmemiştir... Orada, alacağın ‘tasarrufun yapıldığı tarihten önce veya sonra doğmasına bir önem atfedilmemektedir.’³²

Bizim hukukumuzda ise bu konunun **doktrinde** tartışmalı olduğunu görüyoruz. Hukukumuzda doktrinimize hakim olan görüşe göre³³ “*bir tasarrufun iptal edilebilmesi için, davacı-alacaklının alacağının, dava konusu yapılan bu tasarrufun önce doğmuş olması gerekir. Borçlunun tasarrufta bulunurken, o tarihte (tasarruf tarihinde) mevcut olmayan bir alacaklısına zarar vermesi mümkün değildir. Alacaklı, borçlu ile işlemde bulunurken –örneğin; ona borç verirken ya da ona bir taşınır ya da taşınmazını satarken işlem (tasarruf) tarihindeki durumunu dikkate alır. Borçlunun mâli durumu hakkında alacaklının gerekli araştırmayı yaparak, ona göre, borçlu ile işlemde bulunması gerekir. Tedbirli bir kişi gibi gerekli araştırmayı yapmayan kimse bunun sonucuna katlanır... Başka bir deyişle, alacaklı, borçlunun tasarruf (işlem) tarihindeki mal varlığına güvenerek onunla işlem yaptığından, işlem tarihinden (borcun doğum tarihinden) önceki tasarruflar iptal davasına konu olamaz... Ayrıca, İİK. 277 vd. maddelerinin Millet Meclisi Adalet Encümeninde müzakeresi sırasına ‘alacaklıların, mumalede bulunduğu sırada, borçlunun mali durumunu bilmeleri gerekeceği’ elirilerek, ‘borçlu veya müflisin, borçlu olmadığı bir zamandaki tasarrufunu muteber saymanın doğru olmayacağı’ belirtilmiştir. Yasa, borçlanan bir kişinin malvarlığının, borçlandığı tarih itibariyle alacaklıya karşı borcu miktarınca muhafazasını ve alacağın güvencesini sağlamak üzere hüküm düzenlemiştir... Tasarrufun yapıldığı tarihte bir ‘alacaklı’ mevcut olmalıdır ki, yasanın koruyucu hükümlerinden istifade etsin. Nitekim alacaklının, borçlu ile borçlu ile borçlandırıcı işleme girerken, onun malvarlığını ve edim gücünü incelediğini ve durumunu bilerek onunla hukuki ilişkide bulunduğunu kabul etmek gerekir. Borçlunun ekonomik gücünü yeterince incelemeyen borçlandırma işleminden önceki zamanda yapılan tasarruftan kendisi için bir yarar sağlayamaz. Bu suretle, kural olarak, tasarruftan kendisi için bir yarar sağlayamaz. Bu suretle, kural olarak, tasarrufun yapıldığı tarihte alacaklı durumunda olan kişi, iptal davası açabilir, diğer bir ifade ile tasarrufun yapıldığı tarihte üçüncü kişi ile hukuki ilişkide bulunan kişi, borçlu durumda olmalıdır ki, yukarıda sözü edilen tasarruflarının iptali mümkün olabilsin...”*

³¹ **YILDIRIM, K.M.** İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları, 1995, s:288 – **EROĞLU, O.** age. s:70

³² **ERDÖNMEZ, G.** Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali, 2. Baskı, 2019, s: 89

³³ **KOSTAKOĞLU, C.** Takip Hukukunda İptal Davaları, (Ad. D. 1989/6, s:20 vd. - Yasa D. 1989/8, s:1047 vd.) - **KURU, B.** İcra ve İflas Hukuku, C:4, s:3419 - **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı) 22. Baskı, 2018, s:485 - **KURU, B.** El Kitabı, s:1402 - **MUŞUL, T.** İcra ve İflas Hukuku, C: 2, 6.Baskı, 2013, s:1764 - **KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E.** İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 1998, s:74 - **GÜNEREN, A.** İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 2012, s:1069 - **AKŞENER, H.S.** Borcun Doğum Anı ve Tasarrufun İptali Davaları Yönünden Önemi (Legal Huk. D. Aralık/2008, s:4007) - **MUŞUL, T.** Tasarrufun İptal, Davaları, s: 122 vd. – **MUŞUL, T.** İcra ve İflas Hukuku, C:II, 1764 – **MUŞUL, T.** Bilirkişi Raporları ve Hukuki Mütalaalar, 2006, C:2, s:887, 928 – **ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E.** age. s:740 – **BÖRÜ, L.** agm. s:513 – **ÇETİN, H.E.** age. s:15 – **ERCAN, İ.** Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 4. Baskı, 2019, s:990 vd. – **KALE, S.** Aciz Halindeki Borçlunun Bir veya Birkaç Alacaklısını Kayıran Hukuki Fiilleri Dolayısıyla İptal Davası, “İİK m.279” (Prof. Dr. Ergun Önen’e Armağan s:193) – **ŞİMŞEK, E.** İcra ve İflas Kanunu (Açıklamalar ve İçtihatlar), 1989, s:863 – **COŞKUN, M.** İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptal Davaları, 5. Baskı, 2019, s:1099 - **KURU, B.** İcra ve İflâs Hukuku «Ders Kitabı», 2016, s: 490 - **KURU, B.** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, s: 665 vd. - **ERCAN, İ.** İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 428 - **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** age. s: 156 vd. – **GÜNAY, E.** Tasarrufun İptali Davası, 5. Baskı, 2019, s:78 vd.

İptal kararlarını temyizen inceleyen **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**³⁴ (ile **Yargıtay Genel Kurulu**³⁵) öteden beri ve bugün bu kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**³⁶ «iptal davası açılabilmesi için, davacı-alacaklının alacağının, iptale konu tasarruftan önce doğmuş olması gerektiğini» ısrarla belirtmektedir...

Borç, taraflar (davacı-alacaklı ile davalı-borçlu) arasında;

√ «Çek»den doğmuşsa, çekin bankaya/takas odasına ibraz edildiği tarih –kural olarak- ‘davacı-alacaklının alacağının doğum tarihi’ sayılır. Ancak, davacı-alacaklı, ‘alacağının, çekin düzenlendiği tarihten çok daha önce olan temel ilişki tarihinde doğduğunu’ iddia ve ispat edebilir. Bu durumda, ‘çekin düzenlendiği tarih’e değil, ‘temel ilişki tarihi’ne itibar edilir.»^{37 38}

Ayrıca **yüksek mahkeme**³⁹ açılmış olan tasarrufun iptali davalarında «*tarafların isticvap edilerek takip dayanağı çekin/bononun keşidesine neden olan temel ilişkinin (hukuki ve ticari ilişkinin) ne olduğunun ve bunun doğum tarihinin taraflardan sorulmasını ve tarafların varsa buna ilişkin delillerini ibraz etmeleri için süre verilmesini, bu konuda tarafların ticari defter, belge ve kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmasını*» istemektedir...

VI- Tasarrufun iptali davalarında davacının, davalı-borçludaki alacağının ‘g e r ç e k’ bir alacak olması gerekir.⁴⁰

³⁴ Bknz: 15. HD. 10.3.2005 T. 6645/1365; 10.3.2005 T. 6646/1364; 14.12.2004 T. 5965/6501; 23.9.2004 T. 3966/4595; 23.6.2004 T. 367/3525; 24.2.2004 T. 306/960 vb.

³⁵ Bknz: HGK. 30.03.2016 T. 17-843/433; 16.09.2015 T. 2350/1759; 23.10.2013 T. 17-224/1478; 13.10.2010 T. 17-398/497; 14.02.2007 T. 4-79/77; 16.03.2005 T. 15-37/139; 01.12.2004 T. 15-553/624; 08.02.2004 T. 15-18/82; 30.10.2002 T. 15-849/861; 26.06.2002 T.

³⁶ Bknz: 17. HD. 16.10.2019 T. 2385/3454; 02.10.2019 T. 5952/8805; 19.09.2019 T. 19668/8266; 16.09.2019 T. 17716/8039; 18.06.2019 T. 11306/7721; 11.06.2019 T. 11566/7261; 21.05.2019 T. 13837/6449; 14.05.2019 T. 2378/6032; 08.05.2019 T. 7147/5714, 09.04.2019 T. 457/4362; 03.04.2019 T. 13905/4018; 04.12.2018 T. 2431/11656; 16.10.2018 T. 16979/9101; 09.10.2018 T. 9899/8826; 17. HD. 07.02.2017 T. 10199/1109; 31.01.2017 T. 16188/828; 17.01.2017 T. 5553/169; 16.01.2017 T. 22908/49; 13.12.2016 T. 19953/11507; 29.11.2016 T. 17507/11013; 22.11.2016 T. 14599/10736; 22.11.2016 T. 20934/10741; 22.11.2016 T. 18094/10755; 15.11.2016 T. 15606/10478; 1.11.2016 T. 19030/9654; 25.10.2016 T. 14959/9368; 26.12.2008 T. 4139/5808; 11.11.2008 T. 4984/5235; 6.11.2008 T. 1911/5139; 30.10.2008 T. 1899/4984 vb.

³⁷ Bknz: 17. HD. 16.10.2019 T. 2985/9454; 02.10.2019 T. 5952/8805; 16.09.2019 T. 17716/8039; 11.06.2009 T. 11566/7261; 20.03.2019 T. 13902/3255; 11.09.2018 T. 2770/7624; 05.09.2018 T. 2870/7403; 24.05.2018 T. 630/5465; 15.05.2018 T. 17101/5044; 21.02.2018 T. 12253/1199; 19.02.2018 T. 8069/1094 vb.

³⁸ Bu konuda ayrıca bknz: **AKŞENER, H.S.** agm. s:4007 vd. – **KURU, B.** El Kitabı, s:1402 vd. – **GÜNEREN, A.** age. s:420 – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, 2011, C:2, s:1567

³⁹ Bknz: 17. HD. 28.03.2013 T. 14204/4372; 11.03.2013 T. 7006/3209; 04.03.2013 T. 1586/2620; 22.02.2012 T. 1172/1979; 06.11.2012 T. 2959/12122; 28.11.2012 T. 5128/11359; 09.05.2011 T. 9851/4454; 02.05.2011 T. 9032/4190; 15.03.2011 T. 12199/2285; 07.03.2011 T. 6758/1993; 30.05.2011 T. 10146/5438; 03.02.2011 T. 5065/674; 16.02.2010 T. 10122/1205; 02.02.2010 T 8720/701 vd.

⁴⁰ **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:378-392; s:405-411; s:655-668; s:877-919 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:18 vd. – s:827-837; s:980-990; s:1287-1312 – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Alacağın Gerçek Olması” ve “Hayatın Olağan Akışına Uygunluk” Koşullarının Uygulamada Yarattığı Sorunlar (Legal Huk. Der. Ocak/2020, s:267-309) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Son İki Yıl İçinde Yapılan Tasarruflar (İİK. m. 278/I, II) ve “Taşınmazın ‘Tapuda Gösterilen Satış Bedeli’ ile ‘Rayiç Bedeli’ Arasında Bir Mislini Aşan Fark Bulunması” (İİK. m. 278/III-2) Koşulu ile “Davacının, Davalı-Borçludaki Alacağının ‘Gerçek Bir Alacak Olması’ Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar... (Prof. Dr. N.M. Berkin Armağan’da yayınlanacak) – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S:190, s:4729-4801) – **UYAR, T.** Tasarrufun

İptal davalarında, «davacının, davalılardan borçluda bir alacağının bulunması» ve «davacının; borçlu hakkında yaptığı icra takibinden bir sonuç elde edilmemiş –yani alacağın kısmen- tamamen tahsil edilmemiş olması» ön koşul olduğundan, mahkeme iptal davasının yargılanması sırasında öncelikle bu ön koşulun gerçekleşmiş olup olmadığını kendiliğinden araştırır. Bunu yaparken davacının alacağının «geçerli olup olmadığını» araştıramayacağı –örneğin; ‘alacağın kumar alacağı olduğunu’ ileri sürerek iptal davasını reddedemeyeceği⁴¹ gibi, «icra dairesinin düzenlediği aciz belgesinin geçerli olup olmadığını» da tartışamaz.⁴² Tersine, aciz belgesinin iptali için icra mahkemesine yapıldığı ileri sürülen şikayetin sonucunu, kendisi için ‘bekletici mesele’ sayması gerekir.⁴³ Fakat, davalı-üçüncü kişi (veya borçlu) «davacının alacağının mevcut olmadığını» -örneğin muvazaaya dayandığını- iddia ve ispat edebilir.⁴⁴ Davalı-üçüncü kişi bu iddiasını ispat için ‘tanık’ dinlenebilir...⁴⁵ Yani bu durumda HMK. mad. 200 uygulanmaz.⁴⁶ Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için, öncelikle davacının, davalı-borçluda ‘gerçek bir alacağı’nın bulunması, diğer bir deyişle tasarrufta bulunan kimsenin gerçekten ‘borçlu olması’ gerekir. Eğer ‘gerçek bir borç’ yoksa ‘alacak’ da söz konusu olamayacağından, tasarrufun iptali davası dinlenmez.⁴⁷

Davacı-alacaklı, tasarrufun iptali davasını, ‘ilama dayalı icra takibi’ne dayandırmışsa, ‘tasarrufun iptaline’ karar verilebilmesi için, ilamın (alacağın) kesinleşmiş olması gerekir.⁴⁸

Tasarrufun iptali davalarında, davalı-üçüncü kişi (ya da davalı-borçlu), “davacı alacaklının davalı borçluda gerçek bir alacağının bulunmadığını” ileri sürerse, mahkemece bu durumda nasıl bir yol izlenecektir?

“Bu iddianın tasarrufun iptali davasında araştırılmayacağı”na mı karar verilecek, yoksa “bu iddianın tasarrufun iptali davasında incelenebileceği” belirtilip “davacı alacaklı tacir ise ticari defterleri⁴⁹ ve banka hesap hareketleri⁵⁰ üzerinde mali müşavir(ler) vasıtasıyla bilirkişi

İptali Davalarında “Davacının, Borçluda Gerçek Bir Alacağı Bulunması” Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar (İBD. 2015/2, s:351-362) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Tasarrufun İptali Davalarında “Tasarrufun İptaline Karar Verilmesi” Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018; S:135, s:517-575) – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018, s:4729-4801) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında “Alacağın Gerçekliği” (Muvazaalı Olmaması) Koşulunun Düşündürdükleri (Legal Huk. Der. 2017, S:180, s:5915-5942) – **UYAR, T.** Ticari Defter Kayıtlarına Göre “Alacaklı” Gözüken Ancak Borçlusu Hakkında Takip Konusu Yaptığı Çekleri Ticari Defterlerine İşlememiş Olan Alacaklı, Yaptığı “Takip Dosyası”na Dayanarak “Borçlusu” ve “Lehine Tasarrufta Bulunulan Üçüncü Kişi” Hakkında ‘Tasarrufun İptali Davası’ Açılabilir mi? (Terazi Huk. Der. Kasım/2017, S:135, s:90-101)

⁴¹ Bknz: 15. HD. 14.5.1990 T. 800/2146 (www.e-uyar.com)

⁴² Bknz: 15. HD. 18.5.1990 T. 1755/2258; 13. HD. 9.11.1981 T. 5203/7058 (www.e-uyar.com)

⁴³ Bknz: 15. HD. 7.5.1992 T. 2135/2460; 4.3.1992 T. 869/1042 (www.e-uyar.com)

⁴⁴ **KURU, B.** age. C:4, s:3506

⁴⁵ Bknz: 17. HD. 26.03.2013 T. 7206/4176 (www.e-uyar.com)

⁴⁶ **KURU, B.** El Kitabı, s:1420

⁴⁷ **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C:3, s:4524 vd. – **GÜNEREN, A.** age. s:379 – **UMAR, B.** age. s:41 vd. – **TAZE, M.** Tasarrufun İptali Davası (Yayımlanmamış Yük. Lisans Tezi, 2007, s:120) – **KAPLAN, H.A.** 4949 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Işığında İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları (Yayımlanmamış Yük. Lisans Tezi, 2006, s:45) – **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** Tasarrufun İptali Davaları, 2011, C:2, s:1266 – **COŞKUN, M.** age. s:937 – **GÜNAY, E.** age. s:80 – **SERTKAYA, Ş.A./KUL, S.** age. s:175 – **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s:443 – **EROĞLU, O.** age. s:59 – **ATILI, M./ERMENEN, İ./ERDOĞAN, E.** age. s:741 – **OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A.** İİK. Şerhi, 2007, C:5, s:58-56 – **ÇETİN, H.E.** age. s:15

⁴⁸ Bknz: HGK. 08.03.2006 T. 15-34/36 (www.e-uyar.com)

⁴⁹ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 16639/5946; 17.04.2014 T. 15081/5942; 16850/455; 8.03.2013 T. 14204/4372; 24.04.2012 T. 32/5008; HGK. 13.10.2010 T. 17-398/497 (www.e-uyar.com.)

incelemesi yaptırılarak, davacı-alacaklı ile davalı-borçlu arasındaki ticari ilişkinin, daacı alacaklıya takip konusu yaptığı alacak kadar bir alacak doğuracak boyutta olup olmadığı” irdelenecek midir?

Eğer davacı-alacaklı tacir ise; hem kendisinin ve hem de –tacir ise davalı- borçlunun ticari defterlerinde inceleme yapılarak, takip konusu borcun defterlerde kayıtlı olup olmadığı araştırılarak, kayıtlarda var (yazılı) olduğu ölçüde ‘davanın kabulüne’, aksi taktirde “ön koşul yokluğundan davanın reddine”⁵¹ karar verilmesi gerekir.

Eğer davacı-alacaklı tacir değil ise; davacı ve davalı borçlunun takip konusu senetlerin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında banka kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak, mali durumlarının araştırılması,⁵² yıllık gelirlerinin ne olduğu,⁵³ ve davacının böyle bir borç parayı verebilecek ekonomik gücünün bulunup bulunmadığı⁵⁴ saptanarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir.

Bazen, davacı-alacaklının borçludaki alacağı muvazaalı değildir; fakat davacı-alacaklının borçluda “takip konus uyapılan miktarda” bir alacağı da yoktur. Örneğin; davacı-alacaklı takip borçlusu hakkında, borçluya ait senette tahrifat (sahtecilik) yaparak takipte bulunmuştur. Borçlunun imzasını taklit ederek veya senedin “alacak miktarı”nda tahrifat yapmıştır. Hatta borçlu tarafından bu nedenle davacı-alacaklı hakkında “menfi tespit davası”⁵⁵ açılmış ya da icra mahkemesinde “imza inkarında”⁵⁶ bulunmuş olabilir. Yahut da Cumhuriyet Savcılığına –“sahtecilik” ya da “bedelsiz kalan senedin kullanılması”, “açığa atılan imzanın kötüye kullanılması” suçlarından dolayı⁵⁷ - ‘kamu davası’ açılması için şikayette bulunmuş ve Cumhuriyet Savcılığınca, davacı-alacaklı hakkında ceza mahkemesinde ‘kamu davası’ açılmıştır. Bu gibi durumlarda, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemenin, borçlu tarafından açıldığı/açılması sağlandığı bildirilen bu davaların –kesinleşecek sonucunun “bekletici mesele” yapılması gerekir...

Davalı-üçüncü kişi de, davacı-alacaklının “takip konusu yaptığı senedin (belgenin) gerçek bir alacağı aksettirmedeğini” –borçlu gibi- tasarrufun iptali davasına bakan mahkemede ileri sürebilir. Keza, takip konusu senedin “teminat ve tahsil amacıyla verilmiş olduğu” –yani gerçek bir alacağı ifade etmediği- de hem davalı-borçlu ve hem de davalı-üçüncü kişi tarafından ileri sürülebilir.⁵⁸ Bunun kanıtlanması halinde mahkemece davacı-alacaklının talebi doğrultusunda “tasarrufun iptaline” karar verilemez.

⁵⁰ Bknz: 17. HD. 17.04.2014 T. 15081/5942 (www.e-uyar.com)

⁵¹ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282; 24.05.2016 T. 10582/6278; 14.04.2015 T. 1798/5869 (www.e-uyar.com)

⁵² Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23545/1450 (www.e-uyar.com)

⁵³ Bknz: 17. HD. 21.03.2017 T. 2235/3008 (www.e-uyar.com)

⁵⁴ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 3393/12139; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD. 13.10.2015T. 2595/10520 (www.e-uyar.com)

⁵⁵ Bknz: 17. HD. 29.09.2011 T. 6626/8230; 31.03.2011 T. 6372/2899; 07.03.2011 T. 11643/2001; 30.10.2007 T. 4626/3300 (www.e-uyar.com)

⁵⁶ Bknz: 17. HD. 10.03.2009 T. 3533/1270 (www.e-uyar.com)

⁵⁷ Bknz: 17. HD. 29.09.2011 T. 6626/8230 (www.e-uyar.com)

⁵⁸ Bknz: 17. HD. 21.01.2014 T. 19964/669 (www.e-uyar.com)

Yüksek mahkeme kimi kararlarında⁵⁹ «davacının gerçekten alacaklı olup olmadığının yerel mahkemece kendiliğinden araştırılması gerektiğini» kimi kararlarında⁶⁰ ise, «bu hususun davalılarca ileri sürülmesi halinde mahkemece araştırılabileceğini» belirtmiştir...

Yüksek mahkeme, bu konu (yani; ‘alacağın gerçek bir alacak olması gerektiği’ konusu) ile ilgili larak;

√ «*Tasarrufun iptali davasında, davacının dava dayanağı takip konuları olan alacağının varlığının mahkeme kararı ile tespit edildiği ve kesinleşip kesinleşmediği, bu alacağın takibe konulması ve diğer dava koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılması gerektiğini*»⁶¹

√ «*Tasarrufun iptalini isteyen davacının açtığı takibin gerçek bir alacağa ilişkin olması gerektiği- Davacının alacağının asıl borçlu şirketin ticari kayıtlarında yer almadığı, ‘borçlu şirkette önceden sigortalı işçi olarak çalışan davacının gemi satışından elde ettiği gelirden borç verdiği’ iddiasını ilişkin iddiasının somut bilgi ve belgelerle ispatlayamadığı anlaşıldığından, ablalarının banka kayıtlarında 1.000.000,00 USD’lk gemi satış parasının yatırıldığı ya da borç verilen para ile ilgili bir çıkış ve bilginin olmadığı anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasının ‘ön koşul yokluğundan reddine’ karar verilmesi ve davalılar lehine maktu vekalet ücreti takdir edilmesi gerektiğini*»⁶²

√ «*Davacının gerçek bir alacaklı, borçlunun da gerçek borçlu olmadığına anlaşılması halinde, tasarrufun iptali davasının, ‘önkoşul yokluğu’ nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiğini*»⁶³

√ «*Tasarrufun iptali davasında, davalı-üçüncü kişinin, “davacının alacağının gerçek olmadığını” ileri sürmesi halinde, mahkemece davacı alacaklı ile davalı borçlu arasında gerçek bir alacak borç ilişkisinin olup olmadığının incelenmesi gerektiğini- Davacı alacaklının ‘alacağının gerçek bir alacağa dayandığını ve bu nedenle taraf sıfatına sahip olduğunu ispatlaması gerektiğini- Tarafların, kendilerinin veya karşı tarafın delil olarak dayandıkları ve ellerinde bulunan tüm belgeleri mahkemeye ibraz etmek zorunda olduğu, belgeyi ibraz etmesine karar verilen tarafın, kendisine verilen sürede belgeyi ibraz etmemesi ve aynı sürede, delilleriyle birlikte ibraz etmemesi hakkında kabul edilebilir bir mazeret göstermemesi ya da belgenin elinde bulunduğunu inkar etmesi ve teklif edilen yemini kabul veya icra etmemesi, halinde, duruma göre belgenin içeriği konusunda diğer tarafın beyanının kabul edileceğini; bu hususun, mahkemece, davalı borçluya HMK. mad 220/3 uyarınca ihtar edilmesi ve davalının defterlerini ibraz etmemesi halinde yine bu maddeye göre bir değerlendirme yapması gerektiğini*»⁶⁴

⁵⁹ Bknz: 17. HD. 24.05.2016 T. 11364/6282; 12.04.2016 T. 14267/4635; 21.01.2014 T. 19964/669 (www.e-uyar.com)

⁶⁰ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 13103/5606; 19.02.2019 T. 1554/1781; 05.06.2018 T. 4533/5858; 15.05.2018 T. 3037/5045; Samsun BAM. 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55; 17. HD. 07.03.2017 T. 10146/2457; 14.02.2017 T. 23545/1450; 25.10.2016 T. 18010/9337; 20.10.2016 T. 17910/9000; 07.06.2016 T. 20994/6940 vb. (www.e-uyar.com)

⁶¹ Bknz: 17. HD. 18.02.2020 T. 427/1638 (www.e-uyar.com)

⁶² Bknz: 17. HD. 18.02.2020 T. 5545/1647 (www.e-uyar.com)

⁶³ Bknz: 17. HD. 09.12.2019 T. 3821/11646 (www.e-uyar.com)

⁶⁴ Bknz: 17. HD. 03.12.2019 T. 3921/11416 (www.e-uyar.com)

√ «Davacının, alacağın gerçek bir alacak olduğunu ispatlayamadığı ve yapılan bilirkişi incelemesinde de 'alacak ile ilgili bir hususa rastlanılmadığı' gerekçesi ile, 'önşart yokluğundan açılan tasarrufun iptali davasının davanın reddine' karar verileceğini»⁶⁵

√ «Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için, davacının borçludaki alacağının gerçek olması, borçlu hakkındaki icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılmış olması ve borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin (İİK.nun 277 md) bulunması gerektiğini»⁶⁶

√ «Tasarrufun iptali davalarının görülebilirlik şartlarından birisinin de gerçek bir alacağın varlığı (tasarrufta bulunan kişinin borçlu olması) olduğunu- Gerçek bir borç yoksa alacak da söz konusu olmayacağından iptal davasının dinlenmesinin mümkün olmayacağını- Davalılar alacaklı davacının alacağının gerçek olmadığını savunmuş, yargılama boyunca davacı alacaklı alacağın dayanağı konusunda bir açıklama yapılmamış ve davalı üçüncü kişinin tanıdığı aynı zamanda borçlu şirket ortağı ifadesinde "kendisinin ve kardeşinin borçlu şirket ortağı oldukları, üçüncü kişinin öz yeğenleri olduğunu, dava konusu kağıt fabrikası binasını sattıklarını ve başka bir yere taşındıklarını, ancak satılan yerin daha sonra kıymetlendiğini, davacıya bildiği kadarı ile borcu olmadığı" yönündeki beyanı karşısında davanın reddine ilişkin mahkeme kararının yerinde olduğunu»⁶⁷

√ «Tasarrufun iptaline ilişkin davasında tacir olan davalı alacaklı ve borçlunun ticari defterleri üzerinde konuşan uzman bilirkişi aracılığı ile inceleme yapılarak takip konusu bonoya dayalı bir alacağın gerçekte var olup olmadığının tespiti gerektiğini»⁶⁸

√ «Tasarrufta bulunanın, alacaklıya gerçek bir borcu olmadığı iddia ediliyorsa, bu durumda tasarruf sahibinin öncelikle borçlu sıfatı çözümlenmesi gerektiğini, bu nedenle, üçüncü kişi-davalının, borcun gerçek olmadığı iddiası ve muvazaanın varlığı yönündeki savunmasının araştırılmasında zorunluluk bulunduğunu»⁶⁹

√ «Taraf ehliyeti dava koşullarından olup mahkemece öncelikle ve resen incelenmesi gereken hususlardan olduğu, somut olayda borçlu konuundaki kişinin karardan sonra ölmüş ve mirasçılarının bir kısmı Sulh Hukuk Mahkemesinde mirası red ettiklerini belirttiği dikkate alındığında, öncelikle anılan kararın kesinleşip kesinleşmediği araştırılarak, sonucuna göre taraf teşkilinin sağlanması gerektiğini- Salt takibin kesinleşmiş olması alacağın gerçek olduğu anlamına gelmediğini»⁷⁰

√ «Tasarrufun iptali davasında, üçüncü kişinin dayandığı ancak irdelenmeyen alacaklı ...'in borçlunun iş yerinde çalışıp çalışmadığının sosyal güvenlik kayıtları da getirtilerek, dava dayanağı takip konusu alacağın gerçek olup olmadığı bir başka ifadeyle muvazaalı olarak yapıldığı iddiasının yeniden ayrıntılı olarak taraf delilleri toplandıktan sonra, değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»⁷¹

⁶⁵ Bknz: 17. HD. 06.11.2019 T. 1133/10255 (www.e-uyar.com)

⁶⁶ Bknz: 17. HD. 23.10.2019 T. 4452/9821 (www.e-uyar.com)

⁶⁷ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 13103/5606(www.e-uyar.com)

⁶⁸ Bknz: 17. HD. 07.05.2019 T. 7423/5597 (www.e-uyar.com)

⁶⁹ Bknz: 17. HD. 19.02.2019 T. 1554/1781 (www.e-uyar.com)

⁷⁰ Bknz: 17. HD. 26.06.2018 T. 1875/6392 (www.e-uyar.com)

⁷¹ Bknz: 17. HD. 05.06.2018 T. 4533/5858 (www.e-uyar.com)

√ «Davalı üçüncü kişiler, asli müdahilin takip konusu alacağının gerçek olmadığını ileri sürdüklerinden bu iddianın ön sorun olarak incelenip değerlendirilmesi gerektiği; takibin kambiyo hukukuna ilişkin olmasına ve kesinleşmesinin alacağın gerçek olmadığı iddiasının incelenmesine engel olmadığını»⁷²

√ «Üçüncü kişi vekilleri, “takip konusu alacağın gerçek bir alacak olmadığı”nı ileri sürdüğünden, mahkemece bu savunma üzerinde durularak davacı vekilinden bu yöndeki açıklamaları ve delillerinin sorulması, özellikle takip konusu senedin vade tarihi, davacı ile borçlu davalının akraba-arkadaş, kapı komşusu olup olmadığı da göz önünde bulundurularak davacı vekilinin bildireceği deliller ile davalılar 3. Kişi vekilleri tarafından bildirilen delillerin tamamının toplanması, gerektiğinde davacı ve davalı borçlunun takip konusu senedin tanzim tarihindeki ekonomik ve sosyal durumları hakkında zabıta araştırması yaptırılması, banka kayıtları, vergi ve ticaret sicil kayıtları istenerek tarafların ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılması toplanacak tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi ve ön koşulların bulunması halinde ise davanın esası yönünden İİK.nun 278, 279 ve 280. Maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığının araştırılması gerektiğini»⁷³

√ «Takip dayanağı 55.000,00 TL senet, 30.09.2010 tarihinde düzenlenmiş 30.09.2011 vadeli olup 13.03.2013 tarihinde icraya konulduğu, davadışı Hayri Ç. Tarafından aynı tasarrufun iptali için açılan davadan 21.01.2013 tarihinde feragat ettiği, dava feragat ile sonuçlanarak kesinleşmiş ancak daha sonra davalı üçüncü kişinin tehdidi ile feragat ettiğini belirtmiş ise de tehdit ispatlanmadığından dikkate alınmadığı, davalı borçlu bu davadan elde edilmeyen sonucun tekrar sağlanması amacı ile kendisine boş senet imzalatırıldığını ileri sürdüğü, mahkemece zabıta araştırılması yapıldığı ve dinlenen tanıkların bir kısmı davacının böyle bir parayı verme gücünün olmadığını belirttiği, mahkemece, takip dayanağı senedin vadesinden yaklaşık 2 yıl sonra takibe konulması ve belirtilen maddi ve hukuki olgular değerlendirilerek alacağın gerçekliğinin tartışılması ve oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»⁷⁴

√ «Tasarrufun iptali davalarının kabulü için dava dayanağı takibin gerçek bir alacağa ilişkin olması gerektiği- Mahkemece dava dışı (borçlunun ortağı olduğu) Ltd. Şti ticari defterleri üzerinde inceleme yapılarak takip konusu senet borcunun var olup olmadığı ve neye ilişkin olduğu tespit edilerek, dvcacının anılan şirkette sigortalı işçi oluşu ve diğer delille birlikte değerlendirilerek alacağın gerçekliğinin araştırılması gerektiğini»⁷⁵

√ «Her iki davanın da görülebilmesi için diğer dava koşullarının yanında davacının borçludan olan alacağının gerçek bir alacak olması gerektiğini»⁷⁶

√ «Tasarrufun iptali davalarında, alacağın gerçek bir alacak olması gerektiğinden, tasarrufun iptali davasının gerçek olmayan alacaklar için dinlenmeyeceğini»⁷⁷

belirtmiştir.

⁷² Bknz: 17. HD. 15.05.2018 T. 3037/5045 (www.e-uyar.com)

⁷³ SAMSUN BAM 2. HD. 12.01.2018 T. 1073/55 (www.e-uyar.com)

⁷⁴ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 10994/12126 (www.e-uyar.com)

⁷⁵ Bknz: 17. HD. 19.12.2017 T. 4594/11844 (www.e-uyar.com)

⁷⁶ Bknz: 17. HD. 19.12.2017 T. 18804/11841 (www.e-uyar.com)

⁷⁷ HGK. 15.11.2017 T. 17-2361/1371 (www.e-uyar.com)

VII - • Davacının, iptal davası açabilmek (ya da açtığı davanın görülmesini sağlayabilmek) için -kural olarak-⁷⁸ *aciz belgesi* alıp, mahkemeye vermek zorunda olması,⁷⁹ borçlu hakkında, -iptal davası açılmadan önce veya iptal davasından sonra (dava sırasında)-⁸⁰ alacaklı tarafından icra takibi yapılmış olmasını zorunlu kılmaktadır. Gerçekten, «*aciz belgesi*» -ya da «*aciz belgesi niteliğindeki haciz tutanağı*» -icra takibi sırasında ya da icra takibi sonunda verildiğinden, borçlusu hakkında icra takibinde bulunmamış olan alacaklıya, «*aciz belgesi*» verilmesi düşünülemez.

Nitekim, **yüksek mahkeme**;

√ «*Tasarrufun iptali davasında varlığı zorunlu olan icra takibini dava tarihinden önce yapılmış olması gerekmeyişi, icra takibinin dava tarihinden sonra yapılmış olmasına bir önemi bulunmadığı, önemli olanın yargılama aşamasında borçlu hakkında icra takibinin var olması gerektiğini*»⁸¹

√ «*Borçlu hakkında düzenlenmiş kat'i veya geçici aciz belgesinin bulunması zorunlu bulunan icra takibinin, dava tarihinden önce yapılmış olmasının tasarrufun iptali davaları yönünden bir zorunluluk olmadığı, icra takibinin dava tarihinden sonra da açılabileceğini*»⁸²

belirtmiştir.

Bu nedenle tasarrufun iptali davasının d i n l e n e b i l m e s i i ç i n «dava tarihinden önce veya sonra»^{83 84} (yargılama sırasında) davacı-alacaklı tarafından yapılmış ve kesinleşmiş bir icra takibi bulunması gerekir.^{85 86}

İptal davası mutlaka bir *icra takibine* dayalı olarak açıldığı ve dava sonucunda davacıyı haklı bularak «*davanın kabulüne*» karar verecek duruma gelen mahkemenin «*davacı-alacaklının sayılı icra takibine konu alacağını eklentileri ile birlikte karşılayacak miktarla*

⁷⁸ TBK. mad. 19'a dayalı tasarrufun iptali davaları hariç (Bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR/C. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, C:2, s:2970) - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C: 3, s: 4361

⁷⁹ Bknz: 17. HD. 23.06.2016 T. 18039/7665; 24.05.2016 T. 10742/6335; 30.03.2015 T. 2487/5063; 18.04.2012 T. 12788/4874 vb. (www.e-uyar.com)

⁸⁰ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199; 19.02.2013 T. 4326/1955; 26.11.2012 T. 6703/13012; 15. HD. 18.11.2003 T. 5510/5515 (www.e-uyar.com)

⁸¹ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199 (www.e-uyar.com)

⁸² Bknz: 17. HD. 19.02.2013 T. 4326/1955 (www.e-uyar.com)

⁸³ GÜNEREN, A. Tasarrufun İptali Davaları, s:403

⁸⁴ Bknz: HGK. 30.03.2016 T. 17-843/433; 17. HD. 27.06.2018 T. 4888/6487; 12.05.2015 T. 20399/7300; 23.09.2014 T. 4561/12417; 11.03.2013 T. 5718/3199; 11.03.2013 T. 5718/3199; 11.03.2013 T. 6602/3146; 11.03.2013 T. 6649/3148; 19.02.2013 T. 4326/1955; 08.05.2012 T. 1603/5902; HGK. 28.03.2012 T. 17-25/241 (www.e-uyar.com)

⁸⁵ GÜNEREN, A. age. s:403 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, C:2, 2011, s:1558 - KOSTAKOĞLU, C. agm. (Ad. D. 1989/6, s:23 vd. - Yasa D. 1989/8, s:1050 vd.) - ŞİMŞEK, E. age. s:852 - SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. age. 2016, s: 195 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4361 - EROĞLU, O. age. s:75 - KURU, B. El Kitabı, s:1416 - ÇETİN, H.E. age., s:14 vd. - KARSLI, A. İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, 2014, s: 547

⁸⁶ ÖZTEK, S. Tasarrufun İptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar ve Yargıtay'ın B usorunlara İlişkin Uygulaması (Prof. Dr. Ergun Önen'e Armağan, 2003, s:319-333) - UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında "Tasarrufun İptaline Karar Verilmesi" Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S:135, s:517-575) - UYAR, T. Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Der. Temmuz/2014, s:175/187) - UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:1246-1249

sınırlı olarak dava konusu taşınmaz/taşınır üzerinde davacı-alacaklıya cebri icra yetkisi (haciz ve satış isteme yetkisi) tanınmasına....» şeklinde karar vermesi gerekeceğinden⁸⁷ yargılama sona ermeden, davacı-alacaklı tarafından davalılardan borçlu hakkında yapılmış ve kesinleşmiş bir icra takibinin bulunması gerekir.

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ «Davacı alacaklı tarafından davalı borçlu aleyhine açılan icra takipleri kesinleşmediğinden, dava koşulu gerçekleşmediğinden bahisle tasarrufun iptali davanın reddine karar verilmesinin isabetli olduğunu»⁸⁸

√ «Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için borçlu hakkındaki takibin kesinleşmiş olmasının gerekli olduğunu»⁸⁹

√ «Takip konusu alacağın yabancı mahkeme ilamına ilişkin olması nedeniyle öncelikle Türkiye’de takibe konulabilmesi için tenfiz kararı gerektiğini»⁹⁰

√ «Tasarrufun iptali davalarının görülebilmesi için diğer dava koşullarının yanında geçerli ve kesinleşmiş bir takibin varlığı da ön koşul olup, dava geçerli bir takibin olmadığından bahisle red edildiğine göre Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 7/2. maddesi gereğince maktu vekalet ücretine hükmedilmesi gerekeceğini»⁹¹

√ «Tasarrufta bulunan ve borçlu olduğu iddia edilen kişi hakkında yapılıp kesinleşen bir icra takibi bulunmadığından, dava şartı bulunmaması nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini»⁹²

√ «Tasarrufun iptali davasının görülebilmesi için kesinleşmiş bir takibin varlığının gerektiğini»⁹³

√ «Borçlu hakkındaki icra takiplerinin kesinleşmiş olmasına, alacağın gerçek olmasına, borçlu ile davalı kayınvalidesi arasındaki yakın akrabalık nedeniyle dava konusu tasarrufun İİK. mad. 278/3-1 ve 280/1 uyarınca iptale tabi olduğunu- Bedeli borçlu tarafından ödendiği halde malın borçlunun malvarlığına girmeyip üçüncü kişi borçlunun oğlu adına tescil edilmesinin nam-ı müstear bir işlem olduğu ve bu durum borçlunun üçüncü kişi lehine yaptığı bir kazandırma (bağış) olup koşulların bulunması halinde iptale tabi olduğunu- Tasarrufunu iptali davalarında harç ve vekalet ücretinin, takip konusu alacak miktarı (kat’i aciz belgesine bağlanmış ise bu miktar) ile iptali istenen tasarrufun tasarruf tarihindeki değeri karşılaştırılarak düşük olan değer üzerinden nispi olarak hesaplanacağını»⁹⁴

√ «Davacının alacağının kira alacağına ilişkin olduğu ve borçlu hakkındaki takiplerin kesinleştiği, haciz tutanaklarının İİK. mad. 105 kapsamında ‘geçici aciz belgesi’ niteliğinde olduğu, alacağın gerçek olduğu, iptali istenen tasarrufun ise takip konusu alacaklardan sonra yapıldığı, davanın süresinde açıldığı anlaşıldığından tasarrufun iptali davasının ön koşullarının gerçekleşmiş olduğunu- Dava konusu taşınmazın tapudaki satış bedeli ile

⁸⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4362

⁸⁸ Bknz: 17. HD. 18.02.2020 T. 4982/1635 (www.e-uyar.com)

⁸⁹ Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 18294/168 (www.e-uyar.com)

⁹⁰ Bknz: 17. HD. 07.06.2016 T. 12927/6946 (www.e-uyar.com)

⁹¹ Bknz: 17. HD. 29.03.2016 T. 9814/3927 (www.e-uyar.com)

⁹² Bknz: 17. HD. 29.02.2016 T. 2046/2358 (www.e-uyar.com)

⁹³ Bknz: 17. HD. 23.02.2016 T. 1907/2116 (www.e-uyar.com)

⁹⁴ Bknz: 17. HD. 23.02.2016 T. 10807/2099 (www.e-uyar.com)

birlikli tarafından belirlenen gerçek değeri arasında 'misli fark' bulunduğu, dosya kapsamından davalının orçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olduğu anlaşıldığından ve davalı, kendi muvazaasına dayanamayacağından, dava konusu tasarrufun davacının dava konusu alacak ve ferileriyle sınırlı olarak İİK. mad. 278/3-2, 280/1 gereğince iptaline karar verilmesi gerektiğini»⁹⁵

√ «*Borçlunun itirazı üzerine, alacaklı itirazın kaldırılması veya itirazın iptali davası açmışsa ortada kesinleşmiş bir icra takibi bulunmayacağından, borçlu hakkında haciz uygulaması da istenemeyeceğini ve dolayısıyla geçici aciz vesikası yerine geçecek, alacaklıya tasarrufun iptali davası açma hakkı veren tutanak düzenlenemeyeceğini»⁹⁶*

belirtmiştir...

• Ayrıca, mahkemece tasarrufun iptali davası sonucunda karar verilebilmesi için, alacaklı tarafından takip konusu yapılmış olan alacaklı da kesinleşmiş olması gerekir.^{97 98}

Yüksek mahkeme;

√ «*Davalı borçlunun icra takibine itirazı üzerine hakkındaki takibin durduğu, alacağın kesinleşmediği, davacı alacaklı tarafından itirazın iptali veya kaldırılması yönünden dava açıldığından iddia ve ispat edilmemiş olması ve rehin açığı belgesi alınarak anılan belgeye istinaden davalı borçlu hakkında yapılmış bir icra takibi bulunmaması karşısında, dava şartı yokluğu nedeniyle tasarrufun iptali davasının reddi gerektiğini- Tasarrufun iptali istemine ilişkin dava, dava şartı yokluğu nedeniyle reddedildiğinden AAÜT'nin 7/2. maddesi gereğince kendisini vekille temsil ettiren davalı yararına maktu vekâlet ücreti takdiri gerekeceğini»⁹⁹*

√ «*Davacı alacaklının açmış olduğu icra takibinin geri bırakıldığı ve bu konuda verilen kararın kesinleştiği anlaşıldığından, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece, davacı-alacaklının, İİK. mad. 33/a-II uyarınca, icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin kendisine tebliğinden sonra, zamanaşımının vaki olmadığını ispat için 7 gün içinde umumi mahkemelerde dava açıp açmadığının belirlenmesi gerekeceği- Tasarrufun iptali davasının açılması koşullarından birisi davacının kesinleşmiş bir alacağının bulunması olduğundan, bu dava koşulu gerçekleşir ise, mahkemece davalı üçüncü kişinin taşınmazı satın aldığı tarihte taşınmazın satış bedeliyle gerçek değeri arasında mislini aşan fark bulunup bulunmadığına yönelik olarak taşınmaz üzerinde satış tarihinde mevcut olan ipotek miktarının ne kadar olduğunun araştırılması ve taşınmazın son satışının da davalının, alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklarını ızzar kastıyla hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olup olmadığı üzerinde durularak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini»¹⁰⁰*

belirtmiştir...

⁹⁵ Bknz: 17. HD. 17.11.2015 T. 5455/12881 (www.e-uyar.com)

⁹⁶ Bknz: 17. HD. 15.06.2015 T. 9179/8687 (www.e-uyar.com)

⁹⁷ UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, C:2, s:1560 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4362 - GÜNEREN, A. age. s:398

⁹⁸ Bknz: 17. HD. 16.12.2016 T. 20573/112209; 29.02.2016 T. 15827/2361; 23.02.2016 T. 1932/2118; 26.01.2016 T. 8807/933; 07.05.2015 T. 19279/6817; 10.03.2015 T. 25274/4097; 16.03.2015 T. 4691/4288; 12.05.2014 T. 1279/7418; 13.01.2014 T. 16871/34; 01.04.2013 T. 8176/4516; 11.03.2013 T. 5385/3137 (www.e-uyar.com)

⁹⁹ Bknz: 17. HD. 24.02.2015 T. 20008/6439 (www.e-uyar.com)

¹⁰⁰ Bknz: 17. HD. 10.06.2013 T. 9308/8720

Tasarrufun iptali davasına bakan mahkemenin, yargılamayı sonuçlandırıp «davanın kabulü»ne dair karar verebilmesi için, davadan önce veya davadan sonra borçlu hakkında açılmış bir icra takibinin bulunup bulunmadığını araştırıp;

a) Hem icra takibinin

b) Ve hem de icra takibine konu alacağı kesinleşmiş olduğunu saptaması gerekir.

VIII - Haciz yolu ile takiplerde, iptal davasını;

a) *Kesin (kat'i) aciz belgesi* (İİK. mad. 143; 105/I) sahibi alacaklı açabilir.^{101 102}

b) *Geçici aciz belgesi* (İİK. mad. 105/II) sahibi alacaklı açabilir.^{103 104}

c) Ayrık olarak, kendisine karşı İİK. mad. 97/XVII'ye göre açılan¹⁰⁵ «istihkak davası»nda, alacaklı; *aciz belgesi sunmadan*¹⁰⁶ «karşılık dava» olarak da iptal davası açabilir.¹⁰⁷

Bugün, yerel mahkemelerde bu konuda verilen kararları temyizen incelemekte bulunan **Yargıtay 4. Hukuk Dairesi** «*muvazaa nedenine dayalı iptal davaları*»nın- «*aciz vesikası ibraz edilmesine gerek kalmadan görülebileceği*»ni kabul etmektedir...¹⁰⁸

Yine bugün «*muvazaa nedenine dayalı tasarrufun iptali davaları hariç diğer tasarrufun iptali davalarında yerel mahkemelerde verilen kararları temyizen incelemekte olan Yargıtay 17. Hukuk Dairesi* «*bu davalarda mahkemeye davacı tarafından aciz vesikası sunulmasını*» istemektedir.

«*Kesin (kat'i) aciz belgesi*», haciz edilen malların paraya çevrilmesi sonunda, alacağını kısmen ya da tamamen alamamış olan alacaklıya verilen bir belgedir (İİK. mad. 143/I).¹⁰⁹ Ayrıca «*borçlunun hiç haczi kâbil malı bulunmadığını saptayan haciz tutanağı*» (İİK. mad. 105/I) «*kesin aciz belgesi hükmünde*» olduğu gibi,¹¹⁰ «*borçlunun bulunan ve haciz edilen*

¹⁰¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, 2014, s: 2082 vd.; 2682 vd.

¹⁰² Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2794/10194; 08.10.2019 T. 12648/9053; 01.10.2019 T. 19683/8716; 17.09.2019 T. 16250/8171; 22.05.2019 T. 18062/6611; 15.05.2019 T. 18878/6192; 08.05.2019 T. 6144/5718; 04.10.2018 T. 5240/8614; 13.03.2018 T. 12606/2252; 17.01.2018 T. 18904/170 vb.

¹⁰³ UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, :920-969

¹⁰⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK Şerhi, C: 2, s: 2084 vd.

¹⁰⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:5, s:8190 - UYAR, T. İcra Hukukunda İstihkak Davaları, 1994, 2. Baskı, s: 770 - KAZANCI, İ.T. Tasarrufun İptali Davalarında İspat, 2015, s: 187 vd. - EROĞLU, O. age. 56/104 - MUŞUL, T. İptal Davaları, s:535 vd.

¹⁰⁶ Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:12, 2009, s: 19670 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C: 2, s: 4360 - EROĞLU, O. age. s:104 - MUŞUL, T. age. s:535 - KURU, B. El Kitabı, s:1415 - ÜSTÜNDAĞ, S. age. s:214

¹⁰⁷ Bknz: 17. HD. 14.05.2018 T. 17250/4976; 8. HD. 16.01.2018 T. 12662/531; 17. HD. 22.05.2014 T. 16230/804; 28.06.2011 T. 1718/6117; 15. HD. 26.10.1988 T. 2869/3403; 27.10.1987 T. 2251/3709

¹⁰⁸ Bknz: 4. HD. 28.03.2011 T. 2023/3257; 14.03.2011 T. 717/2586; 28.02.2011 T. 3088/2012; 08.03.2011 T. 407/2480; 17.03.2008 T. 6100/3475; 17.03.2008 T. 1813/3444; 21.02.2008 T. 5775/2100 vb.

¹⁰⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:8, 3. Baskı, 2008, s:11853 vd. - ÖZTEK, S. İcra ve İflas Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası (İİK. m. 143; m. 251), 1994, s:48 vd. - DELİDUMAN, S. İcra ve İflas Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Belgesi, 1995, s:28 vd.

¹¹⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:6, s:9138 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 2, s: 2082 vd.

mallarının icra dairesince takdir edilen kıymetlerine göre, borcu karşılamayacağını belirten haciz tutanağı» (İİK. mad. 105/II) da «geçici aciz belgesi» yerine geçer.¹¹¹

A c i z b e l g e s i , tasarrufun iptali davası için ‘özel bir dava şartı’dır.^{112 113}

IX - *«Malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun, alacaklılarına zarar verme kasdıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu mâli durumun ve zarar verme kasdının, işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde iptal edilebilir» (İİK. mad. 280/I, c:1).¹¹⁴*

Bu madde uyarınca, borçlunun *alacaklarına zarar verme kasdıyla yapmış olduğu hileli işlemlerin (tasarrufların) iptal edilebilmesi için;¹¹⁵*

a) Borçlu aleyhine tasarrufun yapıldığı tarihten itibaren beş yıl içinde ‘haciz’ veya ‘ıflâs’ yolu ile takipte bulunmuş olmalıdır (İİK. mad. 280/I, c: 2).

b) *Borçlunun malvarlığı, borçlarını ödemeye yetmemelidir.* Burada ‘borca batıklık’ söz konusudur.¹¹⁶ Alacaklılardan bir ya da birkaçının yapmış olduğu icra takiplerinin sonuçsuz kalmış olması, bonoların protesto edilmiş olması, çeklerin karşılıksız çıkmış olması, borçlu hakkında geçici/kesin aciz belgesi düzenlenmiş olması, borçlunun konkordato ilan etmiş olması vb. durumlar, borçlunun ‘borca batık’ olduğunu gösterir.¹¹⁷

c) *Borçlu, alacaklılarına zarar verme (mal kaçırma) kasdı ile üçüncü kişilerle tasarrufta (işlemdede) bulunmuş olmalıdır.*

¹¹¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: **UYAR, T.** İİK Şerhi, C:6, 2. Baskı, 2006, s: 9139 vd. - **ÖZTEK, S.** age. s:22 vd. - **DELİDUMAN, S.** age. s:8 vd. - **UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C.** İİK. Şerhi, C: 2, 2. Baskı, s: 2084 vd.

¹¹² **KURU, B.** El Kitabı, s:1418 – **ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E.** age. s:537 – **MUŞUL, T.** İptal Davası, s:180 **EROĞLU, O.** age. s:86 – **ÜSTÜNDAĞ, S.** age. s:214, dipn. 238 – **KURU, B.** İstinaf, s:672 – **YILMAZ, E.** age. s:1208

¹¹³ Bknz: 17. HD. 08.04.2019 T. 16227/4264; 03.04.2019 T. 13056/4022; 01.04.2019 T. 15030/3914; 25.02.2019 T. 5604/1933; 26.12.2017 T. 1581/12138 vb.

¹¹⁴ **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 9-13; s: 59-75; s: 132-139; s: 267-272; s: 584-589 - **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 14-31; 829-855; 877-919; 999-1024; 1124-1164 - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Tasarrufun İptaline Karar Verilmesi» Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S: 135, s: 517-575) - **UYAR, T.** Aynı Zamanda ‘Hemşerisi’ Olan İki Kardeşten Birisine, Sahip Olduğu Taşınmazlardan (2) Tanesini ‘Değerinin Çok Altında Bir Bedelle’ Devrettikten Sonra, Aynı Gün Öteki Kardeşine de ‘Değerinin Çok Altında / Üstünde Bir Bedelle’ (4) Taşınmazını Devreden Borçlu Hakkında, Tasarrufun İptali Davası (İİK. m. 278/III-2; 280/I) Açılabilir mi? (Yargı Düny. Ocak-Şubat-Mart, S: 73-75, s: 17-36) - **UYAR, T.** Borçlu Hakkında Üçüncü Kişi Tarafından Takip Konusu Yapılan Senedin (ve İcra Takibinin) «Muvazaalı Olduğu» İleri Sürülerek, Borçlunun Alacaklıları Tarafından «Senedin (ve İcra Takibinin) Kendileri Bakımından Geçersiz Sayılması İçin Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? «İİK. 280; TBK. 19» (ABD. 2015/1, s: 369-397) - **UYAR, T.** Muvazaa (TBK. 19) Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının (İİK. 280/I) Açılma Koşulları ve Sonuçları (Legal Huk. Deer. Temmuz/2014, s: 175-187) - **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Eylül/2018, s: 4729-4801)

¹¹⁵ **MUŞUL, T.** İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, s: 1828 vd. - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 373 vd. - **AKKAYA, T.** İcra ve İflas Hukukunda İptale Tabi Tasarruflar,(Eskişehir Bar. D. Ekim/2006, S.11, s:40 vd.) - **GÜNEREN, A.** Tasarrufun İptal Davaları, s:816 vd. - **EROĞLU, O.** age. s: 170 vd.

¹¹⁶ **UMAR, B.** Aciz Hali-Borca Batıklık Kavramlarının Farkı ve Bu Yönden Yeni M.K. Metninin Düşüğü Bir Yanlışlık, (Yeditepe Üniv Huk. Fak. D. 2004/1, s: 319) - **EROĞLU, O.** age. s: 171 - **YILDIRIM, K.M.** age. s: 171 - **ERDÖNMEZ, G.** age. s: 76

¹¹⁷ **GÜNEREN, A.** age. s: 386 - **EROĞLU, O.** age. s: 174 vd.

ç) Borçlunun tasarrufta (işlemede) bulunduğu üçüncü kişiler iyiniyetli (MK. mad. 3) olmamalıdır. Borçlunun içinde bulunduğu mâli durumun (yani; borçlunun malvarlığının borçlarını karşılamadığının) ve alacaklılarına zarar verme kasdının, borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişilerce bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emareler (karineler) olmalıdır. Yani, borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişi, borçlunun kasdını biliyor olmalıdır. Bu şartın gerçekleşmiş olması için, «tasarruftan yararlanan üçüncü kişinin, gereken dikkati gösterdiği takdirde, borçlunun durumunu ve işlemin mahiyetini anlayabilecek durumda olması» yeterlidir. Başka bir deyişle, «üçüncü kişi, küçük bir soruşturma, dikkat veya gözlem ile borçlunun durumunu bilebilecek durumda ise», bu şart gerçekleşmiş kabul edilmelidir.¹¹⁸

Kanun koyucu, bu maddenin kapsamına giren uyuşmazlıklarda -279'uncu maddenin kapsamına giren uyuşmazlıklarda olduğu gibi «m. 279/son» davalı-üçüncü kişiye 'borçlunun 280/I'deki durumunun aksini yani «alacaklılarına zarar verme kasdıyla yaptığı tüm işlemlerin kendisi tarafından bilinmediğini veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunmadığını» isbat imkanı (yani; 'kurtuluş beyyinesi') tanımıştır. **Yüksek mahkeme** de, bu hususu çeşitli kararlarında;

√ «İİK. mad. 280/2 ve 279/son gereğince, üçüncü kişinin borçlunun hal ve vaziyetini bilmediğini ispat etmesi halinde iptal davasının dinlenemeyeceğini- Borçlunun kardeşi üçüncü kişinin, gerek borçlunun taşınmazı satın aldığı gerekse kendisine satış yapıldığı tarihlerde yurt dışında yaşadığından, borçlunun hal ve vaziyetini bilip bilmediğinin ayrıca değerlendirilmesi gerektiğini, bu hususta bir değerlendirme yapılmamasının usul ve yasaya aykırı olduğunu»¹¹⁹

ş e k l i n d e belirtmiştir.

Yüksek mahkeme, borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin «borçlunun mâli durumunu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bildiği» konusunda -yani, İİK. mad. 280/1 kapsamındaki- konularla ilgili olarak;

√ «Davalı borçlu adına kayıtlı araçların devredildiği üçüncü kişilerin başka bir şirkette ortaklarının bulunduğu anlaşıldığından, üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilen ve bilmesi gereken kişilerden olduğunu»¹²⁰

√ «Davalı borçlu adına kayıtlı araçların devredildiği üçüncü kişilerin başka bir şirkette ortaklarının bulunduğu anlaşıldığından, üçüncü kişinin borçlunun durumunu bilen ve bilmesi gereken kişilerden olduğunu»¹²¹

√ «Her iki davalı arasında akrabalık veya yakınlık olmadığı gibi, alacaklı, üçüncü kişinin, İİK. mad. 280 kapsamında borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi lazım gelen şahıslardan olduğunu da ispatlayamadığından, davalı üçüncü kişi hakkındaki davanın da reddine karar verilmesi gerektiğini»¹²²

¹¹⁸ BERKİN, N. İflâs Hukuku, 1972, s:511 - AKKAYA, T. agm, s: 42 - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, s: 375

¹¹⁹ Bknz: 17. HD. 25.12.2018 T. 16947/12699

¹²⁰ Bknz: 17. HD. 24.10.2019 T. 2997/10015

¹²¹ Bknz: 17. HD. 24.10.2019 T. 2997/10015

¹²² Bknz: 17. HD. 15.10.2019 T. 2250/9390

√ «Davalı üçüncü kişinin taşınmazı satın aldığı tarihi ile aciz belgesinin alındığı tarihi arasında (İİK. mad. 278/2) 2 yıllık süre geçmiş ise de, davalı üçüncü kişi, taşınmazın bulunduğu yer nüfusuna kayıtlı olup, borçlu ile aynı mahallede oturduğu, taşınmazı yine aynı mahallede oturan borçlunun baldızlarına (davalı dördüncü kişilere) satmış olmasına göre tasarrufun iptali gerektiğini»¹²³

√ «Taşınmazın tapudaki satış değeri ile davalı üçüncü kişi tarafından diğer davalının banka hesabına yatırılan meblağ gözetildiğinde, bedel farkı yoksa da, üçüncü kişi konumundaki davalı, borçlu davalının ortağı olduğu şirkette çalıştığından, aralarındaki işçi-işveren ilişkisi nedeniyle, üçüncü kişinin, borçlu davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunu»¹²⁴

√ «Davalı borçlu ile davalı üçüncü kişinin uzun yıllardır ticari ilişkileri olması birbirlerini tanıdıkları anlaşıldığından, İİK. mad. 280 koşullarının gerçekleşmiş bulunduğunu»¹²⁵

√ «Tarafların beyanlarından, 'borçlu ve davalı üçüncü kişinin aynı yerde faaliyette buldukları ve birbirlerini uzun yıllardır tanıdıkları, üçüncü kişinin '50-60 kg altını yazılı belge olmadan borçluya verebilecek kadar borçluyu tanıdığı' anlaşıldığından, üçüncü kişinin borçlunun içinde bulunduğu mali durumu bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olması nedeni ile dava konusu ipotek tesisine ilişkin tasarrufun iptaline (İİK. mad. 280/1) karar verilmesi gerektiğini»¹²⁶

√ «Davalının eşi dava dışı kişinin borçlunun da ortağı olduğu şirketin ortağı olduğunun, tasarruf tarihinden önce borçlu ve üçüncü kişinin birbirlerini tanıdıklarının sabit olduğu, bu halde de İİK. mad. 280/1 gereğince üçüncü kişinin borçlunun mali durumunu bildiği veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğu anlaşıldığından davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»¹²⁷

√ «Dava konusu aracın satış bedeli ile gerçek değeri arasında önemli bir bedel farkı yoksa da, davalı üçüncü kişi vekilinin de kabulüne olduğu üzere, 'borçlu ve üçüncü kişi arasında uzakta olsa bir akrabalık bağı olduğu, noter satışından sonra üçüncü kişinin çektiği banka kredisi için borçlunun kardeşlerinin kefil olduğu' dolayısı ile 'birbirlerini tanıdıkları' anlaşıldığından, İİK. mad. 280/1 gereğince, üçüncü kişinin borçlunun mali durumunu bildiği veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğu ve bu nedenle davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini»¹²⁸

√ «Asıl borçlu şirketin vergi borcu nedeniyle bu adreste yapılmış bir haciz de olmadığından, davalı borçlunun yaşadığı apartmanda oturan davalı altıncı kişinin borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğunun kabul edilemeyeceği, bu davalı taşınmazı satın almadan önce kendi taşınmazını sattığını ve ödeme gücü olduğunu da ispatladığından onun hakkındaki davanın reddi gerektiğini- Borçlunun eşi olan davalı üçüncü

¹²³ Bknz: 17. HD. 15.10.2019 T. 4943/9393

¹²⁴ Bknz: 17. HD. 09.10.2019 T. 393/9197

¹²⁵ Bknz: 17. HD. 08.10.2019 T. 12648/9053

¹²⁶ Bknz: 17. HD. 01.10.2019 T. 14859/8714

¹²⁷ Bknz: 17. HD. 25.09.2019 T. 18219/8474

¹²⁸ Bknz: 17. HD. 25.09.2019 T. 18699/8477

kişi ve borçlunun eşi ile aynı hastanede çalışan ve küçük bir yerde özel hastanenin vergi borçlarından haberdar olabilecek olan davalı hakkında davanı kabulü ile bu davalılar aleyhine bedele dönüşen davada tazminata karar verilmesi gerektiğini»¹²⁹

√ «Davalının eşi dava dışı kişinin borçlunun da ortağı olduğu şirketin ortağı olduğunun, tasarruf tarihinden önce borçlu ve üçüncü kişinin birbirlerini tanıdıklarının sabit olduğu, bu halde de İİK. mad. 280/1 gereğince üçüncü kişinin borçlunun mali durumunu bildiği veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğu anlaşıldığından davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»¹³⁰

√ «Dava konusu icra dosyalardan davalı borçlunun aciz halinin belirlenip belirlenmediğinin araştırılması, söz konusu eksiklik giderildikten sonra, davalılar arasında kuzen (teyze çocukları) ilişkisinin bulunmuş olması sebebi ile davalıların davalı borçlunun durumunu bilen kişi olduğu gözetilerek ve İİK. mad. 280 hükmü değerlendirilerek karar verilmesi gerektiğini»¹³¹

√ «Davalı dördüncü kişi ile davalı borçlu arasında iş, arkadaşlık, tanıdıklık gibi herhangi bir ilişkinin, kötü niyetinin olduğunun, davacı tarafından ispatlanamadığı, davalı dördüncü kişinin, gayrimenkul kaydında yer alan dava dışı banka ipoteği ile ilgili banka borcunu adı geçen bankaya borçlu adına yatırarak, ipotek borcunun tahsil ve tasfiye edildiğinin anlaşılması karşısında, davalı dördüncü kişi yönünden tasarrufun iptali davasının reddi gerektiği»¹³²

√ «Mahkemece; davalılar arasında İİK. mad. 280/1 uyarınca, arkadaşlık, akrabalık, ticari ilişki veya komşuluk olup olmadığı, üçüncü kişinin, borçlu davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi gereken kişilerden olup olmadığı irdelenmemiş olup, davalı üçüncü kişi, dava konusu taşınmazın yanında bulunan komşu parsellerin sahibi olduğunu ve parselleri birleştirmek için taşınmazı satın aldığını beyan etmiş olduğundan, bu husus da değerlendirilerek karar verilmesi gerektiğini»¹³³

√ «Davalı üçüncü kişinin 'borçlu ile arazi komşusu' olduğunu, borçlunun 'üçüncü kişi ile tanışık olduğunu, oğlunun yakın arkadaşı olduğunu ve taşınmazın bedelsiz devredildiğini' belirtilmesi karşısında, İİK. mad. 280/1 uyarınca, davalı üçüncü kişi, borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğundan, bu davalı yönünden de tasarrufun iptali davasının kabulüne karar verilmesi gerektiğini»¹³⁴

√ «Davalı üçüncü kişilerin birbiri ile akraba olmalarının ve aynı gün borçluya ait üç taşınmazı satın almalarının mülkiyet hakkını sınırlandırılması gerektiren bir hal olmadığını- Taşınmazların tapudaki satış bedelleri ile gerçek değerleri arasında ipotek bedelleri dikkate alındığında önemli bir oransızlıkta söz konusu yoksa da, borçlunun taşınmazı edinme sebebi ve dava konusu taşınmazlar ile davalının sahibi olduğu taşınmazın konumları, komşuluk

¹²⁹ Bknz: 17. HD. 25.09.2019 T. 18953/8479

¹³⁰ Bknz: 17. HD. 25.09.2019 T. 18219/8474

¹³¹ Bknz: 17. HD. 18.09.2019 T. 13841/8181

¹³² Bknz: 17. HD. 17.09.2019 T. 16913/8170

¹³³ Bknz: 17. HD. 16.09.2019 T. 13366/8038

¹³⁴ Bknz: 17. HD. 25.06.2019 T. 15617/7848

ilişkisi incelenerek İİK. mad. 280/1 uyarınca, üçüncü kişilerin borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğini»¹³⁵

belirtmiştir...

Doktrinde¹³⁶ «İİK.'nun 280. maddesinde düzenlenmiş olan iptal sebebinin bir 'genel iptal sebebi', İİK'nun 278 ve 279. maddelerinde düzenlenmiş olan iptal sebeplerinin ise 'özel iptal sebebi' olduğu, 278 ve 279. maddelerde öngörülen koşulların gerçekleşmemesi durumunda, bu maddelere göre tasarrufun iptali davası açamayan alacaklıların 280. maddeye göre dava açabilecekleri» belirtilmiştir. Özellikle 278'deki 'iki yıllık' ve 279'daki 'bir yıllık' süre koşulunun gerçekleşmediği durumlarda, İİK. mad. 280'e göre dava açılabilir. Hatta **doktrinde**¹³⁷ «280. maddenin, İİK. 278 ve 279'da yer alan tüm iptal sebeplerini kapsadığı, 278 ve 279. maddenin uygulandığı hallerde dahi, İİK. mad. 280'e dayanılarak iptal davası açılabileceğini» ileri sürülmüştür...

Kanımızca, her olaya 280. maddeyi uygulayarak, uyuşmazlığa çözüm aramak bizi yanılabilir ve 278 ile 279. maddeyi önemsizleştirir. Her uyuşmazlığı öncelikle 'özel iptal sebebi' (İİK. mad. 278, 279) açısından değerlendirip çözüm aramak, eğer bu özel hüküm yetersiz kalırsa, o zaman 'genel iptal sebebi' (İİK. mad. 280) bakımından değerlendirmede bulunmak gerekir...

Yüksek mahkeme¹³⁸ öteden beri -İİK. mad. 278 ve 279'da olduğu gibi- «İİK. mad. 280'de iptal edilebilecek tüm tasarrufların sayılarak belirtilmemiş olduğundan, dava dilekçesinde İİK'nun 278, 279 ve 280. maddelerinden hangisine dayanıldığının belirtilmiş olmasının zorunlu olmadığını, dilekçede bu maddelerden birisi gösterilmiş olsa dahi, mahkemenin bununla bağlı olmadığını, kendiliğinden olayı ayrı ayrı İİK. mad. 278, 279 ve 280 bakımından değerlendirerek uyuşmazlığı çözüme kavuşturması gerekeceğini» belirtmektedir...

Borçlunun, alacaklılarına zarar verme kasdı ile yaptığı (hileli) tasarrufların iptal edilebilmesi için; az önce belirttiğiniz emarelerin (karinelerin) varlığı davacı-alacaklı tarafından¹³⁹ *her türlü delille*¹⁴⁰ - özellikle; yaşam deneyi kuralları ile, hayatın olağan akışı ile¹⁴¹ ¹⁴² - ispat edilebilir. Burada «tam ispat» aranmayıp, «yaklaşık ispat» kuralları ile yetinilir.¹⁴³

¹³⁵ Bknz: 17. HD. 25.06.2019 T. 15223/7846

¹³⁶ ERDÖNMEZ, G. age. s: 12 - KAZANCI, T.İ. age. s:

¹³⁷ UMAR, B. age. s: 82

¹³⁸ Bknz: 17. HD. 06.02.2018 T. 19595/652; 26.12.2017 T. 11117/12137; 19.12.2017 T. 12602/11840; 31.05.2017 T. 5927/6179; 25.05.2015 T. 1821/7610; 25.5.2009 T. 785/3563 vb.

¹³⁹ Bknz: 17. HD. 31.03.2011 T. 2459/2907; 16.02.2011 T. 5347/998; 22.5.2008 T. 2023/2766; 15. HD. 5.7.2006 T. 2786/4194; HGK. 21.12.2005 T. 15-625/736; 15. HD. 25.6.2003 T. 2619/3490; 9.6.2003 T. 441/3358; 18.9.2002 T. 3826/3946; 13.4.2004 T. 1152/2104; 11.5.2000 T. 532/2327; 6.4.1994 T. 260/2072; 21.11.1989 T. 2793/4876

¹⁴⁰ Bknz: 17. HD. 17.05.2011 T. 9509/4909; 21.5.2009 T. 1786/3457; 4.3.2010 T. 10307/1887; 14.5.2009 T. 1293/3131; 9.4.2009 T. 2083/2224; 16.9.2008 T. 1215/4098; 22.5.2008 T. 2023/2766

¹⁴¹ KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 669 – KURU, B. El Kitabı, s:1410 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. C: 3, s: 4436

¹⁴² Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 11030/166; 06.12.2016 T. 2847/11210; 15.11.2016 T. 17928/10506; 25.10.2016 T. 18523/9342; 14.10.2016 T. 14167/8533; 27.09.2016 T. 12977/8287 vb.

¹⁴³ PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. age. s: 866 - AKKAYA, T. agm. s:44

Ayrıca önemi nedeniyle belirtelim ki; «*vakıa ve karinelerden olayda iyiniyet iddiasında bulunamayacak durumu belirmiş olan kimsenin kötüniyetinin, diğer tarafa isbat ettirilmesine gerek bulunmadığı*»ndan;¹⁴⁴ davalı (borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin (ya da, üçüncü kişi ile işlemde bulunmuş olan dördüncü kişinin) «*iyiniyet iddiasında bulunamayacak konumda olması halinde*» bu kişilerin «*kötüniyetli oldukları*»nın ayrıca davacı tarafından kanıtlanmasına gerek yoktur.

X - Her davada olduğu gibi, «tasarrufun iptali»¹⁴⁵ davalarında da «*ispat yükünün hangi tarafa ait olduğu*» konusu önem taşır. Hukukumuzda, bu konuya ışık tutan hüküm «*Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür*» şeklindeki MK. mad. 6'dır.¹⁴⁶ Bu davalarda *ispat yükü* -kural olarak- davacı alacaklıdır.¹⁴⁷

Doktrin¹⁴⁸ -oybirliği ile- «*ispat yükünün, hayatın olağan akışına aykırı iddia ve savunmada bulunana düştüğü*» kabul edilmekte olduğu gibi, **Yargıtay** da bu konuya ilişkin içtihatlarında öteden beri 'doktrindeki görüş doğrultusunda' içtihatla bulunmuştur.

Davalı-borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin iddia ve savunmalarında «*hayatın olağan akışına aykırılık*» bulunması halinde, bu tutarsız iddia ve savunmalar, taraflar arasında yapılmış olan tasarrufların iptaline neden olur.

«*Hayatın olağan akışına aykırılık*» ne demektir? «*Hayatın olağan akışı*» kriteri, hukukçuların olaylara yorum getirmede kullandıkları ölçülerden ve prensiplerden birisidir. Buna göre insanların genelinin, sosyal yapı içerisinde yapageldikleri davranışlar «*hayatın olağan akışı*» kriterini

oluşturmakta ve bu kriter de hukuki problemlerin yorumlanmasında kullanılmaktadır.¹⁴⁹

Başka bir deyişle; tecrübe (hayatın olağan akışı) kuralları «*hayatta sık tekrar eden, tekrarlanması ihtimal dahilinde olan olayların veya bilimsel ve teknik bilgilerin oluşturduğu ve kendilerini oluşturan somut olaylardan bağımsız hale gelmiş kurallar*»dır; vak'a tesbitinde, hukukun olaya uygulanmasında, hakim bir değer hükmü vermesinde, delillerin değerlendirilmesi ve bir delilin ispat değerinin saptanmasında, muhtevası belli olmayan kuralların (kötüniyet gibi) uygulanmasında önemli rol oynar.¹⁵⁰

¹⁴⁴ Bknz: İçt. Bir. K. 14.02.1951 T. 17/1

¹⁴⁵ Bknz: 17. HD. 29.1.2008 T. 5370/361

¹⁴⁶ Bu hükme ait «1998/1999 Tasarısı» ile «1984 Tasarısı» ve «1971 Tasarısı»ndaki gerekçeler için bknz: **UYAR, T.** Gerekçeli-İçtihatlı Türk Medeni Kanunu, 2002, C: 2, s: 1507

¹⁴⁷ **KAZANCI, İ.T.** age. s: 147; 163; 185

¹⁴⁸ **TAŞPINAR, S.** Fiili Karinelerin İspat Yükünün Dağılımında Rolü (AÜHFD. 1996/1-4, s: 551) - **ALANGOYA, Y.** "Senede Karşı Senetle İspat" Kuralı ve «Hayatın Olağan Akışı» Kavramı (Prof. Dr. N. Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, 2004, s: 523) - **KURU, B.** Hukuk Muhakemeleri Usulü, C: 2, s: 1989 - **POSTACIOĞLU, İ.** Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6.Baskı, s: 537 - **UMAR, B./YILMAZ, E.** İspat Yükü, 2. Baskı, 1980, s: 60 - **BERKİN, N.** Medeni Usul Hukuku Rehberi, 1980, s : 172 - **ANSAY, S.Ş.** Hukuk, İcra ve İflas Usulleri, 1960, s: 248 - **ÜSTÜNDAĞ, S.** Medeni Yargılama Hukuku, 7.Baskı, 2000, C:1-2, s: 616 vd. - **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** age. s: 352

¹⁴⁹ **DEMİR, A.** «Yargıtay İçtihatlarındaki Hayatın Olağan Akışı Kriteri» (Terazi Huk. Der. Aralık/2008, S:28, s: 129)

¹⁵⁰ **ALANGOYA, Y.** agm. s: 528; dipn. 32

«Hayatın olağan akışı» kriteri, Yargıtay ve diğer üst derece mahkemelerinde, pek çok alandaki hukuki problemlerin çözülmesinde bir yorum kuralı olarak kullanılmaktadır. Yargıtay «hayatın olağan akışı» kriterini, «olayların sebep-sonuç ilişkisine uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi, sosyal yapı içerisinde olağan karşılanacak türden olup olmadığının belirlenmesi» şeklinde anlamaktadır. Söz gelimi «bir ikrarının delil değerinin ortaya konulması için diğer şartların yanında hayatın olağan akışına uygun düşüp düşmediğinin de araştırılması gerektiği» ifade edilmektedir.¹⁵¹

«Hayatın olağan akışı» kriterinin uygulama alanı oldukça geniştir. Aynı zamanda, «aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilen bir karine» olduğundan, hukukçular için adaletli karar vermede kullanılan, oldukça pratik bir kriter niteliğini taşımaktadır.

Sonuç olarak «hayatın olağan akışı» kriteri, mevcut hukukumuzda hukukçuların hemen her alanda uygulayabildikleri, onların işlerini kolaylaştıran önemli bir prensiptir.¹⁵² Hangi olayların 'hayatın olağan akışına aykırı olduğu' tasarrufun iptali davasına bakan mahkeme tarafından takdir edilecektir.¹⁵³

Uygulamada;

- Borçlunun, taşınmazı satın aldıktan çok kısa bir süre sonra elinden çıkarmış olması,
- Borçlunun taşınırını/taşınmazını satın alan 3. kişinin, borçlunun yakını (hışmı) olması,
- Borçlunun taşınmazını elinden çıkardığı halde, taşınmazda uzun süredir oturuyor olması,
- Taşınmazın halen borçlunun (boşandığı eşi, annesi, kızı vb.) tarafından kullanılıyor olması,
- Borçlunun sattıktan sonra, aracını kullanmaya devam etmesi,
- Üçüncü kişi tarafından taşınmazının/araçlarının, rayiç bedelinin iki katı bir bedelle satın alınması,
- Üçüncü kişinin, borçlunun komşusu, vekili, avukatı, mali müşaviri olması,
- Takip konusu borcun, borçlu tarafından -ödeme emri, icra dairesinde teslim alınarak kabul edilip, takibin kesinleştirilmesi,
- Borçluya ait taşınırları/taşınmazları satın alan üçüncü kişilerin alım (mali) gücünün bulunmaması,
- Borçlunun aynı gün birden fazla taşınmazını satması,
- Üçüncü kişinin, borçluya ait çok sayıda (örneğin; üç/dört adet) taşınmazı/aracı satın alması,
- Takip konusu borcun, borçlu tarafından -ödeme emri icra dairesinde teslim alınarak kabul edilip, takibin kesinleştirilmesi,

¹⁵¹ DEMİR, A. agm. s:130

¹⁵² DEMİR, A. agm. s:133

¹⁵³ ERDÖNMEZ, G. age. s: 197

'hayatın olağan akışına uygun düşmeyen' işlemler olarak kabul edilmektedir.¹⁵⁴

Yüksek mahkeme «tasarrufun iptali davaları»nda 'hayatın olağan akışı' kriteri ile ilgili olarak;

√ «KDV iadesi alacağına tamamı üzerinden temlikname yerine, daha düşük miktar üzerinden temlikname tanzim edilmesinin, bu şekilde bir imkan varken yüksek bir meblağdan vazgeçerek, alacaklılarından daha düşük miktarda nakit para kaçırılmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu, bu durumun dahi davalılar arasındaki işlemin muvazaalı olmadığı kanısını oluşturduğunu»¹⁵⁵

√ «Anne-oğul davalılar arasındaki tasarrufun İİK. mad. 278/3-1 maddesi gereğince bağış niteliğinde olup iptali gerektiğini- Borçlu ile akraba olan davalının İİK. mad. 280 uyarınca, borçlunun mali durumunu ve alacaklıların ızzar kastını bilebilecek kişilerden olduğunu- Dayanak alınan zabita araştırmasında borçlunun dava konusu adreste 2010 yılında oturduğu, şu anda bir başka şahsın oturduğunun tespit edildiği görüldüğünden, borçlunun halen haciz adresinde oturduğu gibi bir sonuç çıkarmak mümkün olmadığı gibi yargılamanın başından beri borçlunun ikamet adresinin bir başka adres olduğuna dair kayıtlar da bulunduğundan, mahkemenin, borçlunun halen haciz adresinde oturduğuna ilişkin zabita araştırması olduğuna ilişkin tespitinin yerinde olmadığını»¹⁵⁶

√ «Taşınmazların ipoteklerle yüklü olarak kısa aralıklarla devrinin tasarrufun iptali için gerekçe olamayacağı, mahkemece tüm davalılar yönünden ayrı ayrı iptal şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin değerlendirilmesi gerektiğini»¹⁵⁷

√ «Bedel farkı artının yönünde (değerinden fazla ödeme) olması hainde de tasarrufun iptaline karar verileceğini»¹⁵⁸

√ «Dava konusu paranın davalı üçüncü kişi tarafından borçluya ödendiğine ilişkin yazılı bir belge (banka havalesi, banka hesap hareketleri gibi) sunulmadığı gibi serbest avukatlık yapan davalı üçüncü kişinin öğretmenlik yapan ve başka bir geliri bulunmayan borçluya üç buçuk yıl boyunca, aldığı borcu ödemediği altı kez toplamda 120.500,00 TL'lik borç vermesi, senetlerin vade tarihlerinin altı ayla, iki yıl yedi ay gibi uzun sayılabilecek bir süreyle verilmesi, senetlerden biri için ikibuçuk yıl sonra (takip zamanaşımı dolmasa da, avukatlık yapan birisinin kendi alacağı için iki buçuk yıl beklemesinin doğal olmadığı) icra takibine geçilmesi hayatın olağan akışına uygun olmadığını»¹⁵⁹

√ «Borçluya ait farklı vasıflardaki 7 adet taşınmazın aynı gün aynı kişiye satışı hayatın olağan akışına aykırı olduğundan, üçüncü kişinin borçlunun mal kaçırma kastını bildiğinin varsayılacağını»¹⁶⁰

√ «Davacının borçlunun 12 günlük oğlunun böyle bir taşınmazı alım gücünün olmayacağından bedelinin borçlu tarafından ödendiğini iddia ettiği, davalıların ise

¹⁵⁴ SERTKAYA, A. Ş. /KUL, S. age. s: 352

¹⁵⁵ Bknz: 17. HD. 28.05.2019 T. 9574/6870 (www.e-uyar.com)

¹⁵⁶ Bknz: 17. HD. 25.12.2018 T. 5178/12710 (www.e-uyar.com)

¹⁵⁷ Bknz: 17. HD. 10.12.2018 T. 15797/11927 (www.e-uyar.com)

¹⁵⁸ Bknz: 17. HD. 18.04.2018 T. 4221/4327 (www.e-uyar.com)

¹⁵⁹ Bknz: Ankara BAM. 26. HD. 09.02.2018 T. 532/190 (www.e-uyar.com)

¹⁶⁰ Bknz: 5. İzmir BAM. HD. 01.02.2018 T. 1183/58

taşınmazın babaannesi tarafından bedeli ödendiği ve torununa bağış yaptığını ileri sürdüğü, borçlunun oğlu adına olan taşınmazın borçlu tarafından alındığı davacı tarafından kesin ve güçlü delillerle ispat edilemediğinden tasarrufun iptali davasının reddi gerektiğini»¹⁶¹

√ *«Dava konusu taşınmazın, 27.04.2010 tarihinde borçlu tarafından davalı M.'e ,onun tarafından da bir hafta sonra 04.05.2010 tarihinde davalı D.'e, onun tarafından da yaklaşık iki yıl sonra 20.04.2012 tarihinde davalı H.'ye satılmış olmasına rağmen anılan taşınmazın 2007 yılından 30.05.2012 tarihine kadar yani davalı H.'ya satılincaya kadar borçlu tarafından kullanıldığını, davalı D. veya borçlu tarafından davalı borçlunun anılan taşınmazın satıştan sonraki iki yıllık kullanımıyla ilgili kullanımı haklı gösterecek (kira veya başka haklı bir neden) bir neden ileri sürülmediği, bu durumun hayatın olağan akışına uygun olmadığını»¹⁶²*

√ *«Taşınmaz üzerinde dava dışı bankanın 1 trilyonluk ipoteği bulunduğu ve bu hali ile de taşınmazın tapudaki değeri ile ipotek bedeli de dikkate alındığında gerçek değeri arasında 'yukarıya doğru aşırı oransızlık' olduğu, İİK. mad. 278/2 uyarınca, edimler arasındaki aşırı farkın 'bağışlama' hükmünde sayılıp yapılan tasarrufun iptale tabi olduğunu»¹⁶³*

√ *«Aynı taşınmaz ile ilgili iki farklı kıymet takdir raporları bulunması halinde, çelişkinin giderilerek, bulunan değer ile borçluya ait diğer taşınmaz değerleri birlikte toplam miktarın, davacı alacaklının borcunu karşılamaya yetmesi halinde tasarrufun iptali davasının, borçlunun aciz halinin bulunmaması nedeni ile 'ön koşul yokluğundan' reddine, aksi durumda ise, borçlunun borcuna karşılık borcunun 3 katı değerinde hissesini kardeşine devretmesine yönelik tasarrufun iptali için açılan davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini»¹⁶⁴*

√ *«Davalı ile tanık beyanı arasındaki çelişkili yönler, taşınmazda halen davalı üçüncü kişinin oturmasına rağmen bu konuda davalı dördüncü kişi tarafından yapılmış bir açıklamanın olmaması dikkate alınarak, ifadelerdeki çelişkilerin giderildikten sonra ve davalı üçüncü kişi ile dördüncü kişi arasında 'gerçek' bir satışın olup olmadığı göz önünde bulundurularak, davalı dördüncü kişinin kötü niyetinin yeniden değerlendirilmesi gerekirken, dördüncü kişi hakkındaki davanın reddine karar verilmesinin hatalı olduğunu»¹⁶⁵*

√ *«1941 doğumlu ticaretle uğraşmayan ev hanımı borçlunun kiracısından 20.000,00 TL borç alıp senet vermesini gerektirecek hukuki ilişki net olarak ortaya konulmadığı gibi, hasta olduğu için ihtiyaç duyduğu ve bu nedenle borç aldığı iddiası inandırıcılıktan uzak olup, yargılama sırasında alacağın bu kez borçlunun damadına tahsil edilmemesi halinde rücu edilmeme koşulu ile temlik edilmesi de yaşam deneyimlerine aykırı olduğundan alacağın gerçek olduğundan söz edilemeyeceği ve bu durumda 'davalıların anne-kız olmaları nedeni ile aralarındaki tasarrufun bağış niteliğinde olduğu ve ivazlar arasında oransızlık olduğundan' bahisle davanın kabulüne karar verilmesinin isabetsiz olduğunu»¹⁶⁶*

¹⁶¹ Bknz: 17. HD. 30.01.2018 T. 17118/401

¹⁶² Bknz: Ankara 26. BAM. HD. 19.01.2018 T. 2536/75

¹⁶³ Bknz: 17. HD. 18.04.2017 T. 6620/4167

¹⁶⁴ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 7850/3962

¹⁶⁵ Bknz: 17. HD. 28.03.2017 T. 2314/3316

¹⁶⁶ Bknz: 17. HD. 14.03.2017 T. 2363/2732

√ «Dava konusu taşınmazın davalı şirketin işyeri olduğu, bu hali ile yapılan işlemin işyeri devri niteliğinde olup İİK'nun 280.maddesindeki gerekli ilan ve bildirimlerin yapıldığı iddia ve ispat edilmediği gibi satışın ertesi günü borçluya kiraya verilmesi dairemiz ve giderek Yargıtay kararlarıyla süreklilik kazanmış görüşüne göre yaşam deneyimlerine uygun olmadığı, böyle bir işlem içerisinde olan davalı üçüncü kişinin diğer 2 taşınmaz ile ilgili olarak da borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızrar kastını bildiği ve bilmesi gereken şahıslardan olduğunun anlaşılması bulunmasına göre davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»¹⁶⁷

belirtmiştir...

XI - «Borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kasdıyla yaptığı tüm (hileli) tasarrufların iptali davalarında», borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin, 'borçlunun mâli durumunu ve zarar verme kasdını bildiğine' dayanak teşkil eden emarelerden bir diğeri ise, «borçlu ile üçüncü kişinin aynı sektörde faaliyet göstermesi»¹⁶⁸ dir.

Borçlunun tasarrufta bulunduğu (taşınır ve taşınmaz mallarını devrettiği, üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarını temlik ettiği) üçüncü kişinin, «borçlu» ile **aynı sektörde (işkolunda)** -örneğin; inşaat sektöründe, tekstil sektöründe, özel hastane işletme sektöründe, ilaç sektöründe, basın sektöründe, petrol işletmeciliği sektöründe, turizm ve otelcilik sektöründe, taşımacılık sektöründe, gıda sektöründe, tarım sektöründe, emlak sektöründe vb. çalışıyor olmaları veya «borçlu» ile «üçüncü kişi» arasında taşeronluk ilişkisi bulunması halinde- «üçüncü kişi»nin «borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve alacaklılarına zarar verme kastını bilmediğini» ileri sürmesi hayatın olağan akışına aykırı bulunacağından, yüksek mahkeme öteden beri verdiği bütün kararlarında bu durumda, 'borçlu ile üçüncü kişi arasındaki tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini' istikrarlı bir şekilde belirtmiştir. Gerçekten, **yüksek mahkeme;**

√ «Davalı borçlu ile aynı sektörde faaliyet gösterdiği, aralarında geçmişten gelen ticari ilişki bulunan davalıların, dinlenen tanık beyanlarına göre 'faaliyet gösterdiği sektörün küçük bir sektör olduğu', 'birbirini tanıdığı' beyan edildiğinden, davalı üçüncü kişinin borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızrar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olup olmadığı hususu değerlendirilmeksizin davanın reddine karar vermesinin doğru olmadığını»¹⁶⁹

√ «Radyatör imalathanesi olduğu bilirkişi raporunda belirtilen taşınmaz yönünden, bu işyerinin öncesinde borçluların faaliyette oldukları bir işyeri niteliğinde olup olmadığı yönünde bir araştırma yapılmadığında, bu bölümlerin devirden önce borçlu veya borçluların faaliyette olduğu işyeri olup olmadığı araştırılarak, borçlular ile üçüncü kişilerin aynı işkolunda faaliyette olduklarına ilişkin somut delillerin de ne olduğu ortaya konularak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»¹⁷⁰

√ «Mahkemece, davalıların tamamı aynı sektörde çalışan aynı sitede işyerleri olan ve birbirleriyle ticari alışverişleri olan kişiler olduğu, davalının bu borçların doğumundan sonra

¹⁶⁷ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 25105/2427

¹⁶⁸ ERDÖNMEZ, G. age. s: 225 vd.

¹⁶⁹ Bknz: 17. HD. 23.10.2019 T. 4452/9821

¹⁷⁰ Bknz: 17. HD. 18.06.2019 T. 13586/7714

çok sayıda yaptığı tasarrufların, mahkemeye ait dosyalarla iptal edildiği, tüm olgular birlikte değerlendirildiğinde davalıların birlikte hareketle davacının alacağının tahsilini engellemek amacıyla devir işlemlerini yaptıkları sonucuna varıldığından bahisle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»¹⁷¹

√ *«Dava konusu taşınmaz fabrika işyeri olup İİK. mad. 280'e uygun olarak bir devrin yapıldığı iddia ve ispat edilmediği gibi, özellikle aynı iş kolunda faaliyet gösteren davalı üçüncü kişinin, diğer davalı borçlu şirketin durumunu bilebilecek kişilerden olduğu ve takibine konu çek mesnetlerinin tasarruf tarihinden önceki tarihler olduğu anlaşıldığından, tasarrufun iptali gerektiğini»¹⁷²*

√ *«Davalı üçüncü kişi, davacı ve davalı borçlu şirket gibi 'kuyum' işi ile uğraşmakta olup, davalı şirketin, yine aynı sektörde faaliyet gösteren davacı şirkete borçlu olduğunu bilebilecek konumda olduğunu»¹⁷³*

√ *«Davaya konu araçların borcun doğumundan sonra üçüncü kişiye rehnedilmiş olması, bu üçüncü kişinin borçludan daha önce alacağı olduğuna dair sulh ve ibra başlıklı belge ibraz etse de, bu belgede alacağın dayanağı olarak çekler gösterilmediği ve bu belgenin her zaman düzenlenebilecek belge niteliğinde olduğu, davalı üçüncü kişi ile diğer davalıların aynı şehirde akaryakıt işi ile uğraştıkları ve birbirlerini tanıdıkları anlaşıldığından, rehin işleminin iptaline ilişkin davanın da kabulü gerektiğini»¹⁷⁴*

√ *«Aynı sektörde faaliyet gösteren ve borçlu şirketin mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi lazım gelen kişilerden olduğu anlaşılan 4. kişi hakkında da tasarrufun iptali davasının kabulünün isabetli olduğunu»¹⁷⁵*

√ *«Mahkemece, ivazlar arasında fahiş fark bulunduğu, davalının eşinin borçlularının kız kardeşleri olduğu gibi aynı işkolunda faaliyette buldukları İİK'nun 278/2 ve 280. maddelerine göre tasarrufun iptali gerektiği, diğer davalının da borçlular ile aynı iş kolunda faaliyette bulunduğu borçlunun mali durumunu bilebilecek şahıslardan olduğundan bahisle davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»¹⁷⁶*

√ *«Davalının borçlu şirket ile aynı işkolunda faaliyette bulunan şirketin ortağı olduğu, anılan bu şirketin yöneticisinin borçlulardan birinin kız kardeşinin eşi olduğu; üçüncü kişinin, bu kişinin yeğeni olduğu ve borçlu şirket ile aynı adreste faaliyette bulunduğu İİK. mad. 280. maddesi gereğince borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi gereken şahıslardan olduğunu»¹⁷⁷*

√ *«Davalının borçlu şirket ile aynı işkolunda faaliyette bulunan Ltd.Şti ortağı olduğu, anılan şirket yöneticisinin borçlulardan birinin kız kardeşinin eşi olup, üçüncü kişinin ...nin yeğeni olduğu ve borçlu şirket ile aynı adreste faaliyette bulunduğu anlaşıldığından, İİK.*

¹⁷¹ Bknz: 17. HD. 06.11.2018 T. 11139/10499

¹⁷² Bknz: 17. HD. 24.04.2018 T. 1701/4425

¹⁷³ Bknz: Antalya 4. BAM. HD. 20.02.2018 T. 1303/189

¹⁷⁴ Bknz: 17. HD. 06.02.2018 T. 9029/651

¹⁷⁵ Bknz: 17. HD. 11.04.2017 T. 541/3933

¹⁷⁶ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 23904/2420

¹⁷⁷ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 25136/2419

mad. 280 gereğince borçlunun mali durumunu bilen veya bilmesi gereken şahıslardan olduğunu»¹⁷⁸

√ «Davalı üçüncü kişinin müdürü olduğu dava dışı şirkette borçlulardan birinin hissedar olduğu, diğer borçlunun ise diğer bazı ortaklara vekaleten genel kurula katıldığı ve aynı iş kolunda faaliyette bulduklarından borçlunun mali durumu ve alacaklılarını ızzar kastını bildiği ve bilmesi gereken şahıslardan olduğu ve bu durumda İİK. mad. 280 uyarınca tasarrufların iptaline karar verilmesi gerektiğini»¹⁷⁹

belirtmiştir...

XII - Tasarrufun iptali davalarında, borçlu ile işlemde bulunmuş olan davalı üçüncü kişinin «dava konusu taşınmazları/taşınırları satın alabilecek parasal (mâli) güce sahip olup olmadığı» ya da borçluya borç para verdiğini iddia ederek icra takibinde bulunmuş olan davalı üçüncü kişinin, borçluya gerçekten bu miktardaki parayı borç verebilecek parasal (mâli) gücü bulunup bulunmadığı» mahkemece araştırılabilir mi?

Yüksek mahkeme, -kanımızca da isabetli olarak- bu soruya aşağıdaki şekilde «olumlu» cevap vermiştir. Gerçekten yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ «Tasarrufun 1. Derecede yakın akrabalar arasında yapılması ve en son maliki olan davalıların henüz 20-22 yaşlarında öğrenci olup taşınmazı almaya yetecek ekonomik güçlerinin bulunmaması, taşınmazın akit tarihindeki değeri ile keşfen belirlenen değeri arasında misli fark bulunması nedenleriyle tasarrufun iptale tabi olduğunu»¹⁸⁰

√ «Dava konusu taşınmazın davalı-borçlu şirket malvarlığı ile bir ilgisi olmadığı kabul edilmişse de, taşınmazın borçlu şirket yetkilisinin eşi adına tescil ettirildiği ileri sürüldüğünden, asıl borçlu şirketin %95 hissedarının davalı üçüncü kişinin eşi, %5 hissedarının ise davacı üçüncü kişinin babası olduğu gözetilerek, üçüncü kişinin, dava konusu taşınmazları satın alabilecek ekonomik gücü olup olmadığı, taşınmazların aslında eşi veya babası tarafından, davalı üçüncü kişi adına alınıp alınmadığının araştırılarak, sonucuna göre davalı üçüncü kişi, elinden çıkarmış olduğundan, davacıdan İİK. mad. 282 gereği satın alan şahsı davaya dahil edip etmeyeceği, yoksa davasını bedele dönüştürüp dönüştürmeyeceği sorularak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»¹⁸¹

√ «Dava konusu taşınmazın, davalı-borçlu şirket malvarlığı ile bir ilgisi olmadığı kabul edilmişse de, 'taşınmazın, borçlu şirket yetkilisinin eşi adına tescil ettirildiği' ileri sürüldüğünden, asıl borçlu şirketin %95 hissedarının davalı üçüncü kişinin eşi, %5 hissedarının ise davacı üçüncü kişinin babası olduğu gözetilerek, üçüncü kişinin, dava konusu taşınmazları satın alabilecek ekonomik gücü olup olmadığı, taşınmazların aslında eşi veya babası tarafından, davalı üçüncü kişi adına alınıp alınmadığının araştırılarak, sonucuna göre davalı üçüncü kişi, elinden çıkarmış olduğundan, davacıdan 'İİK. mad. 282 gereği satın alan şahsı davaya dahil edip etmeyeceği, yoksa davasını bedele dönüştürüp dönüştürmeyeceği' sorularak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»¹⁸²

¹⁷⁸ Bknz: 17. HD. 07.03.2017 T. 23902/2418

¹⁷⁹ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23898/1459

¹⁸⁰ Bknz: 17. HD. 25.12.2019 T. 671/12476

¹⁸¹ Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 3551/11086

¹⁸² Bknz: 17. HD. 25.11.2019 T. 3551/11086

√ «Davacının “borçlunun 12 günlük oğlunun böyle bir taşınmazı alım gücünün olmayacağından bedelinin borçlu tarafından ödendiğini” iddia ettiği, davalıların ise “taşınmazın babaannesi tarafından bedeli ödendiği ve torununa bağış yaptığını” ileri sürdüğü, borçlunun oğlu adına olan taşınmazın borçlu tarafından alındığı, davacı tarafından kesin ve güçlü delillerle ispat edilemediğinden tasarrufun iptali davasının reddi gerektiğini»¹⁸³

√ «Takibin gerçek bir alacağa ilişkin omasının da tasarrufun iptali davasının koşullarından biri olduğunu- Davalı üçüncü kişi, “alacaklının alacainın muvazaalı olduğunu” iddia ettiğinden, mahkemece ticari defterler üzerinde inceleme yapılarak takip konusu senet borcunun var olup olmadığı ve neye ilişkin olduğu tespit edilerek, davacının böyle bir borcu verebilecek ekonomik durumu olup olmadığı da araştırılarak ve diğer delillerle birlikte değerlendirilerek alacağın gerçekliği araştırılarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerektiğini»¹⁸⁴

√ «Davacı, ‘borçlunun mal kaçırmak için bedelini ödeyerek satın aldığı taşınmazı ekonomik gücü olmayan kardeşi adına tapuda tescil ettirdiğini’ ileri sürerek ‘tasarrufun iptali’ni talep etmiş olduğundan, mahkemece ‘dava konusu alacağın dayanağı olan ilamın kesinleşme tarihinin, tapudaki tasarruf işlemlerinden sonra olduğu’ gerekçesiyle davanın reddinin hatalı olduğu; ilamın dayanağı olan sözleşme, tasarruftan önce olduğundan ve bu taşınmazların satın alım tarihlerine göre takibin süresinde yapıldığı, haciz tutanağı düzenlendiği ve İİK. mad. 105 uyarınca, borçlunun aciz halinin oluştuğu görüldüğünden, gayrimenkullerin adına tescili tarihinde davalı üçüncü kişinin bu taşınmazları gerçek değerlerine göre satın almaya ekonomik gücünün yeterli olup olmadığı ve nam-ı müstear hususunun mahkemece değerlendirilmesi gerektiğini»¹⁸⁵

√ «Davalının diğer kardeşi ile birlikte aynı gün 8 bağımsız bölüm satın alması ve borçlular ile aynı cadde üzerinde ticari faaliyette bulunması sebebiyle borçlunun mali durumunu bilebilecek şahıslardan olduğunu»¹⁸⁶

√ «Davalı borçlu ile üçüncü kişi şirket arasında organik bağ olduğu, dava konusu taşınmazın satışından sonra borçlunun organik bağ içinde olunan diğer şirket ortaklığından ayrıldığı satıştan sonra ancak dava dayanağı takipten önce aralarında uyumsuzluk çıktığı ve davaların bulunduğu, takip dayanağı 900.000 USD olarak büyük miktardaki borcun 30.05.2008 tarihinde verilmiş olmasına rağmen senedin vadesinin 30.12.2011 tarihine verildiği, alacaklı tarafından dava konusu taşınmazın tapu kayıtlarının istendiği anlaşıldığından, mahkemece, davacı alacaklının takip konusu bononun düzenlendiği 30.05.2008 tarihinde 900.000 USD elden borç verebilecek mali duruma sahip olup olmadığı kolluk aracılığı ile araştırılması, davacının şirketi var ise bu şirket kayıtlarında böyle bir alacak borç ilişkisinin varlığı ticari defterleri üzerinde bilirkişi incelemesi yapılarak, alacağın gerçek olup olmadığının tespiti gerektiğini»¹⁸⁷

√ «Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazı satan şahısların mameleklerinde bir artış olmadığı gibi satın alan şahısların da alım gücünün olmadığı belirtildiğinden, zaten

¹⁸³ Bknz: 17. HD. 30.01.2018 T. 17118/401

¹⁸⁴ Bknz: 17. HD. 26.12.2017 T. 3993/12139

¹⁸⁵ Bknz: 17. HD. 15.03.2017 T. 22269/2789

¹⁸⁶ Bknz: 17. HD. 14.02.2017 T. 23919/1454

¹⁸⁷ Bknz: 17. HD. 07.06.2016 T. 20994/6940

müteahhit olan borçlunun tüm taşınmazları kızı, eşi ve yakın akrabaları adına tescilinin de yaşam deneyimlerine uygun olmadığı anlaşıldığından bu taşınmazlar yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»¹⁸⁸

√ «Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazı satan şahısların mameleklerinde bir artış olmadığı gibi satın alan şahısların da alım gücünün olmadığı belirtildiğinden, zaten müteahhit olan borçlunun tüm taşınmazları kızı, eşi ve yakın akrabaları adına tescilinin de yaşam deneyimlerine uygun olmadığı anlaşıldığından bu taşınmaz yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini»¹⁸⁹

√ «Tasarrufun iptali davalarında alacaklıya alacağını tahsil imkanı sağlanırken, alacaklının alacağının şeklen varlığı değil, gerçekliğinin de amaçlandığının gözardı edilmemesi gerektiği- Somut olayda davalı üçüncü kişinin, davacı alacaklının borçluya, 400.000 TL ödünç ekonomik gücü olmadığını, borçlu ile aralarında husumet olması nedeniyle icra takibinin başlatıldığını belirterek alacağın muvazaalı olduğunu iddia ettiği, ancak mahkemece bu hususta her hangi bir araştırma yapılmadığını- Bu nedenlerle, mahkemece dosya içerisindeki bilgi ve belgeler dikkate alınarak, gerekirse davacının alacağının da açıklattırılarak takip konusu alacağın gerçek bir alacak olup olmadığı tartışılarak oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiğini»¹⁹⁰

belirtmiştir...

XIII - Yapıldığı sırada borçlu aleyhine ivazlar arasında açık bir nisbetsizlik bulunan akitler (İİK. mad. 278/III-2) iptale tabiidir.¹⁹¹ Buradaki «akit» terimi aldatıcıdır. Bunu «tasarruf işlemi» olarak anlamak gerekir.¹⁹² Çünkü, dava konusu olacak işlem, akit gereğince yapılan kazandırıcı işlemdir. Bu nedenle, gerek süre ve gerekse ivazların karşılaştırılması bakımından, 'kazandırıcı işlemin yapıldığı tarihteki değer' esas alınmalıdır.¹⁹³

¹⁸⁸ Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 12040/4257

¹⁸⁹ Bknz: 17. HD. 05.04.2016 T. 11974/4256

¹⁹⁰ Bknz: 17. HD. 13.10.2015 T. 2595/10520

¹⁹¹ **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 7 vd.; s: 53-59; s: 123-130; s: 248-260 - **UYAR, T.** Hukukî Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 14-31; 505-535; 829-855; 999-1024; 1124-1164 - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Son İki Yıl İçinde Yapılan Tasarruflar» ve «Taşınmazın, 'Tapuda Gösterilen Satış Bedeli' ile 'Rayiç Bedeli' Arasında Bir Mislini Aşan Fark Bulunması» Koşulu ile «Davacının, Davalı-Borçludaki Alacağının 'Gerçek Bir Alacak Olması' Koşulunun Uygulamada Yarattığı Sorunlar (Prof. Dr. N.M. Berkin Armanağı'nda yayımlanacak) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilecek Bazı Tasarruflar (Legal Huk. Der. 2017, S: 177, s: 4449-4513) - **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Tasarrufun İptaline Karar Verilmesi» Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S. 135, s: 517-575) - **UYAR, T.** Uygulamada Tasarrufun İptali Davasının Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Temmuz/2017, s: 3497-3543) - **UYAR, T.** İvazsız Tasarruflardan Dolayı İptal (Terazi Huk. Der. Ağustos/2008, s: 93-109) - **UYAR, T.** Aynı Zamanda 'Hemşerisi' Olan İki Kardeşten Birisine, Sahip Olduğu Taşınmazlardan (2) Tanesini 'Değerinin Çok Altında Bir Bedelle' Devrettikten (Tapuda 'Satış Şeklinde Gösterdikten) Sonra, Aynı Gün Öteki Kardeşe de -'Değerinin Çok Altında/Üstünde Bir Bedelle'- (4) Taşınmazın, Devreden (Tapuda 'Satış' Şeklinde Gösteren) Borçlu Hakkında Tasarrufun İptali Davası (İİK. m. 278/III-2; 280/I) Açılabilir mi? (Yargı Düny. Der. Ocak-Şubat-Mart, S: 73-75, s: 17-36) - **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. Ekim/2018, s: 4729-4801)

¹⁹² **KURU, B.** a.g.e. C: 4, s: 3430, dipn. 7 - **GÜRDOĞAN, B.** a.g.e. s: 227 - **EROĞLU, O.** age. s: 153

¹⁹³ **UMAR, B.** a.g.e. s: 64 - **GÜRDOĞAN, B.** a.g.e. s: 227 - **EROĞLU, O.** age. s: 154 - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 336, 342

İvazlar arasındaki *nisbetsizlik* önemli olmalı ve tarafların yeterli bir dikkat ile anlayabilecekleri¹⁹⁴ ölçüde bulunmalıdır. Fakat, ivazlar arasındaki bu nisbetsizliğin davalı tarafından *bilinmiş olması* aranmaz.¹⁹⁵

Yüksek mahkemeye göre¹⁹⁶ «tasarrufa konu taşınmazın tapuda belirtilen (gösterilen) satış bedeli ile, taşınmazın tasarruf tarihindeki -serbest piyasa rayicine göre- belirlenen gerçek değeri arasında bir misli veya daha fazla fark bulunması halinde 'edimler arasında fahiş farkın bulunduğu'nun kabulü gerekir.» Bu hususun yerinde keşif yapılarak ve bilirkişilerden 'rapor' alınarak araştırılması gerekir.¹⁹⁷

Ayrıca belirtelim ki, **yüksek mahkeme** «davalı borçlu ile üçüncü kişinin, tapuda düzenlenen resmi senette yazılı satış bedelinin gerçek satış bedeli olmadığını, tapudaki bedelin az harç ödenmesi için düşük gösterildiğini, gerçek satış bedelinin tapuda yazılı olandan daha yüksek olduğunu, yazılı delil ile (bankadaki hesap hareketleri ile) isbat edebileceğini»

belirtmiştir...

Gerçekten **yüksek mahkeme** bu konuda;

√ «Tapudaki satış bedeli dışında yapılan ödemelerin davalı üçüncü kişi tarafından devir tarihi veya devir tarihine yakın tarihli banka hesap hareketleri, banka ödemesi, kredi kullanımı gibi delillerle ispatlanmasının mümkün olduğu ve bu belgelerdeki meblağların tapudaki bedele eklenerek bedel farkının varlığının değerlendirilmesi gerektiğini- Üçüncü kişinin (ve yakınlarının) bankadan çektiği ya da havale ettiği paraların da borçluya ödenen para olarak kabul edilmesi gerektiğini»¹⁹⁸

√ «Tapudaki satış bedeli dışında yapılan ödemelerin davalı üçüncü kişi tarafından devir tarihi veya devir tarihine yakın tarihli banka hesap hareketleri, banka ödemesi, kredi kullanımı gibi delillerle ispatlanmasının mümkün olduğu, bu belgelerdeki meblağların tapudaki bedele eklenerek bedel farkının varlığının değerlendirilmesi gerektiğini»¹⁹⁹

√ «Davalı-üçüncü kişinin davalı-borçluya banka aracılığı ile gönderdiği 122,000 TL ile tapuda geçen 122.000 TL'ye eklendiğinde 244.000 TL olduğundan, taşınmazın satış bedeli ile gerçek bedeli arasında önemli bir oransızlık söz edilemeyeceğini»²⁰⁰

¹⁹⁴ ANSAY, S.Ş. a.g.e. s: 328 - ARAR, K. a.g.e. s: 224 - GÜRDOĞAN, B. a.g.e. s: 227 - OLGAC, S. Yargıtay İçtihatlarının Işığı Altında İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları (Dr. A. Recai Seçkin'e Armağan, 1974, s: 464), dipn. 28

¹⁹⁵ UMAR, B. a.g.e. s: 67 - GÜRDOĞAN, B. a.g.e. s: 227 - KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, s: 3437 - KURU, B. El Kitabı, s: 1405 - KARATAŞ, İ/ERTEKİN, E. age. s: 142 - YILDIRIM, M.K. age. s: 184 - AKKAYA, T. agm. s: 28 - MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, C:2, s: 1490 vd. - EROĞLU, O. s: 154 - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, s: 355

¹⁹⁶ Bknz: 17. HD. 15.10.2019 T. 2250/9390; 25.09.2019 T. 18219/8474; 07.11.2017 T. 8470/10226; 13.03.2017 T. 1658/2646; 06.12.2016 T. 20393/11218; 14.05.2015 T. 1180/7403; 24.02.2015 T. 16719/3317; 10.04.2014 T. 19253/5395; 17.5.2011 T. 9509/4909; 21.3.2011 T. 7080/2515; 28.11.2008 T. 2522/5601; 25.11.2008 T. 2522/5601; 25.11.2008 T. 3755/5541; 18.11.2008 T. 2633/5370 vb. (www.e-uyar.com)

¹⁹⁷ Bknz. 17.HD. 27.11.2019T. 3788/11149 ; 25.11.2019T. 5026/11078 (www.e-uyar.com)

¹⁹⁸ Bknz: 17. HD. 16.09.2019 T. 13366/8038 (www.e-uyar.com)

¹⁹⁹ Bknz: 17. HD. 29.04.2019 T. 8514/5211

²⁰⁰ Bknz: 17. HD. 05.03.2019 T. 3011/2449

√ «Tapudaki satış bedeli dışında yapılan ödemelerin davalı üçüncü kişi tarafından devir tarihi veya devir tarihine yakın tarihli banka hesap hareketleri, banka ödemesi, kredi kullanımı gibi delillerle ispatlanması mümkün olup bu belgelerdeki meblağların tapudaki bedele eklenerek bedel farkının varlığının değerlendirilmesi gerektiğini»²⁰¹

√ «Tasarrufun iptali davasında, tapudaki satış bedeline ödenen ipotek bedeli de eklendiğinde bedeller arasında fahiş farkın bulunmadığı, satış bedelinin ödendiğinin hesap hareketleri ve diğer belgeler ile kanıtlandığı, İİK 280. maddeye göre de davalının ve babasının borçlunun ızzar kastını bilen veya bilebilecek kişilerden olduğunun da davacı tarafça ispatlanmadığı kabul edilerek davanın reddi gerekeceğini»²⁰²

√ «Tapudaki satış bedeli dışında yapılan ödemelerin davalı 3. kişi tarafından devir tarihi veya devir tarihine yakın tarihli banka hesap hareketleri, banka ödemesi, kredi kullanımı gibi delillerle ispatlanması mümkün olup, bu belgelerdeki meblağların tapudaki bedele eklenerek bedel farkının varlığının değerlendirilmesi gerekeceğini»²⁰³

√ «Dava konusu taşınmazların tapudaki satış bedelleri ile bilirkişi tarafından belirlenen rayiç değerleri arasında misli fark bulunduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiş ise de tapudaki satış bedeli dışında yapılan ödemelerin davalı 3. kişi tarafından devir tarihi veya devir tarihine yakın tarihli banka hesap hareketleri, banka ödemesi, kredi kullanımı gibi delillerle ispatlanması mümkün olup bu belgelerdeki meblağların tapudaki bedele eklenerek bedel farkının değerlendirilmesi gerektiğini»²⁰⁴

belirtmiştir...

● «Borçlu ile üçüncü kişi arasındaki, İİK'nun 278. maddesinde sayılmış olan tasarruflar mutlak olarak iptale tabi olduğundan, tasarruf konusu malı borçludan satın/devir almış olan üçüncü kişinin ivazlar arasında fark bulunması durumunda iyiniyetli ya da kötüniyetli olması veya alacaklıya zarar verme kasdını taşıyıp taşıyamaması» önem taşımaz.^{205 206 207}

²⁰¹ Bknz: 17. HD. 03.12.2018 T. 13455/11567

²⁰² Bknz: HGK. 20.11.2018 T. 17-141/1747

²⁰³ Bknz: 17. HD. 09.10.2018 T. 19229/8885

²⁰⁴ Bknz: 17. HD. 02.07.2018 T. 13077/6609

²⁰⁵ KURU, B. El Kitabı, s: 1403, 1405 - GÜNEREN, A. age. s: 723 - KURU, B. İcra ve İflas Hukuku, C: 4, s: 3423 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4403 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, C: 1, 2011, s: 313 - SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s: 310 - COŞKUN, M. Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, 2016, C: 4, s: 4708 - YILMAZ, E. age. 2016, s: 1217 - ÇETİN, E.H. age. 2016, s: 24 - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları, s: 355 - MUŞUL, T. İcra ve İflas Hukuku, C: 2, s: 1817 - KARSLI, A. age. s: 543 - ULUKAPI, Ö. İcra ve İflas Hukuku, 2015, s: 502 - KAPLAN, H.A. age. s: 137 - TAZE, M. age. s: 117 - ALTAY, S. Türk İflas Hukuku, C:1, 2004, s: 677 - AKŞENER, H.S. age. s: 101 - AKKAYA, T. agm. s: 26; 28 - SÜPHANDAĞ, Y. İcra ve İflas Hukukunda Uygulamalar, 2008, s: 694 - KARATAŞ, İ./ ERTEKİN, E. age. s: 135, 138 - KOSTAKOĞLU, C. agm. s:25 - ANSAY, S.Ş. age. s: 327 - OLGAÇ, S. agm. s: 464 - AKYAZAN, S. İcra ve İflas Kanunundaki Yeni ve Değişik Hükümler Üzerinde İnceleme ve Açıklamalar, 1965, s: 183 - GÜRDOĞAN, B. age. s: 224 - UMAR, B. age. s: 64 - COŞKUN, M. Tasarrufun İptali, s: 970

²⁰⁶ Bknz: 17. HD. 15.05.2019 T. 18596/6133; 22.12.2014 T. 12749/19072; 22.12.2014 T. 15479/19075; 08.09.2014 T. 3430/11257; 20.05.2014 T. 2989/7869; 10.12.2013 T. 15076/17403; 02.07.2013 T. 7650/10497; 01.04.2013 T. 323/4590; 23.05.2011 T. 9958/5137; 21.03.2011 T. 7158/2516; 17.01.2011 T. 10482/54; 20.09.2010 T. 7886/7054; 20.04.2009 T. 6115/2462; 25.12.2008 T. 3195/5747; 20.11.2008 T. 3158/5420; 06.11.2008 T. 1891/5137 (www.e-uyar.com)

• Tasarrufa konu taşınmaz üzerinde *ipotek* yada *haciz* varsa, tapuda gösterilen satış bedeline, *ipotek bedeli* ya da *haciz tutarı* da ilave edilerek, ‘taşınmazın satış bedeli’ hesaplanır.^{208 209} Ancak bunun için “*ipotek*” ya da “*haciz*” tutarının alıcı tarafından ödenmiş olması gerekir.²¹⁰

• ‘*Tasarrufun iptali davalarında*, dava konusu taşınmazın s a t ı ş b e d e l i n i -taşınmazın satış tarihindeki rayiç değeri ile mukayese etmek için- saptarken; tapuda satış bedeli olarak belirtilmiş olan miktara, varsa satıcının (borçlunun) banka hesabına yatırılmış olan paranın ve yine varsa çekle/senetle ödenmiş olan paranın eklenmesi gerekir. Tapu kaydı, ‘*resmi belge*’ niteliğinde olduğundan, burada gösterilen miktarın, ‘*satış bedeli*’ne dahil edilmesi için ayrıca bir belge/makbuz aranmaz. Belirtilen bu miktarlara (kalemlere), eğer tapu kaydı üzerinde ‘*ipotek*’ ya da ‘*haciz*’ varsa, bunların tutarı da, ‘*satış bedeli*’ne dahil edilir.

• Uygulamadaki önemi nedeniyle ayrıca şu hususu da belirtelim ki; “*dava konusu taşınırın/taşınmazın, rayiç değerinin çok üstünde bir bedelle satılmış olmasının*” **yüksek mahkeme** ‘yukarı doğru aşırı oransızlık (nisbetsizlik)’ olarak nitelemekte ve bu durumun ‘*hayatın olağan akışına aykırı olduğunu*’ vurgulayarak “yapılmış olan tasarrufların iptaline” karar verilmesini istemektedir...

Örneğin; tasarruf tarihindeki değerinin 100.000,00 TL olduğu -bilirkişi raporuyla- saptanmış olan bir taşınırın/taşınmazın 500.000,00 TL’ye satılmış olduğunun belirlenmesi veya tasarruf tarihindeki değerinin 400.000,00 TL olduğu saptanan bir taşınmazın üzerinde 350.000,00 TL tutarında haciz ya da ipotek bulunmasına rağmen, tapuda 700.000,00 TL’ye satılmış gibi gösterilmiş olması ya da tasarruf tarihindeki değerinin 500.000,00 TL olduğu saptanmış olan bir taşınmazın tapuda 400.000,00 TL’ sine satılmış olduğu belirtilmiş olmasına rağmen ‘*cevap dilekçesi*’nde ya da ‘*yargılama sırasında*’ davalı üçüncü veya dördüncü kişi “*taşınmazı 2.500.000,00 TL’ye satın aldığını*” ikrar etmişse, bu durum ‘*hayatın olağan akışına aykırı*’ sayılır ve yapılmış olan tasarrufun (satışın) iptaline neden olur.

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ Borçlu adına kayıtlı ve davacı tarafından haciz konulan taşınmaz üzerindeki ipotek ve hacizler nedeniyle davacıya para düşmeyeceği, haciz sırasında borçlunun annesi tarafından istihkak iddiasında bulunduğu anlaşıldığından öncelikle hacizle ilgili istihkak davası açılıp açılmadığı araştırılarak haciz tutanağının İİK 105 anlamında geçici aciz belgesi niteliğinde olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği” ve “üzerinde haciz ve ipotek olan taşınmazın

²⁰⁷ Bu konuda ayrıca bkz: **ÖZTEK, S.** Tasarrufun iptali Davalarında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar ve Yargıtay’ın Bu Sorunlara İlişkin Uygulaması (Prof. Dr. Ergun Önen’e Armağan, 2003, s: 319 vd.)

²⁰⁸ **SERTKAYA, A.Ş./KUL, S.** age. s: 311 - **MUŞUL, T.** İptal Davaları, s: 333, 335, 336, 339 - **EROĞLU, O.** age. s: 156

²⁰⁹ Bknz: 17.HD. 16.05.2019 T. 20021/6290; HGK. 20.11.2018 T. 17-141/1747; 17. HD. 07.11.2018 T. 11536/10230; 17. HD. 17.09.2018 T. 2838/7831; 21.02.2018 T. 12840/1173; İstanbul BAM. 9. HD. 15.02.2018 T. 732/206; İzmir BAM. 5. HD. 19.01.2018 T. 1462/181; 07.06.2016 T. 13700/6950; 07.04.2015 T. 19939/5487; 23.02.2016 T. 1607/2111; 10.03.2015 T. 18050/4044; 8. HD. 01.07.2014 T. 7981/10397; 30.06.2014 T. 5223/10235; 17. HD. 21.05.2014 T. 2123/7979; 08.05.2014 T. 2375/7246; 21.05.2013 T. 7646/7370; 15. HD. 23.09.1998 T. 3093/3514 vb. (www.e-uyar.com)

²¹⁰ Bknz: 17.HD. 01.07.2014T. ,7981/10397 (www.e-uyar.com)

rayiç bedelinin iki katına bir bedelle satın alınmasının hayatın olağan akışına uygun düşmediği gibi, borçlu ile davalının hemşehri olması, dava konusu taşınmazın borçlunun annesi tarafından kullanılması gibi maddi ve hukuki olgular birlikte değerlendirildiğinde dava konusu tasarrufların İİK 280/1-2 madde gereğince iptale tabi olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği"ne değinen bozma ilamı üzerine davanın kabulüne dair verilen kararın isabetli olduğunu²¹¹

√ Rayiç bedelin oldukça üstünde fazla bedel ödenmesi hayatın olağan akışına uygun olmadığı- Davalı 3.k işinin borçlunun eşinin teyzesi, diğer davalının ise borçlunun eşinin teyzesinin eşi olduğu dolayısıyla davalı 3.kişilerin İİK'nun 280/1 madde kapsamında borçlunun durumunu ve amacını bilebilecek kişilerden olması nedeniyle tasarrufun iptali davasının kabulü gerektiğini²¹²

√ Dava konusu taşınmaz, borçlu tarafından ipotekle yükümlü olarak davalı şirkete satılmış olup, mahkemece yapılan keşif sonucu düzenlenen bilirkişi raporundan taşınmazın tasarruf tarihindeki değerine ve davalı şirket vekilinin taşınmazın müvekkili şirkete mal olduğu bedel ve bu konuda sunduğu banka dekontu gözetildiğinde; rayiç değeri 42.000,00 TL olan taşınmazın 180.000,00 TL'ye satın alınmasının hayatın olağan akışına uygun olmadığı, davalılar arasındaki ticari ilişki nedeniyle, davalı üçüncü kişi şirketin davalı borçlunun amacını ve durumunu bilebilecek kişilerden olması nedeniyle, dava konusu tasarrufun İİK mad. 280/I gereğince iptale tabi olduğunu²¹³

√ Gerçek değerinden çok fazla -yaklaşık üç misli- bedelle taşınmazı satın alan üçüncü kişinin bu davranışının hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceği bu nedenle taraflar arasında "inançlı sözleşme" olduğunun kabulüyle -İİK. 280/I, II uyarınca- satış işleminin iptaline karar verilmesi gerekeceğini²¹⁴

√ Taşınmazın satın alınması sırasında, taşınmaz üzerinde bulunan hacizlerin, taşınmazın satış tarihindeki gerçek bedelinin beş katından fazla bulunmasına rağmen, üzerinde bu kadar yüksek miktarda bir haciz bulunan bir taşınmazın satın alınmasının hayatın olağan akışına aykırı sayılması gerekeceğini²¹⁵

√ Dava konusu taşınmaza -üzerindeki ipotek ve hacizler de eklendiğinde- değerinin çok üstünde bir bedel ödenerek alınmasının, hayatın olağan akışına aykırı olup, yapılan satışın iptalini gerektireceğini²¹⁶

√ Akrabalar arasındaki tasarrufların İİK. 278/III-1. maddesi gereğince yakın akrabalar arasındaki tasarruflarda iyiniyet ve bedel farkına bakılmaksızın bağışlama hükmünde olup iptale tabi bulunduğu - Dava konusu taşınmaza -üzerindeki ipotek ve hacizler de

²¹¹ Bknz: 17. HD. 19.04.2016 T. E: 603, K: 5011 (www.e-uyar.com)

²¹² Bknz: 17. HD. 16.02.2016 T. E: 1873, K: 1740 (www.e-uyar.com)

²¹³ Bknz: 17. HD. 2.4.2013 T. E: 2012/7471, K: 4619 (www.e-uyar.com)

²¹⁴ Bknz: 17. HD. 11.04.2011 T. E:2967, K:3346 (www.e-uyar.com)

²¹⁵ Bknz: 17. HD. 14.2.2011 T. E: 2010/ 12627, K:2011/1159 (www.e-uyar.com)

²¹⁶ Bknz: 17. HD. 19.4.2010 T. E:2009/1649, K:3605 (www.e-uyar.com)

eklendiğinde- değerinin çok üstünde bir bedel ödenerek alınmasının, hayatın olağan akışına aykırı olup, yapılan satışın iptalini gerektireceğini²¹⁷

√ Borçlu tarafından, davalı üçüncü kişiye üzerindeki ipotekle birlikte devredilmiş olan taşınmazın, on beş gün sonra ve üzerindeki ipotekle birlikte ancak değerinin çok üzerinde devredilmiş olmasının, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğinden, iptali gerekeceğini²¹⁸

√ Davalı üçüncü kişinin, değerinin yaklaşık sekiz misli fazla para ödeyerek taşınmazın satın almasının, hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceğini²¹⁹

√ Gerçek değerinden çok fazla bir bedelle taşınmazı satın alan üçüncü kişinin bu davranışının hayatın olağan akışına uygun düşmeyeceği, bu nedenle taraflar arasında "inançlı sözleşme" olduğunun kabulüyle -İİK. 280/I, II uyarınca- satış işleminin iptaline karar verilmesi gerekeceğini²²⁰

XIV - Hakim, iptal edilmesi istenen tasarruf konusu mallar hakkında davacının istemi üzerine -davacının alacak ve fer'ileri ile sınırlı olarak²²¹ ihtiyati haciz kararı verebilir (İİK. mad. 281/II).²²²

a) 'İptal davalarında ihtiyati haciz' konusunu düzenlemiş olan İİK.'nun 281/II. maddesinde bu husus;

“Hakim, iptale tabi tasarrufların konusu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verebilir. Teminatın lüzum ve miktarı mahkemece takdir ve tayin olunur. Şu kadar ki, davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taalluku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemez.”

ş e k l i n d e düzenlenmiştir.

Görüldüğü gibi burada (3) hususa değinilmiştir:

1) Mahkemece; “iptal davasına konu olan (iptale tabi tasarrufların konusu olan) mallar hakkında” –alacaklının talebi üzerine- ‘ihtiyati haciz kararı’ verilebilir.

²¹⁷ Bknz: 17. HD. 8.2.2010 T. E:2009/9909, K:852; 17. HD. 16.2.2010 T. E:2009/7759, K:1201 (www.e-uyar.com)

²¹⁸ Bknz: 17. HD. 1.10.2009 T. E:600, K:3771 (www.e-uyar.com)

²¹⁹ Bknz: 17. HD. 31.3.2009 T. E:2008/4702, K:1884 (www.e-uyar.com)

²²⁰ Bknz: 17. HD. 7.10.2008 T. E:3219, K:4472; 17. HD. 2.6.2008 T. E:1184, K:2900; 15. HD. 23.12.1992 T.E:6248, K:6216 (www.e-uyar.com)

²²¹ Bknz: 17. HD. 14.10.2019 T. 175/9302; 09.10.2019 T. 393/9197; 01.10.2019 T. 979/8710; 23.09.2019 T. 12885/8379; 16.09.2019 T. 15616/8043; 16.09.2019 T. 13953/8047; 25.06.2019 T. 17506/7853; 18.06.2019 T. 12796/7713; 20.05.2019 T. 8955/6312; 14.05.2019 T. 9240/6025 vd. (www.e-uyar.com)

²²² **AKŞENER, H.S.** Tasarrufun İptali Davalarında İhtiyati Haciz (Legal Huk. Der. Ağustos/2013, s: 115-121) – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s: 140-169; s: 1124-1164 – **UYAR, T.** Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s: 273-278; s: 387-392 – **UYAR, T.** Borçlunun, Tasarrufun İptali Davasına Konu Olabilen Tasarrufları (Legal Huk. Der. 2018, S: 190, s: 4729-4801) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davalarında «Tasarrufun İptaline Karar Veilmesi» Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Tür. Bar. Bir. Der. 2018, S: 135, s: 517-575) – **UYAR, T.** Tasarrufun İptali Davası (İİK. 277 vd.) ve İtirazın İptali Davası (İİK. 67) Sırasında Konulan «İhtiyati Haciz» Ne Zaman ve Nasıl Kesin Hazce Dönüşür.? (Legal Huk. Der. 2017/Şubat, s: 751-755)

2) “Teminatın lüzum ve miktarı” mahkemece takdir ve tayin olunur.

3) “İptal davası bedele dönüşmüşse (İİK. 83/II)” (yani ‘iptal davası, elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete ilişkinse’); mahkemece, teminat gösterilmeden ihtiyati haciz kararı verilemez.

b) Genel hükümlerden (İİK. mad. 259) farklı olarak, burada ihtiyati haciz kararı alabilmek için *güvence* göstermek zorunlu değildir.²²³ «*Güvence gösterilmesine gerek bulunup bulunmadığını ve miktarını*» hakim takdir eder. Ancak, davanın konusu, İİK. mad. 283/II gereğince, üçüncü kişinin elinden çıkardığı malların değerine ilişkinse, *güvence* gösterilmesi zorunludur (mad. 281/II).²²⁴

Gerçekten, **İİK. mad. 259/I-III’de;**

«İhtiyatî haciz isteyen alacaklı hacizde haksız çıktığı takdirde borçlunun ve üçüncü şahsın bu yüzden uğrayacakları bütün zararlardan mesul ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun 87 nci maddesinde yazılı teminatı vermeye mecburdur. Ancak alacak bir ilâma müstenid ise teminat aranmaz. Alacak ilâm mahiyetinde bir vesikaya müstenid ise mahkeme teminata lüzum olup olmadığını takdir eder.»

denilmişken, **İİK. mad. 281/II’de;**

«Hâkim, iptale tabi tasarrufların konusu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verebilir. Teminatın lüzum ve miktarı mahkemece takdir ve tâyin olunur. Şu kadar ki, davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taallûku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemez.»

denilmiştir.

Görüldüğü gibi; davacı-alacaklının «ihtiyati haciz» talebini yerinde bulan mahkemenin, bu kararı verirken -İİK. mad. 259/I’den farklı olarak- davacı-alacaklıdan mutlaka *teminat* gösterilmesini istemesi gerekmemektedir.²²⁵ Bu husus maddenin -538 sayılı Kanuna ait-Hükümet Tasarı Gerekçesinde «*iptal davası neticesinde cebri icraya konu teşkil etmesi istenilen mallar üzerinde alacaklıya doğrudan doğruya ihtiyati haciz vazedebilmek yetkisi tanınmış ve bu hususta teminat göstermek dahi mecburi olmaktan çıkarılarak, bu cihet mahkemenin takdirine bırakılmıştır. Vaktinde verilecek bir haczi ihtiyati kararının, bir takım hallerde üçüncü şahsın haksız mukavemetini kırmaya yardım edeceğini tahmin etmek caizdir...*»²²⁶ şeklinde ifade edilmiştir... Mahkeme «*teminatın lüzum* (yani, teminat gösterilmesi gerekip gerekmediğini) ve *miktarını*» tayin edecektir. Bunun için önce mahkemenin «*teminat gösterilmesine gerek bulunup bulunmadığını*» değerlendirmesi, ondan sonra da, eğer «*teminat gösterilmesine gerek görürse*» o zaman «*ne kadar (ne miktarda) teminat gösterilmesini*» (HMK. mad. 87/(1) -%10, %15, %20 oranında gibi- kararlaştıracaktır.

²²³ Bknz: Adana BAM. 3. HD. 13.02.2018 T. 142/168 (www.e-uyar.com)

²²⁴ Bknz: 17. HD. 03.12.2018 T. 2674/11572; 21.11.2018 T. 12832/11023; Samsun BAM. 1. HD. 21.03.2018 T. 568/582; 07.02.2017 T. 24014/1098; 31.01.2017 T. 7257/791; 21.01.2017 T. 6323/789; 15.06.2015 T. 4180/8631; 25.05.2015 T. 2642/7567 vb. (www.e-uyar.com)

²²⁵ AKŞENER, H. S. Tasarrufu İptali Davalarında İhtiyati Haciz (Legal D. Ağustos/2013, s:116)

²²⁶ UYAR, T. Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C:12, s:19152

Mahkeme neye göre -yani; hangi hususları inceleyerek- *teminata gerek bulunup bulunmadığına* karar verecektir? **Kanımızca;** mahkeme «*yaklaşık ispat kurallarına göre*»²²⁷
²²⁸ hem **davacı-alacaklının alacağına varlığına ve miktarına** ve hem de özellikle **dava konusu tasarrufun iptali gereken bir tasarruf olduğuna** kanaat getirmiş olmalıdır. Örneğin;

√ «*Dava konusu tasarrufun borçlu ile üçüncü dereceye kadar yakın hısımlar arasında yapılmış bir (ivazlı) tasarruf olduğunun*»²²⁹

√ «*Dava konusu tasarrufun tapuda gösterilen değeri ile gerçek değeri arasında bir mislinden fazla bir fark bulunduğu*»²³⁰

√ «*Dava konusu tasarrufun ‘para veya mutad ödeme vasıtaları’ndan başka bir ödemeye ilişkin olduğunun*»²³¹

√ «*Dava konusu tasarrufun ‘vâdesi gelmemiş bir borç için yapılan ödeme’ye ilişkin olduğunun*»²³²

√ «*Malvarlığı borçlarına yetmeyen borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin, ‘borçlunun içinde bulunduğu mâli durumu ve alacaklılarına zarar verme kasdını bildiği ya da bilebilecek durumda’ olduğunun (TMK. mad. 3), örneğin;*

√√ «*Taraflar arasında ‘organik bağ’ bulunduğu -örneğin; borçlu ile üçüncü kişinin şirket (tüzel kişi) olup, ortaklarının ve/veya yöneticilerinin aynı kişiler (ya da yakın akrabalar) olması halinde, borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin ‘borçlunun malvarlığını ve zarar verme kasdını’ bildiği farzedilerek, mahkemece dava konusu işlemin*

²²⁷ Ayrıntılı bilgi için bknz: **ALBAYRAK, H.** Medeni Usul ve İcra İflas Hukukunda Yaklaşık İspat, 2013, s:29 vd., 251 vd.

²²⁸ «*Yaklaşık ispat*»; niteliği itibarı ile dava olmayan, mahkemedan bir takım usuli taleplerin kabul edilmesinde incelenmesi gereken maddi şartların ispatında kullanılan bir yöntemdir. Örneğin, geçici hukukî himaye tedbirleri..., delil tesbiti talebi gibi ‘dava’ olmayan yalnızca mahkemedan davanın ilerlemesini sağlayıcı usuli işlemler kategorisine giren maddi anlamda ‘kesin hüküm’ teşkil etmeye elverişli olmayan usuli taleplerin kabulü için verilen ara kararlarında kullanılır... Yaklaşık ispatta hakim, daha düşük bir kanaat ile yetinebilir. Çünkü edindiği kanaat ile taraflar arasındaki uyumsuzluğu sona erdirici bir karar verme yükümlülüğü bulunmamaktadır. Dolayısıyla düşük seviyedeki bir ispat ölçüsü, karşı tarafın haklarının ve hukuk devleti ilkesinin zedelenmesine yol açmaz... Bir tarafın bir takım usuli iddialarına tekrar verebilmek için, en azından belli seviyede bir kanaatin edinilmesi gerekir (**ALBAYRAK, H.** age. s:30, 32).

²²⁹ Bknz: 17. HD. 18.06.2019 T. 11306/7721; 21.05.2019 T. 20255/6456; 25.12.2018 T. 5178/12710; 05.07.2018 T. 1311/6807; 18.04.2018 T. 17898/4251; 28.03.2018 T. 7070/3510; 03.10.2017 T. 2175/8524; 4.4.2013 T. 7891/4800; 21.3.2013 T. 8433/3974; 4.4.2013 T. 7891/4800; 5.6.2012 T. 1968/7306; 17.2.2011 T. 4968/1236; 8.7.2010 T. 1975/6630; 21.3.2011 T. 6891/2510; 22.2.2011 T. 9382/1460; 22.2.2011 T. 9364/1459 vb. (www.e-uyar.com)

²³⁰ Bknz: 17. HD. 25.09.2019 T. 18219/8474; 13.06.2019 T. 20265/7573; 1.05.2019 T. 18596/6133; 13.05.2019 T. 4751/5978; 07.05.2019 T. 8009/5605; 2.04.2018 T. 1701/4425; 08.03.2018 T. 14337/1693; 9.4.2013 T. 8279/5122; 8.4.2013 T. 9632/4986; 28.3.2013 T. 10381/4371; 9.4.2013 T. 8279/5122; 5.3.2013 T. 5038/2731; 15.4.2013 T. 10718/5448; 2.4.2013 T. 7658/4623; 8.4.2013 T. 6700/4976 vb. (www.e-uyar.com)

²³¹ Bknz: 17. HD. 25.09.2019 T. 17479/8471; 14.05.2019 T. 9614/6030; 23.10.2018 T. 2276/9421; 06.02.2018 T. 7482/644; 18.04.2017 T. 6620/6467; 14.03.2017 T. 24497/2729; 14.03.2017 T. 18124/2733; 4.4.2013 T. 1380/4811; 2.4.2013 T. 7471/4619; 27.11.2012 T. 11563/13096; 6.11.2012 T. 2454/12116; 11.2.2008 T. 5526/512; 26.4.2011 T. 12744/3911; 11.4.2011 T. 8424/3332 vb. (www.e-uyar.com)

²³² Bknz: 17. HD. 11.05.2015 T. 2013/21460; HGK. 11.04.2001 T. 15-339/352; 15. HD. 19.9.2000 T. 3585/3892 (www.e-uyar.com)

-davacı alacaklı bakımından- iptaline karar verileceğinden, borçlu ile üçüncü kişi arasında böyle bir organik bağ bulunduğunun»²³³

√√ «Borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin iddia ve savunmalarında 'hayatın olağan akışına aykırılık' bulunduğunun»²³⁴

√√ «Borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişinin aynı işkolunda (sektörde) faaliyet gösterdiklerinin»²³⁵

√√ «Borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişi arasında 'ticari ilişki', 'iş arkadaşlığı', 'iş ortaklığı' bulunduğunun»²³⁶ vb.

saptanması halinde, yargılama sonucunda mahkemece «tasarrufun iptaline» karar verileceğinden, yukarıdaki durumlarda, davacı-alacaklının ihtiyati haciz talebinin teminatsız yerine getirilmesi gerekir.

Buna karşın, «dava konusu tasarrufun, davacı alacaklının alacağına doğumundan önce yapılmış olduğu»nun -dosya (dava dilekçesi) içeriğinden- anlaşılması halinde, yargılama sonucunda, açılmış olan tasarrufun iptali davası reddedileceğinden²³⁷ mahkemece «teminat karşılığında dahi» davacı-alacaklının talebini kabul edip ihtiyati haciz kararı vermemesi gerekir...

c) Davacı-alacaklının, İİK. mad. 281/II, c:1'deki açık hüküm nedeniyle dava dilekçesinde «ihtiyati haciz» talebinde bulunması, mahkemece de «ihtiyati haciz niteliğinde ihtiyati tedbir» ya da «ihtiyati tedbir niteliğinde ihtiyati haciz» değil -davacı-alacaklının talebinin yerinde bulunması halinde- «ihtiyati haciz kararı» verilmesi gerekir.

Ancak, uygulamada maalesef kimi kez **davacılar** -«ihtiyati haciz» yerine- ihtiyati tedbir talebinde bulunmakta, kimi kez de **mahkemeler** -dava dilekçesinde «ihtiyati haciz» istenmiş olmasına rağmen- ihtiyati tedbir kararı vermektedirler. İleride «sıra cetveli» yapıldığında, ihtiyati tedbir kararlarına sıra cetvelinde yer verilmediğinden, bu uygulama davacı-alacaklı için hak kaybına sebebiyet verebilir... Bu hatalı uygulama nedeniyle, **yüksek mahkeme**²³⁸ -çok isabetli olarak- «tasarrufun iptali davasında davacı tarafından 'ihtiyati tedbir' talep edilmiş olsa dahi, bu talebin 'ihtiyati haciz' talebi niteliğinde olduğunu, bu nedenle mahkemece 'ihtiyati tedbir' değil 'ihtiyati haciz' kararı verilmesi gerekeceğini»

belirtmiştir...²³⁹

²³³ Bknz: 17. HD. 12.2.2013 T. 4250/1406; 19.3.2013 T. 4881/3660; 30.3.2009 T. 6139/1827; 25.12.2013 T. 6208/6281; 12.11.2009 T. 5758/7495 vb. (www.e-uyar.com)

²³⁴ Bknz: 17. HD. 2.4.2013 T. 7471/4619; 26.3.2013 T. 7090/4175; 25.3.2013 T. 6176/4066; 7.2.2011 T. 6468/890; 17.1.2011 T. 10482/54; 14.3.2013 T. 5830/3302; 13.9.2012 T. 8083/9227 vb. (www.e-uyar.com)

²³⁵ Bknz: 17. HD. 3.12.2012 T. 12662/13378; 2.5.2012 T. 3773/5423; 22.9.2009 T. 163/2613; 11.6.2009 T. 1719/4135; 23.6.2009 T. 2033/4554 vb. (www.e-uyar.com)

²³⁶ Bknz: 17. HD. 17.3.2011 T. 5301/2394; 24.2.2011 T. 572/1621; 7.2.2011 T. 6556/894; 25.10.2010 T. 4979/8747; 22.4.2009 T. 163/2613; 11.6.2009 T. 1719/4135; 4.5.2007 T. 2298/1921 vb. (www.e-uyar.com)

²³⁷ Bknz: 17. HD. 03.03.2020 T. 5743/2452; 02.03.2020 T. 995/2392; 24.02.2020 T. 3181/2000; 18.12.2019 T. 1263/12142; 17.12.2019 T. 669/12066; 11.12.2019 T. 5148/11811; 1.4.2013 T. 15317/4587; 1.4.2013 T. 8979/4519; 9.4.2013 T. 8333/5123; 8.4.2013 T. 9618/4985; 28.3.2013 T. 14204/4372; 11.3.2013 T. 7006/3209 vb. (www.e-uyar.com)

²³⁸ Bknz: 17. HD. 24.9.2012 T. 8174/9903 (www.e-uyar.com)

²³⁹ Aynı görüşte: SERTKAYA, A.Ş./KUL, S. age. s: 256

XV - İcra ve İflâs Kanununda bu konuda açık özel bir hüküm bulunmadığından, HMK'nun genel hükümleri gereğince, iptal davası; *davalı-borçlu ya da üçüncü kişinin yerleşim yerinin bulunduğu yerde* (HMK. mad. 6; 7) açılabilir.²⁴⁰ Yani bu davalarda yetkili mahkeme *genel yetki kuralına* göre belirlenir.²⁴¹

Haciz yolu ile takiplerde açılan iptal davalarında ve iflâs yolu ile takiplerde açılan iptal davalarında, «davalı» iki kişi olduğundan,²⁴² dava bunlardan birinin ikametgâhının bulunduğu yerde açılabilir (HMK. mad. 7).²⁴³

Bu dava, *aynî* bir dava olmayıp *kişisel* bir dava olduğundan²⁴⁴ ²⁴⁵ konusu taşınmazlara ilişkin olsa bile, yine HMK. mad. 12 uygulanmaz, yani, *«taşınmazın bulunduğu yer mahkemesi»* yetkili değildir.²⁴⁶ ²⁴⁷

İptal davası *«yetki sözleşmesinde öngörülen yetkili mahkemede»²⁴⁸* örneğin; takip dayanağı bono'da²⁴⁹ Genel Kredi Sözleşmesinde²⁵⁰ ya da Müşterek Borçluluk ve Müşterek Müteselsil Kefalet Taahhünamesinde öngörülen yerde (HMK. mad. 17'de ön-

²⁴⁰ Bknz: 17. HD. 31.01.2017 T. 12195/795; 30.01.2017 T. 23791/745; 13.12.2016 T. 17611/11523; 08.11.2016 T. 7159/10231; 04.10.2016 T. 9342/8541; 21.06.2016 T. 9114/613; 14.06.7383/7306 vb. (www.e-uyar.com)

²⁴¹ Bknz: 17. HD. 31.05.2017 T. 1959/6194; 13.12.2016 T. 17611/11523; 14.06.2016 T. 7383/7306; 12.05.2016 T. 6563/5833; 07.04.2016 T. 5336/4372 vb. (www.e-uyar.com)

²⁴² UYAR, T. / UYAR, A. / UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4564 vd.

²⁴³ Bknz: 17. HD. 24.10.2017 T. 8411/9517; 31.01.2017 T. 12915/795; 29.2.2016 T. 1647/2359; 25.02.2016 T. 1088/2248; 12.05.2016 T. 6563/5833; 14.06.2016 T. 7383/7306 vb. (www.e-uyar.com)

²⁴⁴ UYAR T./ UYAR A./ UYAR C. Tasarrufun İptali Davaları, s.11 vd.- UMAR, B. age. s: 19 - KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, s: 664 - KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, s: 3409 - KURU, B. El Kitabı, s: 1397 - BERKİN, N. İflâs Hukuku Rehberi, 1980, s: 111 - ÜSTÜNDAĞ, S. İflâs Hukuku, s: 300 - ÖNEN, T. agm. s: 39 - KURTOĞLU, S. İcra Hukuku Açısından İptal Davasının Hukuki Niteliği (İBD. 1973/7-8, s: 776 vd. - GÜRDOĞAN, B. İflâs Hukuku, s: 223 - EROĞLU, O. age. s: 32 vd. - ESENER, T. Muvazaalı Muameleler, s: 105 - BÖRÜ, L. İcra ve İflâs Hukukunda Zarar Verme Kasdından Dolayı İptal «İİK. m. 280» (AÜHFD. 2009, S: 3, s: 486) - KURU, B./ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAĞASI, E. age. s: 532 - YILMAZ, E. Şerh, s: 1252 - UYAR, T. «Muvazaa» Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davalarının Koşul ve Sonuçları (ABD. 2017/3, s: 266 vd.) - ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. age. s: 726 vd.

²⁴⁵ Bknz: 17. HD. 26.11.2018 T. 6958/11230; 15.10.2018 T. 13062/9065; 04.10.2018 T. 5240/8614; 09.04.2018 T. 8983/3951; 05.04.2018 T. 17130/3875 vb. (www.e-uyar.com)

²⁴⁶ UMAR, B. age. s: 91 - KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 1997, s: 3539 - KURU, B. El Kitabı, s: 1426 - PEKCANITEZ, H./ATALAY, O./ÖZKAN, M.S./ÖZEKES, M. age. s: 869 vd. - ÜSTÜNDAĞ, S. age. s: 300 - OSKAY, M./KOÇAK, C./DEYNEKLİ, A./DOĞAN, A. age. s: 6002 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4500 vd. - GÜRDOĞAN, B. İflâs Hukuku, s: 242 - YILMAZ, E., age. s:1227 - TOKTAŞ, M. age. s:139 - KARSLI, A. age. s: 550; OLGAÇ, S. agm. s:474, Dipnt:53 - SARISÖZEN, İ. İptal Davalarında Yargılama Usulü (ABD. 1977/3, s: 449) - ÖNEN, T. agm. s: 45 - AKYAZAN, S. age. s: 190 - KOSTAKOĞLU, C. agm. - MUŞUL, T. İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, s: 1768 vd. - KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. age. s: 33 - MUŞUL, T. Tasarrufun İptali Davaları; (Davaları, s: 155 vd. - EROĞLU, O. age. s:113 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, 3. Bası, s: 4500 vd. (www.e-uyar.com)

²⁴⁷ Bknz: 31.01.2017 T. 12195/795; 13.12.2016 T. 17611/11523; 08.06.2015 T. 7455/8315; 10.02.2015 T. 14761/2452 (www.e-uyar.com)

²⁴⁸ Bknz: 17. HD. 07.07.2014 T. 11118/10785; 12.06.2014 T. 8262/9714; 03.10.2012 T. 8001/10460; 09.05.2012 T. 1609/5943; 29.06.2015 T. 9573/9250; 02.03.2015 T. 250/3691 vb. (www.e-uyar.com)

²⁴⁹ Bknz: 17. HD. 28.03.2013 T. 8032/4367; 5.7.2010 T. 5570/6376; 22.12.2009 T. 7968/8775; 9.6.2009 T. 5337/4100(www.e-uyar.com)

²⁵⁰ Bknz: 17. HD. 09.05.2012 T. 1610/5944(www.e-uyar.com)

görülen koşulların oluşması şartıyla ve özellikle *iki tarafında tacir olması halinde*)-²⁵¹ açılabilir.²⁵²

XVI - İİK. mad. 281'de, iptal davasının sadece «mahkemede» görüleceği belirtilmiştir. Şu halde, iptal davasının, genel hükümlere göre²⁵³ *asliye hukuk mahkemesinde* görülmesi gerekir (HMK. mad. 2/(1)).²⁵⁴

İptal davaları, niteliği itibariyle ticari dava olmadığından, ticaret mahkemelerinin işbölümüne (iş alanına) girmez.²⁵⁵ Bu nedenle, yeni 6102 sayılı TTK'nun yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihinden sonra açılmış olan *ticaret mahkemelerinde* bakılamaz.²⁵⁶

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca (mad. 101) 'Sosyal Sigortalar Kurumunun, prim ve diğer alacakları nedeniyle yaptığı takiplerden kaynaklanan tasarrufun iptali davalarının, alacaklı Sigorta Müdürlüğünün bulunduğu yer (il) iş mahkemesinde açılması gerekir...

XVII - İptal davasının sonuçları İİK.'nin 283. maddesinde düzenlenmiştir.

İptal davası sabit olduğu (kazanıldığı) takdirde, davacı, dava konusu mal üzerinde, sanki o mal hala borçlunun malvarlığında (mülkiyetinde) imiş gibi, cebri icra yolu ile hakkını (alacağını) almak yetkisini elde eder. Dava konusu mal, «iptal kararı» ile borçlunun mülkiyetine (malvarlığına) dönmez.²⁵⁷ Üçüncü kişi yine «malik» olmakta devam eder.²⁵⁸ Bu husus, iptal davasının *aynî* bir dava olmayıp, *kişisel* bir dava olmasının sonucudur.²⁵⁹

Kazanılan iptal davasının konusu **taşınmaz** ise, -yani; alacaklı tarafından, sahip olduğu taşınmazı (taşınmazları) üçüncü kişilere devretmiş olan borçlulara karşı, bu devir işlemlerinin iptali için «tasarrufun iptali davası» açılmış ise- alacaklı; «*davalı-üçüncü kişi üzerindeki kaydın düzeltilmesine gerek kalmadan o taşınmazın haczini ve satışını*» isteyebilir.²⁶⁰ Bu

²⁵¹ Bknz: 15. HD. 6.4.2004 T. 1084/1939; 10.10.2001 T. 3118/4472; 26.6.2001 T. 2917/3486 (www.e-uyar.com)

²⁵² EROĞLU, O. age. s:113 – MUŞUL, T. age. s:157 vd. – SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. age. s:105

²⁵³ MUŞUL, T. age. s:163 – EROĞLU, O. age. s:117 – SERTKAYA, Ş.A./KUL, S. age. s:94 vd. – YILMAZ, E. age. 1228 – ARSLAN, R./YILMAZ, E./AYVAZ, T.S./HANAGASI, E. age. s:537 – KARSLI, A. age. s:117 – KARATAŞ, İ./ERTEKİN, E. age. s:208 – ATALI, M./ERMENEK, İ./ERDOĞAN, E. age. s:738

²⁵⁴ UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 3. Baskı, 2020, s:920-969 – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davasının Tartışılan Yönleri (Legal Huk. Der. Haziran/2014, s:169-176) – UYAR, T. Hukuki Mütalâalar, 2. Baskı, 2017, s:77-79 – UYAR, T. Tasarrufun İptali Davalarında «Yetki», «Görev», «Süre», «Harç», «Vekalet Ücreti» (Yargı Dünyası Der. Ağustos/2008, s:13-22) – UYAR, T. İİK'nun 280. Maddesi Uyarınca İptale Tâbi Kimi Tasarruflar (ABD. 2014/3, s:415-448)

²⁵⁵ KURU, B. İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 2016, s: 674 - KURU, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, s:3542- UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, 2014, s: 4503

²⁵⁶ Bknz: 17. HD. 17.01.2017 T. 16364/178; 8.11.2016 T. 6139/10230; 27.09.2016 T. 8423/8293; 27.09.2016 T. 12117/8241; 07.04.2016 T. 5198/4376; 11.02.2016 T. 16983/1477; 27.09.2016 T. 9919/8234; 27.09.2016 T. 12117/8241; HGK. 10.02.2016 T. 17-289/129 (www.e-uyar.com)

²⁵⁷ Bknz: 12. HD. 10.12.2015 T. 17105/31231; 16.06.2015 T. 11663/1672; 26.05.2014 T. 12621/15005; 18.10.2012 T. 21675/30215; 10.04.2012 T. 30240/11673 vb. (www.e-uyar.com)

²⁵⁸ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, Cilt: 11, s: 18658 - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İİK. Şerhi, C: 3, s: 4306

²⁵⁹ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. age. Cilt: 11, s: 18660 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. age. C: 3, s: 4309 vd.

²⁶⁰ Bknz: 15. HD. 14.4.2003 T. 986/1956; 25.5.1998 T. 1847/1925; 11.5.1998 T. 1847/1925 vb. (www.e-uyar.com)

nedenle, satış işlemine konu yapılan taşınmaz hakkında açılan iptal davalarında, iptal isteminin yerinde görülmesi halinde mahkemece;

«‘Satış işleminin (tasarrufunun) iptaline’ ilişkin tasarrufun iptali davaları sonucunda, davanın kabulü halinde mahkemece ‘davalı üçüncü kişi üzerindeki tapu kaydının iptaline ve taşınmazın tekrar borçlu adına tesciline’ (eski hale getirilmesine) taşınmazın önceki maliklere döndürülmesine’ ya da daha kısa olarak ‘tapunun iptaline’ şeklinde» **karar verilmeyip**, «‘...tapu hissesinin iptali ile borçlu adına tesciline’ değil, ‘dava konusu tasarrufun iptaline, davacı alacaklıya icra takibindeki alacak ve fer’ileri (eklentileri) ile sınırlı olmak üzere, dava konusu taşınmaz hissesi üzerinde haciz ve satış işleme yetkisinin tanınmasına...’ ‘...satışa konu taşınmaz malikin borçlu ...olduğunun tesbitine değil ‘... dava konusu taşınmaz/taşınır üzerinde davacıya alacak ve fer’ileri (eklentileri) ile sınırlı olarak cebri icra yoluyla alacağını almak yetkisinin tanınmasına’ ‘... satış tasarrufunun iptali ile davalı üçüncü kişi adına olan tapu kaydının iptal edilip borçlu adına tesciline...’ değil, ‘... satışa konu taşınmazlar üzerinde davacı alacaklıya icra takibindeki alacak ve fer’ilerini (eklentilerini) geçmemek üzere haciz ve satış isteme yetkisinin tanınmasına’ ‘dava konusu satışın iptaline ve taşınmazın borçlu adına tesciline’ değil, ‘... satışına ilişkin tasarrufun asıl alacak ve fer’ileri ile (eklentileri ile) sınırlı olarak iptaline...’» şeklinde karar verilmesi gerekir.²⁶¹

*

● Davacı-alacaklı (A) SAN. VE TİC. AŞ. vekili 16.11.2016 tarihli “dava dilekçesi”’inde özetle;

“- Müvekkili şirketin davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.’den alacaklı olduğunu, kendisi hakkında gerek İstanbul 7. İcra Müdürlüğü’nün 2016/... sayılı ve İstanbul 14. İcra Müdürlüğü’nün 2015/... sayılı takip dosyaları ile yapılan icra takibinin kesinleştiğini, İstanbul 14. İcra Müdürlüğü’nün takip dosyasının dayanağının 31.03.2015 vade tarihli, 57.500,00 TL bedelli, 31.03.2015 vade tarihli 100.000 TL bedelli çek ile 30.04.2015 vade tarihli 57.500,00 TL bedelli çekler olduğunu, İstanbul 7. İcra Müdürlüğü’nün 2016/... sayılı takip dosyasının dayanağını ise 15.05.2015 vade tarihli 75.000,00 TL bedelli çek olduğunu, takiplerin itirazsız kesinleştiğini,

- Takip konusu alacakların, davalı-borçludan tahsil imkanının bulunmadığını çünkü borçlu şirketin adresinde yapılan haciz sonucu düzenlenen tutanakların ‘geçici aciz belgesi’ niteliğinde olduğunu, hem İstanbul 7. İcra Müdürlüğü’nün 2016/... sayılı dosyasından 17.08.2016 tarihinde yapılan haciz sırasında düzenlenen haciz tutanağında ve hem de İstanbul 14. İcra Müdürlüğü’nün 2015/... sayılı dosyasında 22.09.2016 tarihinde düzenlenen haciz tutanağında ‘borçluya ait haczi kabil mal bulunmadığı’ hususunun tutanakta açıkça belirtilmiş olduğu,

- Takip konusu borcun doğum tarihinin, dava konusu tasarruf tarihinden önce olduğunu, dosyaya ibraz ettikleri 13.10.2014 ve 15.10.2014 tarihli ‘çek giriş bordroları’nın düzenlendiği tarihte müvekkilinin alacağının doğduğunu, dava konusu tasarrufun ise borcun doğum

²⁶¹ Bknz: 17. HD. 05.11.2019 T. 2397/10196; 12.09.2013 T. 10078/12080; 05.05.2011 T. 4409/4351; 27.09.2010 T. 6377/7378; 22.12.2009 T. 7344/8780; 23.9.2008 T. 2532/4228; 11.7.2008 T. 2592/3947; 14.7.2008 T. 2591/3946; 19.6.2008 T. 867/3381 vb.; 4. HD. 13.04.2008 T. 4720/4129; 06.02.2011 T. 2669/1368; 24.01.2011 T. 14470/446; 04.11.2010 T. 11690/11472; 18.6.2008 T. 13589/8413; 9.6.2008 T. 13019/7851; 8.5.2008 T. 1779/6552 vb. (www.e-uyar.com)

tarihinden yani 13.10.2014 tarihinden hemen sonra 19.11.2014 tarihinde gerçekleşmiş olduğunun açıkça görüldüğünü,

- İptalini talep ettikleri tasarrufun ‘İstanbul ili Şişli ilçesi Kaptan Paşa mahallesi ... Ada, ... nolu parsel, B blok, ... nolu bağımsız bölüm’ün satışına ilişkin olup, bu taşınmazın önce 13.11.2014 tarihlerinde davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ. tarafından diğer davalı N... M...’a 400.000 TL bedelli satıldığını, bu kişi tarafından da 02.10.2015 tarihinde 280.000 TL bedelli diğer davalı M... K...’a satıldığını,

- Yapılan bu satışların İİK 280/I maddesi uyarınca iptale tabi olduğunu çünkü borçlu şirket temsilcisi M... L... M...’nun dava konusu taşınmazı alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla önce N... M...’a sonra da M... K...’a devrettiğini, N... M...’ın bu taşınmazı 400.000 TL’ye aldıktan on ay sonra 280.000 TL bedelle diğer davalı M... K...’a satmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu çünkü taşınmazın değeri yükselmiş olmasına rağmen sanki değeri düşmüş gibi daha düşük bedelle tekrar devredilmiş olmasının bir anlamı olmadığını, her iki davalının da dava konusu taşınmazı satın alabilecek mali güçlerinin bulunmadığını, ayrıca taşınmaz üzerinde ipotek bulunduğunu ve taşınmazın bu ipotekle yükümlü olarak adı geçen davalılara satıldığını, son malik M... K... ile davalı-borçlu şirketin hem komşu hem hemşehri olduklarını bu nedenle M... K...’ın ‘borçlu şirketin mal kaçırmak kastıyla bu satışı gerçekleştirdiğini bilebilecek durumda olduğunu’ (İİK mad. 280/I), bu satışta ilk alıcı N... M...’ın paravan kişi olarak kullanılmış olduğunu,

-Dava konusu satışın ayrıca İİK m.278/III- 2 uyarınca yani ‘tapuda gösterilen satış bedeli ile taşınmazın gerçek değeri arasında fahiş fark bulunması’ nedeniyle de iptale tabi olduğunu çünkü dava konusu işyerinin bulunduğu iş hanının İstanbul’un en yoğun ve işlek olan bir işyeri olduğunu,

- Tasarrufun iptali davalarında görevli mahkeme Asliye Hukuk Mahkemesi olduğundan davanın Asliye Hukuk Mahkemesinde açılmış olduğunu keza yetkili mahkemenin de taşınmazın bulunduğu yer mahkemesi olmayıp, davalılardan birinin mahkemesinde açılabileceğinden yetkili mahkeme olarak İstanbul Asliye Hukuk Mahkemesinde davanın açılmış olduğunu,

- İİK 281/II uyarınca ‘tasarrufun iptali davalarında alacaklının talebi üzerine mahkemece ihtiyati haciz kararı verilebileceği’nden mahkemeden ihtiyati haciz kararı verilmesini istediklerini hatta bu konuda kendilerinden teminat istenmemesini” bildirmiştir.

• Davalı (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ. temsilcisi 12.01.2017 tarihli “cevap dileçesi”nde özetle

“ – 2013 yılı eylül ayında bankadan 320.000 TL kredi kullanarak dava konusu işyerini satın aldığını, 2014 yılı kasım ayında para sıkışıklığı nedeniyle aldığı işyerini satmaya karar verdiğini ve N... M... isimli kişiye 663.000 TL’ye sattığını,

- Borçları karşılığında piyasaya dağılmış durumda olan çeklerini toplayamadığını bu yüzden, çeklerini elinde bulunduran alacaklarının çeklerini icraya koyduğunu, zor duruma düştüğünü aslında iyiniyetli bir kişi olduğunu vs.”

belirtmiştir.

• Davalı N... M... vekili 09.02.2017 tarihli “cevap dilekçesi”nde özetle

“ – Davacı tarafından eksik harç yatırılarak bu davanın açıldığını, tasarrufun iptali davasının ‘belirsiz alacak davası’ niteliğinde olmadığını, davacının alacak miktarı ile tasarrufa konu taşınmazın tasarruf tarihindeki gerçek değerinden hangisi az ise ona göre harç hesaplandığını,

- Davacının dava dilekçesine ekli olarak sunduğu haciz tutanağına bakarak borçlunun aciz halinde olduğu sonucuna varılamayacağı, borçlunun tüm malvarlığının araştırılarak dosya borcunu karşılayıp karşılamadığının tespiti gerektiğini, aciz vesikasının dava şartı olduğunu bu şart yerine getirilmeden açılan davanın dinlenmeyeceğini,

- Davacı alacaklı şirket ile çekleri ciro eden dava dışı diğer icra borçlusu E... M... LTD. ŞTİ.’nin kardeş olduklarını, iptal davalarında davalı üçüncü kişinin ‘borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muvazaalı olduğunu’ ileri sürmesi halinde bu iddianın incelenmesi gerektiğini, davalı-borçlu şirketin ‘takip konusu çekleri diğer takip borçlusu E... M... LTD. ŞTİ.’den kendisine iade etmesi gerektiğini talep etmesine rağmen bu çeklerin kendisine iade edilmeyip davacı alacaklıya teslim edilip onun tarafından borçlu şirket hakkında icraya konulduğunu, böylece muvazaalı bir icra takibi yapıldığını’,

- Takip konusu borcun doğum tarihinin araştırılması gerektiğinin, davacının dilekçesinde belirttiği ‘çek giriş bordroları’nın gerçeği yansıtmadığının davacı tarafın defterlerinde inceleme yapılarak araştırılması gerektiğini,

- Dava konusu taşınmazın üzerindeki mükellefiyetlerle birlikte müvekkil tarafından satın alındığını,

- Davalı borçlu şirketin davacı alacaklıya iddia edildiği kadar borcu olup olmadığı, müvekkilince bilinmediğini,

- Müvekkilinin yatırım yapmak amacıyla dava konusu taşınmazı satın aldığını, dava konusu işyerinin yapılan pazarlık sonucunda 100.000 TL peşinatın banka aracılığı ile 300.000 TL’nin tapuda satış sırasında ve Kuveyt Türk Katılım Bankasına olan ipotekli borcun ise 263.000 TL olarak ödendiğini, banka kredisinin ise bir yıl boyunca Akbank Batı Ataşehir şubesindeki hesaptan ödendiğini,

- Dava konusu taşınmazın satın alındıktan sonra müvekkili tarafından (D) ELEKTRİK VE ELEKTRONİK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.’ye aylık 2.000 TL’ye kiralandığını,

- Dava konusu taşınmazın müvekkili tarafından gerçek değerine yakın bir bedelle satın alındığını, gerçek değeri ile satın alınan değeri arasında fahiş bir fark bulunmadığını,

- Dava konusu taşınmazın yaklaşık bir yıl sonra 670.000 TL bedelle dördüncü kişi diğer davalı M... K...’ a satıldığını,

- Müvekkilinin dava konusu taşınmazı satın alma gücünün bulunduğunu, vs.” bildirmiştir.

- Davalı M... K... vekili 13.02.2017 havale tarihli “cevap dilekçesi”nde özetle;

“- Müvekkili M... K...’ın, P... Ticaret Merkezi A blok Kat:7-8-9-İstanbul’da faaliyet gösteren (E) BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ İTHALAT İHRACAAT VE TİCARET LTD. ŞTİ.’nin 1/2 ortağı olup güvenlik sektöründe faaliyet gösteren bir şirket olduğunu, dava konusu taşınmazı satın alma gücünün bulunduğunu,

- Satın alma işlemi sırasında müvekkilinin davalı borçlunun mali durumunu bilmesinin mümkün olmadığını, diğer davalıların hangi kasıtle hareket ettiklerini de bilmediğini,

- Müvekkilinin taşınmazı satın aldığı gün taşınmaz üzerindeki ipoteğin kalkmış olduğunu,

- Müvekkili tarafından dava konusu taşınmaz için 670.000 TL ödeme yapıldığını,

- Müvekkili ile davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.'nin komşu olmadığı gibi aralarında hiçbir tanışıklığın da bulunmadığını,

- Borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.'ne ait olmayan adreslerde tutulan haciz tutanaklarının 'geçici aciz vesikası' kabul edilerek davaya dayanak yapılamayacağını,

- Alacağı dayanak teşkil eden belgelerin ticari defterlerde kayıtlı olup olmadığının incelenmesi gerektiğini vs." belirtmiştir.

• Davacı vekili tarafından 15.02.2017 tarihinde "davalı- (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.'nin cevap dilekçesine karşı verdiği beyan ve cevap dilekçesi"nde özetle;

- Davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.'nin mahkemeye sunduğu cevap dilekçesinin süresinden sonra olması nedeniyle, dava dilekçesinde yazılı hususların tümünü inkar etmiş sayılmasına karar verilmesi gerektiğini,

- Dava konusu taşınmazın toplam 663.000 TL'ye N... M...'a satıldığı iddiasının kabul edilemeyeceğini, çünkü dava konusu taşınmazın 400.000 TL bedel ile davalı borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ. diğer davalı N... M...'a ve davalı N... M... tarafından da -10 ay sonra- 280.000 TL bedelle davalı M... K...'a devredildiği tapu kayıtlarının incelenmesinden anlaşılmakta olduğunu,

- P... Ticaret Merkezi gibi İstanbul'un merkezinde ve önemli bir konumda olan taşınmazın değerinin bir yıl geçmeden bu kadar düşmesinin kabul edilemeyeceğini bunun hayatın olağan akışına aykırı olduğunu,

- Davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ. tarafından dava konusu taşınmaz satışına ilişkin ödemenin 300.000 TL'lik kısmının elden alındığına ilişkin iddianın kabul edilemeyeceğini,

- Davalı-borçlu sayın mahkemece yazılan müzekkere nedeniyle Gebze İlçe Emniyet Müdürlüğü tarafından yapılan tahkikat sonucunda düzenlenen tutanak ile ' davalı N... M...'ın aylık 1.300 TL ücret karşılığında sağlıkçı olarak çalışan başka geliri, menkul ve gayrimenkul malı olmayan bir kişi olduğu' tespit edildiğinden, dava konusu taşınmazı alabilecek maddi güç ve imkana sahip bulunmadığını,

- Davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.'nin dava konusu taşınmazın davalı N... M...'a 263.000 TL kredi borcu ile birlikte devir edildiği iddia edilmekte ise de, dosyaya celp edilen Kuveyt Türk Katılı Bankası AŞ.'nin cevabından anlaşılacağı üzere dava konusu taşınmazın, davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ. tarafından 19.11.2014 tarihinde davalı-N... M...'a devredilmiş olmasına rağmen bahsi geçen kredi borcu 01.10.2015 tarihinde bizzat davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD.

ŞTİ. tarafından ödenmiş olduğundan bu durum davalılar arasında muvazaaya dayalı bir ilişkiyi açıkça teyit ettiği,

- Gebze İlçe Emniyet Müdürlüğü tarafından yapılan tahkikattan anlaşıldığı üzere davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ. tarafından davaya konu taşınmazın muvazaalı olarak devredildiği hususu davalı N... M...’ın sigortalı olarak çalıştığı Ağaoğlu Şirketler Grubu ile davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.’nin de ticari ilişkisinin olması bir tesadüf olarak değerlendirilemeyeceğini,

- Davalı N... M... ile diğer davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ. yetilisi M... L... M... arasında dost/ahbap ilişkisi mevcut olduğunu, keza M... L... M... ile diğer davalı M... K...’ın hemşehri olup Kayseri nüfusuna kayıtlı oldukları ve dost/ahbaplık ve komşu esnaf olması nedeniyle borçlu şirketin mali durumunu ve mal kaçırma kastıyla hareket ettiğini bilebilecek durumda bulunması nedeniyle,

Davaya konu tasarrufun İİK. m. 280/I uyarınca iptaline karar verilmesini” talep etmiştir.

• Davacı vekili 15.03.2017 tarihli “*davalı M... K... vekilinin cevap dilekçesine ilişkin beyan ve cevapları*”nda özetle;

“- Davalı M... K...’ın iptali talep edilen tasarrufa konu işyerini satın alabilecek maddi güç ve imkanının bulunmadığını,

- Davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.’nin sicil adresi ‘P... Ticaret Merkezi A Blok K:6’ iken diğer davalı M... K...’ın yetkilisi/ortağı bulunduğu (E) BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ İTH. İHR. VE TİC. LTD. ŞTİ.’nin ticaret sicili adresinin ‘P... Ticaret Merkezi A Blok K:7-8-9’ olduğunu yani her iki davalının da ‘P... Ticaret Merkezinde aynı blokta altı üstlü komşu’ olduklarını, ayrıca davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.’nin yetkilisi olan M... L... M... ile diğer davalı M... K...’ın, Kayseri nüfusuna kayıtlı olup, ikisinin ‘hemşehri ve komşu esnafı’ olması ve aralarındaki dostluk/ahbaplık ilişkisi nedeniyle M... K...’ın borçlu şirketin mali durumunu bilebilecek konumda olduğunu bu nedenle, bu iki şirketin birbirlerini tanımadıkları iddiasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu,

- Davalı M... K... bir taraftan dava konusu taşınmazın tapu resmi senedinde taşınmazı 280.000 TL’ye değil 670.000 TL bedelle satın aldığı ileri sürmesinin de düşündürücü olduğunu ve bu çelişkili beyanların gerçek dışı olduğunun kabulü gerektiğini, taşınmazın satış bedelinin 670.000 TL olduğu bu bedelin 548.450 TL’sinin elden ödendiği iddiası tapudaki satış bedelinin ise 280.000 TL olduğu dikkate alındığında, Yargıtay’ın içtihatlarına göre ‘tapuda belirtilen satış bedeli ile taşınmazın rayiç değeri arasında bir mislini aşan fark bulunduğu bu fark fahiş fark olarak sayılacağına’ ve yapılan tasarrufun iptaline neden olacağına,

- ‘ Davalı M... K... ile davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.’nin komşu olmadığı aralarında hiçbir tanışıklık bulunmadığı’ iddiasının da gerçek dışı olduğunu çünkü her iki şirketin de ticaret sicili kayıtlarında P... Ticaret Merkezi A Blokta altı üstlü oturduklarının açıkça görüldüğünü, davalı M... K...’ın kendisine dava dilekçesi tebliğ edilir edilmez aynı gün davalı M... K...’ın yetkilisi ve ortağı olduğu (E) BİLİŞİM ŞİRKETİ adresini –genel kurul kararıyla- ‘P... Ticaret Merkezi B Blok Kat:7-8-9’ adresine yani adı geçen iş merkezinin a bloktaki adresini hemen b bloktaki yeni adresine taşıttığını,

- Vekili olan alacaklı (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ. tarafından İstanbul 7. İcra Müdürlüğünün 2016/... sayılı dosyasından, alacağını tahsil amacıyla borçlu şirketin 'Rıfat Paşa mahallesi P... Ticaret Merkezi A Blok Kat:6 no:644 Şişli/İSTANBUL' adresine, 17.08.2016 tarihinde gidildiğini, yine İstanbul 14. İcra Müdürlüğünün 2015/... sayılı dosyasındaki alacağının tahsili amacıyla ise borçlu şirketin 'Rıfat Paşa Mahallesi P... Ticaret Merkezi A Blok Kat:6 No:644 Şişli/İSTANBUL' ve 'Rıfat Paşa Mahallesi P... Ticaret Merkezi A Blok Kat:4-5 No:167 Şişli/İSTANBUL' adresine 22.09.2016 tarihinde hacze gidildiğini ve bu hacizlerde 'borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.' ye ait haczi kabil mal bulunmadığı' nın haciz tutanağında belirtilmiş olduğunu, bu haciz tutanaklarının 'aciz vesikası' hükmünde olduğunu,

- Mahkemeye sundukları 'çek çıkış bordroları' ile sabit olduğu üzere borcun doğum tarihinin, tasarruf tarihinden önce olduğunu bu hususun ticari defter kayıtlarında aynen görüleceğini, vs."

belirterek "talebi doğrultusunda dava konusu tasarrufun iptaline karar verilmesini" istemiştir.

• Mahkemece "dava dosyası ve davacının ticari defterleri üzerinde" yaptırılan **bilirkişi incelemesi** sonucunda bilirkişi tarafından düzenlenen raporda;

"- Davacı tarafından takip konusu yapılan (dört) adet çek tutarının 290.000 TL olduğu ve her bir çek karşılığı bankadan tahsil edilen teminat tutarı olan 4.800 TL'nin bankadan davacı tarafından tahsil edildiği ve kalan 285.200 TL'nin tahsili için icra takibi yapıldığı,

- Davacı ile dava dışı çekleri ciro eden firma olan (C) ELEKTRİK TİC. SAN. AŞ. arasındaki cari hesap hareketinin 15.01.2014 tarihinde başladığı,

- Dava dışı E... M... ELEKTRİK TİC. SAN. AŞ. 'nin takibe konu çeklerin davacıya ciro edildiği 18.09.2014 tarihinden 19.09.2014 tarihine devreden cari hesap bakiyesinin 17.635.734,29 TL borçlu olduğu, 11.10.2019 tarihinden 12.10.2019 tarihine devreden cari hesap bakiyesinin 14.329.703,38 TL borçlu olduğu, 14.10.2019 tarihinden 15.10.2019 tarihine devreden cari hesap bakiyesinin 13.120.492,21 TL borçlu olduğu,

- Çeklerin ciro edildiği tarihlerde dava dışı (C) ELEKTRİK TİC. SAN. AŞ.'nin davacı (A) SAN. VE TİC. AŞ.'ye çek tutarından daha fazla borçlu olduğunu, icra takibine konu çeklerin ciro edildikten sonra da dava (C) ELEKTRİK TİC. SAN. AŞ.'nin davacıya borçlu olduğunun tespit edilmiş olduğu" belirtilmiştir.

• Mahkemece dava konusu "İstanbul ili, Şişli ilçesi, Kaptan Paşa mahallesi, ... ada, ... parselde kayıtlı" taşınmazın tasarruf tarihindeki değerinin tespiti konusunda tayin edilen bilirkişilerce düzenlenen 21.10.2019 tarihli raporda;

"Dava konusu taşınmazın (işyerinin) 19.11.2014 tarihindeki kıymetinin 415.000,00 TL, 02.10.2015 tarihindeki değerinin 445.000,00 TL olduğu"

belirtilmiştir.

*

Mütalâa ve (dava) konusu uyuşmazlıkta;

A- Hemen belirtelim ki;

Yukarıda²⁶² ifade ettiğimiz gibi, tasarrufun iptali davalarında ‘borçlunun hangi tasarruflarının iptale tabi olduğu’nun tayini hususu hakimine bırakılmış olduğundan (İİK. m.281; HMK. m.33), davacı tarafından İİK’nin 278,279 ve 280. maddelerinden birine dayanılmış olsa dahi, mahkeme bununla bağlı olmayıp, kendisi (re’sen) ‘diğer bir iptal sebebi’ne göre “iptal kararı” verebilir...

B – Yukarıda²⁶³ ifade ettiğimiz gibi; hukukumuzda tasarrufun iptaline karar verilebilmesi için ‘davacı-alacaklının alacağıının, dava (iptal) konusu tasarruftan önce doğmuş olması aranmakta olduğu’ndan ‘takip konusu borcun çek’ten doğmuş olması ve davacının ‘alacağıının, çekin düzenlenmesine neden olan temel ilişkiden doğmuş olduğunu’ ileri sürüp bunu kanıtlaması halinde ‘çekin düzenlendiği (keşide) tarihi’ ne (çekin bankaya ibraz edildiği tarihe) değil, ‘temel ilişki tarihi’ne itibar edildiğinden, somut olayda da mahkemece, “davacının alacağıının doğum tarihinin tespiti için” bilirkişi olarak görevlendirdiği mali müşavir tarafından, davacının ticari defterleri üzerinde yapılan inceleme sonucunda mahkemeye sunulan raporda açıkça ‘dava konusu 31.03.2015, 30.04.2015, 31.03.2015 ve 15.05.2015 vade tarihli çeklerin 18.09.2014 tarihinde dava dışı (C) ELEKTİRİK TİC. SAN. AŞ. tarafından davacıya ciro edildiği’ belirtilmiş olduğundan, dava konusu tasarruf ise 19.11.2014 tarihinde –yani bu tarihten çok sonra- gerçekleşmiş olduğundan ,davacının, davalı-borçludaki alacağıının ‘tasarruftan önce doğduğu’ anlaşılmaktadır...

C - Yukarıda²⁶⁴ belirttiğimiz gibi; tasarrufun iptali davalarında ‘davacının, davalı-borçludaki alacağıının gerçek bir alacak olması’ gerektiğinden, davacı ‘tacir’ olduğundan, takip (ve dava) konusu alacağıının ticari defterlerinde kayıtlı olması²⁶⁵ gerekir. Somut olayda, davacının ticari defterlerinde inceleme yapması için görevlendirilmiş olan mali müşavir tarafından yapılan inceleme sonucunda mahkemeye sunulan ‘rapor’da “*takip konusu 31.03.2015, 30.04.2015, 31.03.2015 ve 15.05.2015 tarihli çeklerin, davacıya, dava dışı (C) ELEKTİRİK TİC. SAN. AŞ. tarafından 18.09.2014 tarihinde ciro edildiği ve davacının ticari defterlerinde kayıtlı olduğu*” açıkça belirtilmiş olduğundan, somut olayda davacının alacağıının ‘gerçek bir alacak olduğu’ görülmektedir.

D – Yukarıda²⁶⁶ vurguladığımız gibi; davacının iptal davası açabilmesi (daha doğrusu açtığı iptal davasının görülebilmesi) için; “alacaklı tarafından, borçlu hakkında iptal davası açılmadan önce veya dava sırasında icra takibi yapılıp, bu takibin ve takip konusu alacağıın kesinleşmiş olması²⁶⁷ gerekmektedir. Somut olayda, davalı-borçlu hakkında davacı-alacaklı tarafından İstanbul 7. İcra Müdürlüğünde (Dos. No: 2016/...) ve İstanbul 14. İcra Müdürlüğünde (Dos. No: 2015/...) yapılmış olan her iki takip de kesinleşmiş durumdadır...

²⁶² Bknz: Yuk. Dipn. 15-17

²⁶³ Bknz. Yuk. Dipn. 30-39

²⁶⁴ Bknz. Yuk. Dipn. 40-76

²⁶⁵ Bknz. Yuk. Dipn. 50

²⁶⁶ Bknz. Yuk. Dipn. 77-95

²⁶⁷ Bknz. Yuk. Dipn. 96,99

E – Yukarıda²⁶⁸ belirttiğimiz gibi; tasarrufun iptali davalarında aciz belgesi ‘*özel bir dava şartı*’ olduğundan davacı tarafından mahkemeye ‘*kesin aciz belgesi*’ (İİK. m. 143;105/I) veya ‘*geçici aciz belgesi*’ (İİK. m.105/II) sunulması gerekmektedir.

Davacı, icra dairesinden ‘kesin aciz belgesi’ almadan, ‘*borçlunun, bulunan ve haciz edilen mallarının icra dairesince takdir edilen kıymetlerine göre, borcu karşılamayacağını belirten haciz tutanağı*’na (İİK. m. 105/II) ve “*borçlunun dosya borcunu karşılar miktarda taşınmaz, araç ve para’sı bulunmadığını belirten –dosya içiçindeki- Tapu Müdürlüğünün, Trafik Müdürlüğünün ve Bankaların cevabi yazılarını içeren icra dosyası içeriğine*” de ‘*geçici aciz belgesi*’ olarak dayanabilir.

Somut olayda; İstanbul 7. İcra Dairesinin 2016/... sayılı ve İstanbul 14. İcra Dairesinin 2015/... sayılı takip dosyalarından –sırası ile; 17.08.2016 (**EK-1**) ve 22.09.2016 (**EK-2**) tarihlerinde- yapılan haciz sırasında düzenlenen haciz tutanaklarında açıkça haciz mahallinde haczi kabil mal bulunmadığı belirtilmiştir”.

Ayrıca, Tapu ve Trafik kayıtlarından yapılan sorgulamada, borçlu adına kayıtlı taşınmaz (**EK-3**) ve araç bulunmadığı dosya içeriğinden anlaşıldığı gibi, Bankalara - ‘borçlunun mevduatının bulunup bulunmadığı’ konusunda- gönderilen haciz ihbarnamelerine de olumlu cevap alınamamıştır.

Böylece, dosya borçlusu şirketin, dosya borcunu karşılayacak malı bulunmadığı anlaşıldığından icra dosyaları “*geçici aciz belgesi*” niteliğini taşıdığı sonucuna varılmıştır.

F - Yukarıda²⁶⁹ belirttiğimiz gibi; tasarrufun iptali davasında ‘*davanın esasına girilebilmesi için gerçekleşmesi gereken dava şartları*’nın yani ;

a) *Takip konusu alacağın, iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olması*

b) *Takip konusu alacağın gerçek bir alacak olması*

c) *Borçlu hakkında yapılmış olan icra takibinin ve alacağın kesinleşmiş olması*

ç) *Borçlu hakkında kesin aciz belgesi ya da geçici aciz belgesi (niteliğinde haciz tutanağı) düzenlenmiş olmalıdır.*

Somut olayda gerçekleştiği anlaşılmıştır.

G – Dava konusu taşınmaz Tapuda, davalı-borçlu tarafından, diğer davalı-üçüncü kişi N... M...’a 400.000,00 TL’ye satılmış gibi gösterilmiş davalı-borçlu ise bu taşınmazı 663.000,00 TL’ye davalı-üçüncü kişi N... M...’a sattığını bildirmiş, davalı-üçüncü kişi N... M... da bu rakamı (100.000,00+300.000,00+263.000,00=663.000,00) –mahkemeye sunduğu 09.02.2017 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde- doğrulamıştır.

Dosya içinde bulunan; davalı-üçüncü kişi N... M...’ın ‘SOSYAL VE MALİ DURUMU’ nu belirtir 22.12.2016 tarihli TUTANAKTA (**EK-4**) “*BU KİŞİNİN AYLIK*

²⁶⁸ Bknz. Yuk. Dipn. 100,112

²⁶⁹ Bknz. Yuk. Dipn. 18-29

GELİRİNİN 1.300 TL OLDUĞU” saptanmış olduğundan, dava konusu taşınmazı –yukarıda belirtilen bedelle- satın almaya ‘mali gücü müsait olmadığından²⁷⁰,’ dava konusu taşınmazın bu davalı tarafından satın alınması ‘*hayatın olağan akışına*²⁷¹’ aykırı olduğundan iptale tabidir.

H – Yukarıda²⁷² ayrıntılı olarak açıkladığımız gibi; ‘*malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun, alacaklılarına zarar verme kastıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu mali durumun ve zarar verme kastının işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde iptal edilebilir.*’ (İİK. m. 280/I) .

Yine yukarıda²⁷³ ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi; davalı-borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişilerin iddia ve savunmalarında ‘*hayatın olağan akışına aykırılık*’ bulunması halinde, bu tutarsız iddia ve savunmalar, taraflar arasında yapılmış olan tasarrufların iptaline neden olur.

Somut olayda, ‘*davalı-borçlu*’ (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ. ile ‘*davalı-dördüncü kişi*’ M... K...;

a) P... Ticaret Merkezinde aynı Blokta -(A) Blokta- altlı/üstlü komşudurlar (“*borçlu*” (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.’nin adresi; P... Ticaret Merkezi A Blok K:6, “*davalı-dördüncü kişi*” M... K...’ın adresi; P... Ticaret Merkezi A Blok, Kat:7-8-9)

b) “*Borçlu*” (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.’nin yetkilisi M... L... M... ile “*davalı-dördüncü kişi*” M... K..., Kayseri nüfusuna kayıtlı olup hemşehridirler, aralarında dostluk/arkadaşlık bulunmaktadır

Bu nedenle; İİK. m. 280/I uyarınca, davalı-dördüncü kişi “*borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.’nin mali durumunu, mal kaçırma kastıyla hareket ettiğini bilmediğini*” ileri süremez. Böyle bir savunma “*hayatın olağan akışına aykırı*” olur...

c) “*Borçlu*” (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ. ile “*davalı-dördüncü kişi*” M... K... (ve temsilcisi/ortağı olduğu (E) BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ İTH. İHR. VE TİC. LTD. ŞTİ.) aynı iş kolunda (sektöründe) ‘elektrik ve elektronik alanında’ çalışmakta olduklarından, yukarıda²⁷⁴ belirttiğimiz gibi, davalı-dördüncü kişi “*borçlunun mali durumunu ve mal kaçırma kastı ile hareket ettiğini bilmediğini*” ileri sürmesi ‘*hayatın olağan akışına*’ aykırı olur.

İ – Yukarıda²⁷⁵belirttiğimiz gibi; tasarrufun iptali davalarında borçlu ile işlemde bulunmuş olan davalı-üçüncü kişinin “*dava konusu taşınır/taşınmazı satın alabilecek parasal (mali) güce sahip olması*” gerekmektedir. Somut olayda; gerek ‘*davalı-üçüncü kişi*’ N... M...’ın (**EK - 4**) ve gerekse yine ‘*davalı dördüncü kişi*’ M... K...’ın (**EK - 5**) ‘*aylık kazancı*’ hakkında mahkemece yaptırılan soruşturma sonucunda düzenlenen SOSYAL VE EKONOMİK DURUM TUTANAĞI’nda belirtilen ‘*gelir miktarı*’ dava konusu taşınmazı satın alma güçlerinin bulunmadığını ortaya koymakta olduğundan, bu kişilerin bu gelir

²⁷⁰ Bknz. Yuk. Dipn. 179-189

²⁷¹ Bknz Yuk. Dipn. 147-166

²⁷² Bknz. Yuk. Dipn. 113-143

²⁷³ Bknz. Yuk. Dipn. 147-166

²⁷⁴ Bknz. Yuk. Dipn. 167-178

²⁷⁵ Bknz. Yuk. Dipn. 179-189

durumu ile dava konusu taşınmazı satın alabilmiş olmalarının kabulü *'hayatın olağan akışına aykırı'* olması sonucunu doğurmaktadır.

J - Yukarıda²⁷⁶ belirttiğimiz gibi; “dava konusu taşınmazın rayiç değerinin çok üstünde bir bedelle satılmış olması” –yüksek mahkemece *'yukarı doğru aşırı oransızlık'* olarak nitelendirilerek- yapılmış olan satış *'hayatın olağan akışına aykırılık'* nedeniyle iptal edilmektedir. Somut olayda, dava konusu “İstanbul ili, Şişli ilçesi, Kaptan Paşa mahallesi, ... ada, ... nolu parsel, B blok, ... nolu bağımsız bölüm” kayıtlı taşınmaz, tapuda 07.10.2015 tarihinde 280.000,00 TL bedelle davalı-üçüncü kişi N... M... tarafından, davalı-dördüncü kişi M... K...’a satılmış, mahkemece yaptırılan bilirkişi incelemesinde “bu taşınmazın devir (satış) tarihi olan 02.10.2015 tarihindeki rayiç değerinin 445.000,00 TL olduğu belirtilmiştir”. Davalı-dördüncü kişi M... K... ise yargılama sırasında “*bu taşınmazı 670.000,00 TL’ye aldığını*” bildirmiş (ikrar etmiş) olduğundan, “**dava konusu taşınmazın rayiç değerinin çok üstünde bir bedelle satılmış olduğu anlaşıldığından, bu satış hayatın olağan akışına aykırı bulunduğundan**” iptali gerekir.

K – Tasarrufun iptali davalarında “*hakim, iptal edilmesi istenen tasarruf konusu mallar hakkında davacının istemi üzerine davacının alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak*²⁷⁷” “**ihtiyati haciz kararı**” (İİK. m. 281/II) verebileceğinden –olayda olduğu gibi- dava dilekçesinden ‘tasarrufun iptali kararı verilmesi gerekeceği’nin kolaylıkla anlaşıldığı durumlarda²⁷⁸ mahkemece *teminat aranmaksızın* ihtiyati haciz kararı verilmesi uygun olur...

L – Tasarrufun iptali davası, HMK’nin genel hükümleri gereğince “davalı-borçlu ya da davalı üçüncü kişinin yerleşim yerindeki²⁷⁹ (HMK. m.6,7) asliye hukuk mahkemesinde²⁸⁰ (HMK. m.2/(1)) açılacağından, somut olayda da bu dava ‘davalı-borçlu’ ile ‘davalı-üçüncü kişi’ nin yerleşim yeri olan İstanbul (18.) Asliye Hukuk Mahkemesi’nde açılmıştır...

M – İptal davası sabit olduğu (kazanıldığı) takdirde, davacı, dava konusu mal üzerinde, sanki o mal hala borçlunun malvarlığında (mülkiyetinde) imiş gibi, cebri icra yolu ile hakkını (alacağını) almak yetkisini elde eder. Dava konusu mal, «iptal kararı» ile borçlunun mülkiyetine (malvarlığına) dönmez. Üçüncü kişi yine «malik» olmakta devam eder. Bu husus, iptal davasının *aynî* bir dava olmayıp, *kişisel* bir dava olmasının sonucudur.²⁸¹

Somut olayda da –isabetli bir şekilde- iptal davası bedele dönüştürülmemiş olduğundan, dava konusu “İstanbul ili, Şişli ilçesi, Kaptan Paşa mahallesi, ... ada, ... nolu parsel, B blok, ... nolu bağımsız bölüm” de kayıtlı taşınmaza ilişkin tasarrufun –İstanbul 7. İcra Dairesinin 2016/... ve İstanbul 14. İcra Dairesinin 2015/... sayılı dosyalarındaki “davacının alacak ve fer’ileri ile sınırlı olarak iptal line ve davacıya dava konusu taşınmaz üzerinde cebri icra (haciz ve satış) yetkisinin tanınmasına” karar verilmesinin talep edilmiş olmasında herhangi bir yasaya aykırılık bulunmamaktadır.

²⁷⁶ Bknz. Yuk. Dipn. 210-219

²⁷⁷ Bknz. Yuk. Dipn. 220

²⁷⁸ Bknz. Yuk. Dipn. 225-232

²⁷⁹ Bknz. Yuk. Dipn. 236-252

²⁸⁰ Bknz. Yuk. Dipn. 253-254

²⁸¹ Bknz. Yuk. Dipn. 9-14

SONUÇ:

Buraya kadar ayrıntılı şekilde açıkladığımız nedenlerle; Takdiri muhterem mahkemeye ait olmak üzere:

A) Davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ. ile diğer davalı N... M... arasındaki –İstanbul İli, Şişli İlçesi, Kaptan Paşa Mahallesi, ... Ada, ... Nolu Parsel, (B) Blok, ... Nolu Bağımsız Bölüme ilişkin 19.11.2014 tarihli satış işlemi (tasarrufu);

a - “İstanbul’un cazibe merkezlerinden olan P... Ticaret Merkezindeki 400.000,00 TL’ye satılmış (satın alınmış) gibi gösterilmesi İİK. m. 278/III-2 uyarınca iptale tabi olduğu gibi,

b – Davalı-üçüncü kişi N... M...’ın bu taşınmazı satın alabilecek mali gücü de bulunmadığından (EK-4) yapılan bu satış işlemi ‘*hayatın olağan akışına aykırı*’ İİK. m. 280 olduğundan²⁸² iptale tabidir.

B) Davalı-üçüncü kişi N... M... tarafından bahsi geçen taşınmazın;

a - Satın alındıktan 10 ay sonra; 07.10.2015 tarihinde, diğer davalı M... K...’a satın alındığı bedelden çok daha düşük bir bedele 280.000,00 TL’ye satılmış gibi gösterilmesi ‘*hayatın olağan akışına*’²⁸³ aykırı olduğu gibi,

b – Davalı M... K...’ın “bu taşınmaz için satıcı N... M...’a -dosyadaki emlakçı bilirkişilerce belirtilen rayiç değerinin çok üstünde bir bedel olan- 670.000,00 TL ödemiş olduğunu ikrar etmiş olması da, yukarıda²⁸⁴ belirttiğimiz gibi, iptal nedenidir.

c – Davalı M... K..., davalı-borçlu (B) ELKT. İNŞ. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ. ile P... Ticaret Merkezi’nde –altlı/üstlü oturur vaziyette- komşu olduklarından (dava dilekçesini aldıktan sonra şirket bu adresi terk edip aynı iş merkezinin karşı bloğuna taşınmış olduğundan),

Ayrıca, borçlu-şirket sahibi (yetkilisi) M... L... M... ile aralarında davalı-M... K... ile *arkadaşlık/dostluk/hemşehrilik* bulunduğundan *aynı nüfusa kayıtlı oldukları* ifade edildiğinde,

İİK. m. 280/I uyarınca²⁸⁵ “*borçlu şirketin mali durumunu ve mal kaçırma kastıyla hareket ettiğini*” bilebilecek durumda olduklarında,

d – Borçlu şirket ile aynı sektörde çalıştıklarından²⁸⁶, bu konudaki Yargıtay içtihatları uyarınca, davalı-M... K...’ın, borçlu şirketin mali durumunu bilmemesi ‘*hayatın olağan akışı*’na²⁸⁷ aykırı olduğundan,

e – Davalı M... K...’ın dosya içinde bulunan bu kişinin ‘SOSYAL DURUM VE EKONOMİK DURUMU’nu belirtir 13.10.2017 tarihli TUTANAK’ın içeriğine göre dava konusu taşınmazı ‘*mali güç’e* sahip olmadığından²⁸⁸, kendisine yapılmış olan tasarruf iptale tabidir.

²⁸² Bknz. Yuk. Dipn. 147-166

²⁸³ Bknz. Yuk. Dipn. 147-166

²⁸⁴ Bknz. Yuk. Dipn. 210-219

²⁸⁵ Bknz. Yuk. Dipn. 113-143

²⁸⁶ Bknz. Yuk. Dipn. 167-178

²⁸⁷ Bknz. Yuk. Dipn. 147-166

²⁸⁸ Bknz. Yuk. Dipn. 179-189